Ecologische Kaart Amsterdam-Noord

juli 2023

Baanakkerspark

Voorwoord

Noord is een natuurgebied waar ook mensen wonen. Zo luidt de prikkelende stelling van de samenstellers van het boek “Het Wilde Noorden”. Noord is ook een gebied waar steeds méér mensen komen wonen. Nieuwe gebouwen, voor woningen en bedrijven, maar ook nieuwe wegen en voorzieningen. Hoe zorgen we ervoor dat de natuur in al die ontwikkelingen overeind blijft?

In 2020 is een stevige basis gelegd met de Integrale Landschapskaart Noord. Daarin zijn de belangrijkste dragende structuren benoemd voor het groen in Noord. Of het nu gaat om de ecologie in het verstedelijkte deel van Noord, de Noordelijke IJ-oever, de groengebieden langs de Waterlandse Zeedijk en het Noordhollandsch Kanaal of ons veenweidegebied in Landelijk Noord, we hebben in Noord heel veel (stads)natuur. Die koesteren we en willen we versterken. Mede op initiatief van betrokken bewoners is afgesproken om nog een Ecologische Kaart aan de Integrale Landschapskaart toe te voegen. Die ligt nu voor u.

Bewoners, groenorganisaties en het stadsdeel hebben met elkaar aan de Ecologische Kaart gewerkt. Dit is de manier waarop we het in Noord willen doen; zo veel mogelijk vanuit en samen met de bewoners. We zijn trots op wat de bewoners samen met vele specialisten hebben gecreëerd. Het is een kaart geworden die niet alleen de bestaande ecologie in ons stadsdeel beschrijft, maar ook meer dan 100 ambities aangeeft voor het versterken van de ecologische structuren.

Door de groei van Noord is de extra aandacht voor het groen en de ecologie hard nodig. De komende tijd zullen veel ruimtelijke ontwikkelingen en ingrepen plaatsvinden in Noord. De Ecologische Kaart dient als leidraad om bij nieuwe ontwikkelingen in Stadsdeel Noord de natuurwaarden integraal, naast andere belangen, mee te wegen tijdens de planvorming. Zo kan, gelijktijdig met de ruimtelijke ontwikkelingen, het versterken van de ecologische structuur worden verzilverd. Plannenmakers die werken aan projecten in Noord kunnen met de Ecologische Kaart bijdragen aan de ambities voor de natuur door de vele ecologische kansen te benutten voor het bestaande en nieuwe groen. Met de Ecologische Kaart wordt het belang van de natuur in Noord serieus meegewogen.

We hopen met dit document ook andere stadsdelen en steden te inspireren. Het belang van stadsnatuur is een niet meer weg te denken factor voor het behoud van de leefbaarheid van onze steden.

We willen alle deelnemers én bewoners van stadsdeel Noord feliciteren met deze samenwerking en het rijke resultaat!

Floor Hallema *(bewoner, lid Kernteam Ecologische Kaart en lid Groene Longen)*
Brahim Abid *(Stadsdeelvoorzitter Noord)*

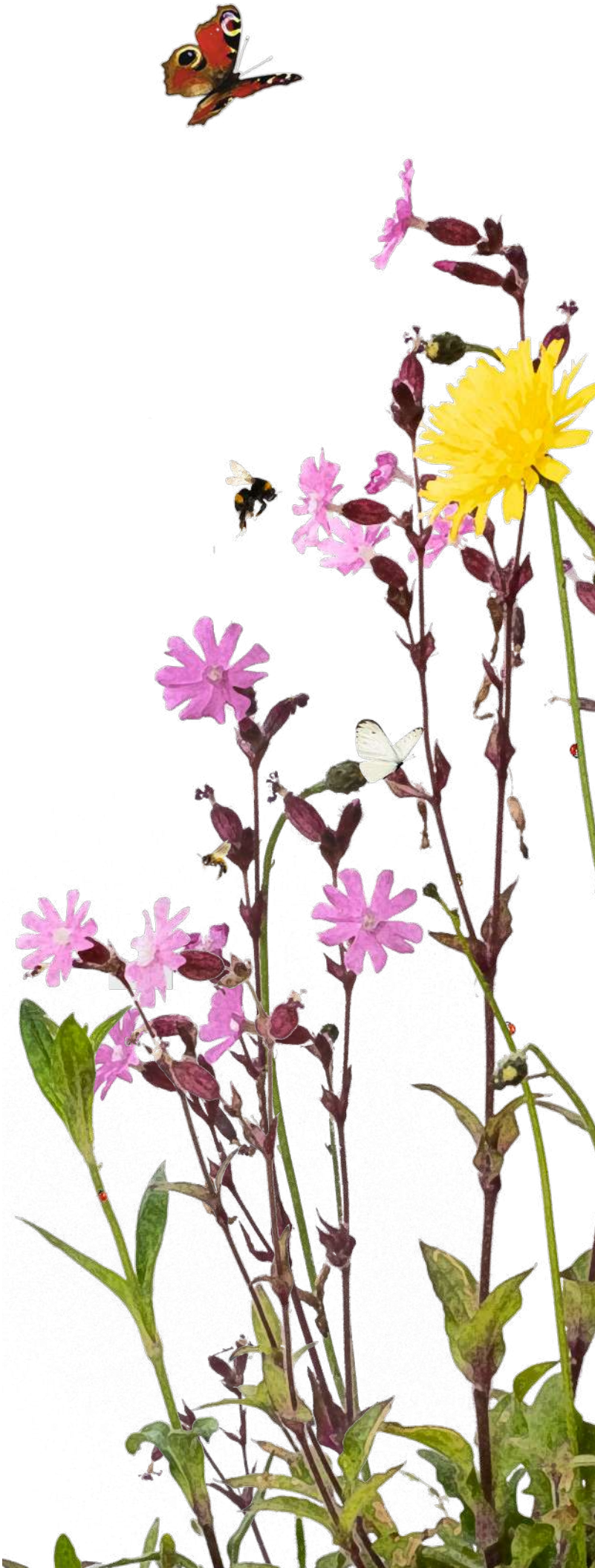

Oostertocht

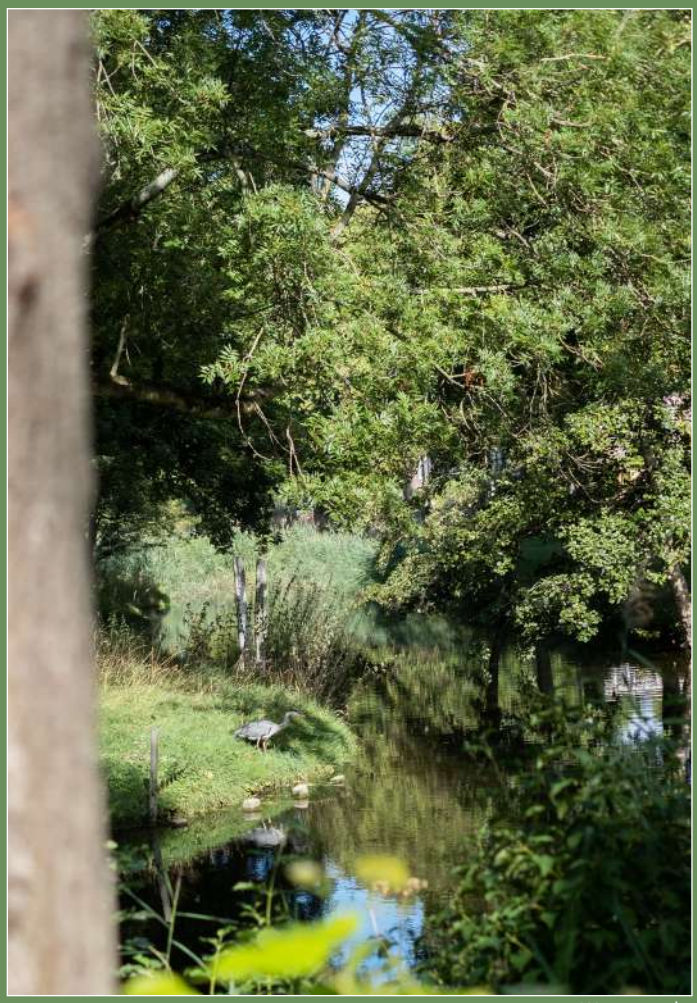

Westertocht

Noorder IJ-plas

Weersloot

Inhoud

Voorwoord 3

Inleiding 6

Leeswijzer 7

DEEL 1. ECOLOGISCHE KAART VAN DE INTEGRALE LANDSCHAPSKAART 9

1. Samenvatting 10
Het maken van de Ecologische Kaart
1.1 Structuurkaart Ecologie Amsterdam-Noord
1.2 Ecologische Prioritaire Doelsoortenkaart
Uitvoering geven aan de kansen en opgaven

2. Structuurkaart Ecologie Amsterdam-Noord 12
2.1 Waterlandse Zeedijk Landschapspark
2.2 Noordhollandsch Kanaalzone Landschapspark
2.3 Noordelijke IJ-oever
2.4 Landelijk Noord en stedelijke polders en dijken
2.5 Stedelijk Gebied Noord
2.6 Algemeen Noord

3. Ecologische Prioritaire Doelsoortenkaart 24
3.1 Prioritaire doelsoorten per biotoop

4. Van kansen naar uitvoering 28
4.1 Politieke ambities: ecologie in het 'Amsterdams Akkoord', 2022-2026
4.2 Gemeentebegroting Amsterdam, geld voor groen
4.3 De gemeentelijke groenketen
4.4 Samenwerking met partners buiten de gemeentelijke organisatie
4.5 Versterken bewonersparticipatie en budgetten voor mede/zelfbeheer groen
4.6 Samen met bewoners

5. Beleidscontext Groen 32
5.1 Integrale Landschapskaart Amsterdam-Noord
5.2 Groenvisie Amsterdam 2050
5.3 Omgevingsvisie Amsterdam 2050
5.4 Beleidskader en Toetskaart Hoofdgroenstructuur (2021)

DEEL 2. ECOLOGISCH ONDERZOEK 37

6. De groene schakels van Amsterdam-Noord 38
6.1 Amsterdamse ecologische structuur: natuurparken en stadsnatuur
6.2 Ecologische maatregelen voor de bestaande groenstructuur

7. Behouden en versterken natuurwaarden van Noord 42
7.1. Veenweidegebied
7.2. Bos en bosplantsoen
7.3 Bloemrijk grasland, bermen en gazon
7.4 Struweel en ruigte
7.5 Water, polders en zachte oevers
7.6 Stedelijk gebied

8. Risicosoorten en invasieve exoten onder controle houden 60

9. Invloed abiotische factoren en inrichtingselementen op versterken natuurwaarden 62

Bijlagen 66
Bijlage 1. Verslag participatietraject Ecologische Kaart

Kernbegrippen 70

Bronnen 70

Colofon 71

Inleiding

Door de ogen van een ecoloog is Amsterdam-Noord een natuurgebied waar mensen wonen. Het is een uniek stadsdeel met grote ecologische waarde voor heel Amsterdam. Het heeft een diversiteit aan biotopen, oftewel leefgebieden voor planten en dieren met verschillende karakteristieken. Dit varieert van hoogwaardige veenweidegebieden in Landelijk Noord, het brakke water van het IJ met zoutminnende vegetatie, tot aan een ecosysteem als het Vliegenbos. Deze afwisseling zien we in geen enkel ander stadsdeel terug en daar mogen we trots op zijn.

In Amsterdam-Noord wordt in de komende jaren veel gebouwd om aan de groeiende woningvraag te kunnen voldoen. Dit brengt voor het realiseren van een goede leefomgeving ook andere ruimtelijke opgaven met zich mee, zoals investeringen in de economie ten behoeve van de werkgelegenheid, de voorzieningenstructuur en infrastructuur. Doordat de druk op het groen toeneemt is er tegelijkertijd juist meer groen nodig voor recreatie, sport en het versterken van de biodiversiteit. Er zijn veel kansen voor het versterken van de natuurwaarden in Noord. De opgaven liggen in de openbare ruimte en de groen- en waterstructuur maar ook kunnen ecologische opgaven, zoals natuur inclusief bouwen, meegenomen worden bij de woningbouwopgave. Vanuit het sociale domein wordt eveneens bijgedragen aan de natuurwaarden van Noord door ruimte te bieden aan bewonersinitiatieven en medebeheer en het vergroten van het aantal groene ontmoetingsplekken.

Een natuurlijke omgeving heeft niet alleen voor de natuur zelf tal van voordelen maar ook voor de mens. Een ecologisch ingerichte openbare ruimte levert ontspanning en rust. In de *Groenvisie van Amsterdam* 2050 staat dat elke bewoner makkelijk van voordeur via de recreatieve groene routes van het buurtgroen naar het stadspark en vervolgens naar de landschapsparken moet kunnen gaan. In Noord zijn we gezegend met een vrij goed verbonden hoofdgroenstructuur. Vanuit de woonbuurt kan je via het weidse water van het IJ, via de landschappelijke Noordhollandsch Kanaalzone met het Noorderpark of via de cultuurhistorische Waterlandse Zeedijk naar het open veenweidelandschap rondom stedelijk Noord.

Een groene stad zorgt voor een aangenaam leefklimaat doordat de temperatuur getemperd wordt. Minder auto's en meer bomen zorgen voor vermindering van CO^2 en daarmee voor een schonere en gezondere lucht. Een groene omgeving biedt meer mogelijkheden om overvloedige regen op te vangen waardoor minder risico is op overlast door overstromingen. Het is in een evenwichtig ecosysteem eenvoudiger de aanwezigheid van overlast gevende soorten als de Japanse duizendknoop en eikenprocessierups tegen te gaan.

Stadsdeel Noord heeft in juni 2020 de *Integrale Landschapskaart Noord* (ILK) vastgesteld. Hierin is als aanbeveling opgenomen ook een *Structuurkaart Ecologie* te maken. Het Dagelijks Bestuur van stadsdeel Noord heeft vervolgens op 14 december 2021 opdracht gegeven voor het opstellen ervan. Verschillende bewoners(organisaties) hebben zich hiervoor ingezet (*zie bijlage 1).*

De *Structuurkaart Ecologie Amsterdam-Noord* wordt door het DB vastgesteld als onderdeel van de *Integrale Landschapskaart Noord* (ILK). Het DB van Noord heeft de wens tweejaarlijks de Integrale Landschapskaart te actualiseren. De *Structuurkaart Ecologie* kan dan samen met de eerdere vier structuurkaarten worden geïntegreerd. Hiermee heeft het bestuur van Noord elke twee jaar actueel overzicht van de groenambities van het Stadsdeel, kan het prioriteren (bijvoorbeeld bij de aanvraag voor groengelden) en mee-koppel-kansen initiëren bij projecten van allerlei directies.

Het belangrijkste doel van deze *Structuurkaart Ecologie* voor Amsterdam-Noord is het behouden en versterken van de natuurwaarden in Amsterdam-Noord. Op de schaal van het Stadsdeel is het bedoeld als ecologisch raamwerk en leidraad voor ruimtelijke ontwikkelingen. De kaart is gebiedsdekkend voor het gehele stadsdeel, dus ook voor de buiten de hoofdgroenstructuur gelegen biotoop stedelijk gebied. Het gaat naast het versterken van onze groen-blauwe hoofdstructuren ook om het aanleggen van groen in nieuwe buurten en het verbinden en versterken van het bestaande buurtgroen. Bijbehorende ambitie is het gehele stadsdeel ecologisch te beheren. De *Structuurkaart Ecologie Amsterdam-Noord* levert een bron aan ecologische kansen en opgaven bij nieuwe ontwikkelingen in Amsterdam-Noord zodat de natuurwaarden integraal, naast andere belangen, worden meegewogen in de planvorming.

De kaart heeft zelf geen beleidsstatus; het is input bij het Amsterdamse groenbeleid. Het is bijvoorbeeld uitwerking op de schaal van Noord voor de Amsterdamse ecologische structuur in het nieuwe *Beleidskader Hoofdgroenstructuur* dat nog door de gemeenteraad van Amsterdam moet worden vastgesteld.

Leeswijzer
Het doel van de *Ecologische Kaart voor Amsterdam-Noord* is natuurwaarden te behouden en te versterken ten behoeve van een groen en ecologisch Amsterdam-Noord, nu en in de toekomst. Deze leeswijzer laat zien hoe dit product tot stand is gekomen, welke informatie gebruikt is, welke ecologische ambities Noord heeft en hoe daar uitvoering aan gegeven kan worden.

DEEL 1. ECOLOGISCHE KAART VAN DE INTEGRALE LANDSCHAPSKAART:

SAMENVATTING
Hoofdstuk 1. Samenvatting; deze beknopte versie van het boekwerk beschrijft de totstandkoming van de twee hoofdkaarten van de Ecologische Kaart: de '*Structuurkaart Ecologie*' en de '*Prioritaire Doelsoortenkaart*'. Het geeft inzicht in op welke manier uitvoering gegeven kan worden aan de genoemde kansen en opgaven in de kaarten.
Hoofdstuk 2. gaat over de samenvattende kaart 'Structuurkaart Ecologie'
Hoofdstuk 3. toont de 'Prioritaire Doelsoortenkaart'. Deze plant- en diersoorten staan symbool voor een optimaal leefklimaat en fungeren als paraplusoort voor een scala aan andere planten en dieren.
De samenvattende tekst van H1 en de kaarten van H2 en H3 worden als de 5de themakaart Ecologie verwerkt in de *Integrale Landschapskaart Amsterdam-Noord*.

KANSEN NAAR UITVOERING
Hoofdstuk 4. beschrijft de weg van kansen naar uitvoering. Het licht toe hoe het voorliggende rapport handvaten biedt, voor alle partijen die werken aan het groen van Amsterdam-Noord, om de ecologische kansen verder te brengen.

BELEID
Hoofdstuk 5. in dit hoofdstuk staat de actuele beleidscontext centraal en hoe de ecologische ambities van Noord, zoals het versterken en uitbreiden van de EHS en HGS, in nieuw beleid kan worden meegenomen.

Dit deel (H1 t/m H5) wordt door het DB van Stadsdeel Noord vastgesteld.

DEEL 2. ECOLOGISCH ONDERZOEK:

Hoofdstuk 6. beschrijft de huidige groene schakels van Amsterdam-Noord en welke ecologische maatregelen van belang zijn voor de bestaande groenstructuur.
Hoofdstuk 7. toont hoe de natuurwaarden in alle biotopen van heel Noord versterkt kunnen worden zowel in de grotere groengebieden als in het stedelijk gebied.
Hoofdstuk 8. gaat over de risicosoorten en invasieve exoten en hoe deze onder controle te houden of te krijgen, bijvoorbeeld door bestrijding met natuurlijke vijanden.

Hoofdstuk 9. laat de mogelijkheden zien die de abiotische factoren bieden - zoals bijvoorbeeld klimaateffecten en de inrichting van de openbare ruimte of vormgeving van gebouwen ter versterking van de natuurwaarden van Noord.

BIJLAGEN:

Bijlage 1. Verslag participatietraject Ecologische Kaart, geeft een beeld van de rijkdom aan informatie die door bewoners en natuur-gerelateerde belangengroepen gedeeld is tijdens het participatietraject *Ecologische Kaart Amsterdam-Noord*.

Buiksloterbreekpark

Het Vliegenbos / Meeuwenlaan

DEEL 1
ECOLOGISCHE KAART VAN DE INTEGRALE LANDSCHAPSKAART AMSTERDAM-NOORD

Baanakkerspark

1. Samenvatting

HET MAKEN VAN DE ECOLOGISCHE KAART

Amsterdam heeft de ambitie om de Hoofdgroenstructuur de komende tijd verder te versterken en te laten groeien in het belang van de kwaliteit van de leefomgeving voor mens en dier. In de *Omgevingsvisie Amsterdam 2050* wordt gesproken over 'Rigoureus vergroenen'.

Noord is een uniek stadsdeel met grote ecologische waarde voor heel Amsterdam. Het heeft een grote verscheidenheid aan leefgebieden met verschillende karakteristieken voor mens, plant en dier. Door de groei van Noord zal het groen de komende jaren intensiever worden gebruikt. Niet alleen is er meer groen nodig voor recreatie en sport, ook is het van belang de natuurwaarden van Amsterdam-Noord te behouden en te versterken.

Deze *Ecologische Kaart*, die onderdeel is van de *Integrale Landschapskaart* voor Noord, is bedoeld om de ecologische structuur van Amsterdam-Noord te versterken en daarmee de biodiversiteit te bevorderen. Verbinden is daarbij het sleutelwoord. Verbinden van de hoofdgroen- en waterstructuren zoals aangegeven in de *Integrale Landschapskaart* en van het groen in het stedelijk gebied. De ecologische waarde kan versterkt worden door aanleg van groen in nieuwe buurten dat is verbonden met groen in de omgeving, het koppelen en verbeteren van bestaand buurtgroen en door de ambitie het stadsdeel ecologisch te beheren. De *Ecologische Kaart Noord* levert een bron aan ecologische kansen en opgaven bij nieuwe ontwikkelingen in Amsterdam-Noord zodat de natuurwaarden integraal, naast andere belangen, worden meegewogen in de planvorming.

De *Ecologische Kaart Amsterdam-Noord* is in nauw overleg met bewoners- en belangenorganisaties tot stand gekomen. Het participatietraject heeft een schat aan ideeën opgeleverd die, samen met de grondige ecologische analyse uit dit rapport, hebben geleid tot de *Structuurkaart Ecologie*.

De *Ecologische Kaart Amsterdam-Noord is* een tweeluik, het betreft:

1. **Structuurkaart Ecologie Amsterdam-Noord**
2. **Ecologische prioritaire doelsoortenkaart**

Deze twee ecologische kaarten voor Amsterdam-Noord zijn onlosmakelijk verbonden en worden in samenhang gebruikt. Ze geven gezamenlijk aan wat de wenselijke ecologische hoofdstructuur is, waar de ecologische structuur beter verbonden kan worden, welke maatregelen nodig zijn en waar welke planten, diersoorten, biotopen en beheervormen gewenst zijn. De structuurkaart laat zien welke maatregelen te nemen zijn ten gunste de ecologische structuur en zodoende ook voor de doelsoorten. De doelsoortenkaart toont de locaties waar doelsoorten al te zien zijn, en benadrukt waar de aanwezigheid van een soort gewenst is. In dat geval geeft het zwart/wit icoontje (de doelsoort) op de kaart aan op welke plek de ecologische voorwaarden voor deze doelsoort verbeterd moeten worden. Het betreft vaak een natuur-arme locatie. De ecologen hebben afgewogen of de betreffende plek een potentiële habitat is voor deze doelsoort.

1.1 Structuurkaart Ecologie Amsterdam-Noord

Tijdens de participatie gaven bewoners en betrokkenen bij de Noordse natuur aan dat voor hen de essentie voor kansen voor ecologie in het verbinden van de bestaande (hoofd)groenstructuren ligt. Opbrengst uit die bijeenkomsten was onder andere de wens om bepaalde gebieden aan de HGS of aan de ecologische structuur van Amsterdam toe te voegen. Voorstellen tijdens de participatie en de huidige planvorming van de projecten van Amsterdam-Noord hebben de structuurversterkende ingrepen opgeleverd. Voorbeelden zijn het helen van de ecologische landschapsverbinding van de Waterlandse Zeedijk (o.a. Zevenster tussen Vliegenbos en Noorderpark en de flessenhals tussen Rietland en het Schellingwouderbreekpark) het uitbreiden van het park aan de Oostertocht en Westertocht en het vergroten en versterken van het stadspark Noorderpark aan de Johan van Hasseltweg. Het gaat hierbij om uitbreidingen ter versterking van de groen- en ecologische hoofdstructuur. Ook voor ecologische maatregelen binnen het bestaande groen is tijdens de participatie en in gesprekken met ruimtelijke plannenmakers een schat aan informatie opgehaald en na analyse door de ecologen aan de kaart toegevoegd. Het betreft maatregelen die meteen resultaat opleveren zoals de aanleg van faunapassages, het aanbrengen van natuurlijke oevers, het ophangen van vogelnesten en bestrijden van invasieve soorten. Al deze ecologische kansen zijn verwerkt in de *Structuurkaart Ecologie Amsterdam-Noord*.

1.2 Ecologische prioritaire doelsoortenkaart

De prioritaire doelsoorten staan garant voor de aanwezigheid van een veel grotere soortenrijkdom en daarmee een gezonde biotoop. Voor Noord zijn 6 typen leefgebieden (de biotopen) voor planten en dieren te onderscheiden. Voor elk van deze leefgebieden is een aantal prioritaire doelsoorten gekozen; in totaal 24. Als deze soorten voorkomen in die gebieden dan weten we dat het goed gaat met dit leefgebied en dat de condities voor de soorten geschikt zijn.

De 6 Noordse biotopen en hun prioritaire doelsoorten zijn:

- Veenweidegebied: grutto, kleine modderkruiper, ringslang en zwanenbloem;
- Bos en bosplantsoen: havik, ruige dwergvleermuis, egel, Hollandse iep en zwartkop;
- Bloemrijk grasland, bermen en gazon: wilde bij en rolklaver;
- Struweel en ruigte: hermelijn en nachtegaal;
- Water, polders en zachte oevers: zeelt, paling, groene kikker, muurvaren;
- Stedelijk gebied: huismus, vleermuizen, gierzwaluw, slechtvalk, Zeeuwse haag.

UITVOERING GEVEN AAN DE KANSEN EN OPGAVEN

Uitvoering op hoofdgroenstructuur-niveau
Integrale gebiedsgerichte afwegingen worden gemaakt in het kader van de *Omgevingsvisie Amsterdam 2050.* Voor het ontwikkelen van, en nieuwe aan de HGS toe te voegen, groengebieden is samenhangend ruimtelijk overzicht nodig èn een lange adem. De tweejaarlijks geactualiseerde *Integrale Landschapskaart Amsterdam-Noord* (waar ook deze Ecologische Kaart straks deel van uitmaakt) levert binnen die complexe opgave het overzicht vanuit alle groenkansen en -opgaven voor Amsterdam-Noord. De herziene ILK wordt de Noordse inbreng voor het *Omgevingsprogramma Noord* en de stedelijke *Ontwikkelkaart Hoofdgroenstructuur* (die nog moet worden opgesteld).

Van kansen naar uitvoering
De *Structuurkaart Ecologie* en de *Prioritaire Doelsoortenkaart* biedt een overzicht van de groen- en ecologische ambities voor alle plannenmakers die werken aan de Noordse projecten. In het kader van de lopende en nieuwe projecten kunnen de ecologische opgaven als mee-koppel-kansen in het project opgenomen worden. Het voorziet in input voor de ecologische paragraaf van het project en de ecologische opgave wordt in het kader van het project uitgevoerd.

Ook voor de kansen en opgaven uit de *Structuurkaart Ecologie* die niet direct ontwikkeld kunnen worden binnen een project is het belangrijk dat het op de politieke agenda komt en wordt uitgevoerd binnen de (beperkte) beschikbare financiële middelen.

In het *'Amsterdams Akkoord 2022-2026'* worden de politieke ambities beschreven van het gemeentebestuur van Amsterdam (PvdA, GroenLinks en D66). Aan groene ambities ontbreekt het gelukkig niet. Voor de uitvoering is niet veel geld voorhanden; wel is er een nieuw *Groenfonds*. De *Integrale Landschapskaart Amsterdam-Noord* (inclusief *Structuurkaart Ecologie*) is het middel om vanuit het totaaloverzicht van groene opgaven te kunnen prioriteren en dit als *Noordse Agenda Groen* in te dienen bij het *Groenfonds Amsterdam*.

Er kan ook gekeken worden naar vormen van publiek-private financiering, uitbreiden van ambities voor Natuurinclusief Bouwen en meer mogelijkheden voor participatie en zelfbeheer bij groen door bewoners. Bijvoorbeeld in nieuwe vormen van samenwerking in groencoöperaties en/of buurtfondsen.

Optimale samenwerking binnen de gemeentelijke organisatie van Amsterdam
De *Integrale Landschapskaart* (inclusief de *Structuurkaart Ecologie*) biedt overzicht aan alle ambtelijke directies die werken aan Groen en Ecologie in Noord. Het kan ingezet worden om samen te werken, elkaar te versterken in onze groenambities en optimaal gebruik te maken van de financiële middelen. Dit sluit aan bij de politieke agenda in het *Amsterdams Akkoord 2022-2026*. Sturing op het versterken van het groen en natuurwaarden is niet alleen een kwestie van meer geld voor groen op de gemeentebegroting. In het *Amsterdams Akkoord* wordt onder meer gesproken over minder versnippering in de organisatie van uitvoering en beheer. Dit vergt inzicht in de groenketen en de groenopgaven van de gemeentelijke organisatie van Amsterdam.

Door de uitvoeringsprogramma's te kennen van onze collega's die werken aan de Noordse openbare ruimte en aan te sluiten bij reeds geprogrammeerde projecten kan middels het inbrengen van de juiste kennis of een relatief bescheiden financiële bijdrage grote meerwaarde worden gecreëerd. Het stadsdeel wil op deze manier werk met werk maken. Door onderlinge afstemming kan de efficiency worden vergroot, kosten worden bespaard en de ruimtelijke kwaliteit worden verhoogd.

Groenpartners buiten de gemeentelijk organisatie
Ook zal de samenwerking met onze partners, buiten de gemeentelijke organisatie van Amsterdam die aan Noord werken, bevorderlijk zijn voor het versterken van de ecologische structuur. Dit betreft andere overheden zoals de Provincie, Rijkswaterstaat, de Waterschappen en het Recreatieschap. Maar ook verenigingen zoals woningbouwverenigingen, de Bond van Volkstuinders en stichtingen, bijvoorbeeld Natuurmonumenten, die actief zijn in Noord. En dan is er nog het particuliere grondeigendom zoals bij de agrarische percelen in Landelijk Noord en de initiatieven op het gebied van lokale voedselproductie en stadslandbouw zoals 'NoordOogst'. De ontwikkelaars en woningcorporaties zijn van belang zijn bij het 'Natuur inclusief Bouwen en Renoveren'. De gemeente Amsterdam is nog op zoek naar geïnteresseerde particuliere deelnemers aan een 'Groene Dakenfonds' als vorm van publiek-private samenwerking. Het is van belang op regelmatige basis met deze partijen af te stemmen en de in deze *Ecologische Kaart* benoemde kansen en opgaven onder te aandacht te brengen.

Groene bewonersinitiatieven en participatie
Van groot belang voor het versterken van de stadsnatuur en het vergroenen van Noord zijn de bewoners(-organisaties) die actief zijn in vele participatietrajecten en in bewonersinitiatieven. Naast voor Aanpak Noord (zie 4.2) zijn ook voor de bewonersinitiatieven budgetten beschikbaar zoals de jaarlijkse buurtbudgetten (o.a. voor groen), de regeling '*Groen in de buurt*' voor hulp bij groene initiatieven en een regeling voor geveltuintjes.

2. Structuurkaart Ecologie

De *Structuurkaart Ecologie* wordt samen met de *Ecologische Prioritaire Doelsoortenkaart* vastgesteld door het DB van Noord en toegevoegd aan de *Integrale Landschapskaart Amsterdam-Noord (2020)*.

Het is het resultaat van de schat aan ecologische kennis en informatie die tijdens de gesprekken met bewoners en groenorganisaties in Noord zijn ingebracht, landschappelijke en ecologische input uit de projectorganisaties die werken aan Noord en het grondige ecologisch onderzoek in de hoofdstukken 5 t/m 8.

De *Structuurkaart Ecologie* geeft inzicht in het ecologische wensbeeld, nu en in de toekomst. Het toont welke kansen en opgaven er liggen om van Noord een nog sterker ecologisch verbonden stadsdeel te maken. De bij de nummers op de kaart behorende Ecologische kansen- en opgavenlijst staan op de volgende pagina's. Deze lijst is gerangschikt volgens de vier landschappelijke dragers (hoofdgroenstructuren) van Amsterdam-Noord uit de Integrale Landschapskaart (zie ook pagina 31). De lijst is aangevuld met Stedelijk Noord. Per gebied zijn de lange termijn groenstructuur-verbeteringen en de korte termijn maatregelen aangegeven. Tot slot bevat de lijst algemene ecologische kansen voor Noord die per thema zijn beschreven.

De symbolen op de kaart worden in de legenda toegelicht.

De kaart is een *1Amsterdam*-product ten behoeve van een versterkte en optimaal verbonden ecologische structuur in Noord. Het heeft tot doel bij alle stedelijke directies die werken aan de ruimtelijke opgaven van Noord een gezamenlijke focus over ecologie te hebben, om samen te werken, financiën te bundelen en mee-koppel-kansen te benutten.

LEGENDA:

- Grens stadsdeel Noord
- Gewenste hoofdgroenstructuur en Ecologische Hoofdstructuur Amsterdam-Noord | Integrale Landschapskaart 2020
- 1-65 **Locatie-specifieke voorstellen ter versterking Ecologische structuur**
- Waterlandse Zeedijk
- Polderdijk

Voorstellen gerangschikt per ecologische maatregel:

EHS versterken en/of uitbreiden

- Verbinden/uitbreiden Ecologische hoofdstructuur
- Helen ecologische landschapsverbindingen Waterlandse Zeedijk

Groen-blauwe verbindingen versterken

- Nieuwe/versterken groenverbinding
- Nieuwe waterverbinding

Biotopen

- Gazon omvormen naar Bloemrijk Grasland
- Gazon omvormen naar Ruigte
- Gazon omvormen naar Oevervegetatie

Boomstructuur

- Versterken (Hoofd-) bomenstructuur voor vogels en vleermuizen
- Planten bomen of Zeeuwse hagen

Natuur-oevers

- Natuurvriendelijke oevers
- Floatlands

Fauna-passages

- Nieuwe of te verbeteren faunapassages
- Aanbrengen Takkenrillen

Habitat bijen en vogel creëren

- Aanleggen bijenlint voor bestuivers
- Nestkasten ophangen

Invasieve soorten bestrijden

- Bestrijden Eikenprocessierups
- Bestrijden Reuzeberenklauw
- Verwijderen Rivierkreeft

Natuurwaarden bij abiotische factoren

- Groene daken
- Lichtplan t.b.v. vleermuizen en uilen

2.1 Waterlandse Zeedijk Landschapspark (kernopgave Integrale Landschapskaart Amsterdam-Noord)

Nr.	Locatie (van west naar oost)	Ecologische kansen en opgaven
1	**Waterlandse Zeedijk Landschapspark** *Dit betreft het totaal aan dijk en omliggende groengebieden*	a. Verbind de Waterlandse Zeedijk met de aanliggende groengebieden waardoor een ecologisch aaneengesloten dijkpark-landschap ontstaat; b. Koppel de vier grote groenstructuren (kernopgaven ILK). Verbind de Waterlandse Zeedijk met Noordhollandsch Kanaalzone, Landelijk Noord en polders in stedelijk Noord en Noordelijke IJoever; c. Completeer de ecologische structuur van de Waterlandse Zeedijk door ontbrekende schakels in het dijklichaam te helen. Specifiek: 1) Oostzanerdijk in Noorder IJ-plasgebied; 2) Buiksloterdijkpark bij Metaalbewerkerweg en Kamperfoelieweg; 2) Zevenster tussen Nieuwendammerdijk en Leeuwarderweg; 3) Nieuwendammerdijk koppelen met Schellingwouderdijk, ten zuiden van de Schellingwouderbreek; d. Versterken van landschappelijke en ecologische structuur: gazon omvormen naar bloemrijk grasland; e. Boomstructuur Waterlandse Zeedijk: hiaten aanplanten met diverse soorten iepen tbv meer biodiversiteit; f. Bijenlint creëren over groene delen van de Waterlandse Zeedijk (o.a. op de Oostzanerdijk, Landsmeerderdijk, Buiksloterdijk, Nieuwendammerdijk en Schellingwouderdijk).
2	**Noorder IJ-plas**	a. Waterlandse Zeedijk restaureren in het Noorder IJ-plasgebied; zowel de landschappelijke inrichting als het grondlichaam. Leesbaar maken dat de twee delen Oostzanerdijk (binnen en buiten de A10) bij elkaar horen. Bij planvorming Noorder IJ-plasgebied, het dijklichaam herstellen en busbaan en fietspad bijpassend herprofileren. De dijk is een zeer belangrijke cultuurhistorische verbinding en potentiële ecologische verbinding tussen Zaandam en Amsterdam. Koester de dijk in de planvorming, *benadruk de status van hoofdstructuur* en draag zorg dat tussentijds niet verdere verrommeling (zoals windmolens, hoogspanning- en elektriciteitvoorzieningen) van de Oostzanerdijk (Waterlandse Zeedijk) wordt gerealiseerd. b. Koester het grote open water met de lange zichtlijnen. Herstel de natuurzwemplek met (ooit) het schoonste water in de omgeving; c. Richt de recreatieve speel-, sport-, vis- en verblijfplekken in met natuurlijke materialen en met de natuurlijke kleuren van de materialen; d. Ecologisch beheer en maatwerk inzetten voor het gehele natuurgebied in en rond de plas en natuurlijk beheer door grote grazers bij de grote weiden; e. Wees terughoudend met zonneweide voor zonne-energie op het water. De ruime maat van het open water is een bijzondere landschappelijke en ecologische kwaliteit. Onderzoek het effect op de waterkwaliteit en het waterleven als gevolg van schaduwwerking.
3	**Onderdoorgang A10 / Coentunnelcircuit**	Gezien de waterproblematiek in Tuindorp Oostzaan is het wenselijk een (ecologische) waterverbinding met de Noorder IJ-plas te maken via deze tunnel. Onderzoek of OV een ander traject kan volgen. Dit biedt kans de onderdoorgang te herprofileren als een ecologische passage voor langzaamverkeer en fauna. Grondgebonden dieren die via de Oostzanerdijk, langs het talud van de A10 naar de Noorder IJ-plas lopen, kunnen tevens gebruik van maken van deze faunapassage.
4	**Coentunnelmondtracé**	Groene overkluizing ter versterking van de verbinding Amsterdam Zaandam; ambitie nader te bepalen bij gebiedsontwikkeling in het kader van Haven-Stad.
5	**Voormalig sportpark Melkweg en Oostzanerwerf**	Inzetten op meervoudig grondgebruik met inpassing groene functies en lokale voedselproductie zoals NoordOogst e.a. initiatieven bij definitieve invulling Melkweg/Oostzanerwerf bij verdere gebiedsontwikkeling in het kader van Haven-Stad.
6	**Oostzanerdijk - Appelweg - Zuideinde**	Landschappelijke cultuurhistorische context versterken bij deze doorgaande structuur van de Waterlandse Zeedijk. Zorg voor doorgaande ecologische verbindingen langs het water van Zijkanaal I, de Waterlandse Zeedijk en het historische woonlint van Zuideinde.
7	**Zijkanaal I**	Westoever Zijkanaal I, biodiversiteit vergroten en toevoegen aan HGS als groentype ‘groene verbinding’.
8	**Veenrivier het Twiske** (tussen kop Zijkanaal I en A10)	a. Verbinden water Zijkanaal I met veenrivier het Twiske door herstel van de Oostzanersluis (nog onder de grond aanwezige overtoom). Dit bevordert de aanwezigheid van trekvissen zoals paling; b. De harde kademuren en damwanden (ten zuiden van brug 372) zijn fauna-onvriendelijk. Onderzoeken of de metalen damwanden omgezet kunnen worden naar ecologische plas/dras-oevers met oeverbeplanting die van nature in het open Waterland thuis hoort. Maak voor korte termijn natuurlijke drijvende vooroevers en trappetjes voor fauna (FUP’s); c. De voor de mens ontoegankelijke eilandjes aan de Couhornerhoek en Zoutberg zijn ecologische pareltjes en fungeren als vogelreservaatjes. Extensief en op basis van ecologische doelstellingen beheren; d. Oostoever veenrivier het Twiske ontwikkelen tot plas/dras-oevers; e. Aanliggend gazon (daar waar het geen speelgazon is) omvormen naar bloemrijk met kruidensoorten gras passend bij karakter Landelijk Noord.
9	**Kadoelerscheg noord**	Stadsdeel Noord heeft Kadoelerscheg als Focusopgave met ambitie het te behouden en ontwikkelen als landschapspark. a. Ecologisch onderzoek Kadoelerscheg (inclusief volkstuinpark de Bongerd) benodigd ter behoud en versterking van de ecologische veenweide-structuur binnen de ring. Het is de enige plek in Noord waar de Noordse woelmuis voorkomt; b. De historische veenstroom ‘Nieuwe Gouw’ en veenweidezijsloten hebben zeer hoge ecologische waarde en/of potentie. Bij ontwikkelingen in het gebied (zoals intensivering en aanleg extra sportvelden in SP Kadoelen) dienen de kenmerken van het open veenweidelandschap versterkt en gekoesterd te worden. Bij ontwerp, inrichting en beheer terughoudend zijn met bomen. Nat struweel kan wel. Toevoegen open, bloemrijke graslandbeplanting/orchideeën, natuurvriendelijke oevers en vlonderpaden ter bescherming en versterking van het veenweidelandschap.

Nr.	Locatie (van west naar oost)	Ecologische kansen en opgaven
10	**Sportpark Kadoelen**	Randen rondom sportpark Kadoelen na intensivering sportpark in EHS opnemen en groentype wijzigen van groene verbinding naar groentype natuurverbinding/ natuurpark. De intensivering van sportpark Kadoelen, inclusief parkeren, moet binnen de grenzen zoals aangegeven op Toetskaart nieuwe HGS worden gerealiseerd. Sport en ecologie gaan samen. Intensivering van het bestaande sportpark kost groen maar wordt verzilverd in het versterken van de ecologische waarde.
11	**Kadoelerscheg midden - Kadoelenbreek / IJdoornlaan**	a. Zicht op Kadoelerbreek creëren vanaf westkant IJdoornlaan door dunnen van dicht struweel en biotoop water te versterken. Maak veenweidesloot-gerelateerde-inhammen aan de noordkant van Kadoelenbreek met natuurvriendelijke oevers en landjes met orchideeën; b. IJdoornlaan: gescheiden faunapassages voor zoogdieren en amfibieën onder de weg aanleggen; c. Zuidwest talud van de IJdoornlaan versterken voor wilde bijen en dagvlinders. Open plekken in de dijk, plaatsen insectenhotel voor graaf- en metselbijen en nachtvlinders en beplanting met waardsoorten (ter voorkoming van voedselaanbod voor honingbij).
12	**Kadoelerscheg zuid**	Buiksloterbreek achter Eduard Douwes Dekkerhuis en bij Vishoekerpad en Vikingpad: a. De mantelzoom versterken met heesters (t.b.v. bestuivers en insecten) en insectenhotel plaatsen; b. In het bosplantsoen achter het Eduard Douwes Dekkerhuis takkenrillen en houtwallen plaatsen als schuilplaats voor landzoogdieren ter versterking van de bosbiotoop.
13	**Buiksloterbreekpark**	De Buiksloterbreek is het gevolg van een eeuwenoude dijkdoorbraak in de Waterlandse Zeedijk. De belangrijkste ecologisch kans is de verbinding van het Buiksloterbreekpark met de dijk; en die 3 plekken ecologisch, met bloemrijk gras, natuurlijke oevers en ecologische materialen (voor spelen), in te richten. a. Bij het middelste gebied, bij het bruggetje, tevens de harde oever (met betonnen keermuur) omvormen naar zachte natuurlijke oever en de bramen verwijderen; b. Onderzoek uitbreiden parkgebied ter hoogte van parkeerplaats in het park bij Evean Eduard Douwes Dekkerhuis; c. Gazon in park, buiten speelvelden, omvormen tot bloemrijk grasland en mantelzoom bij bomen; d. Koester de variatie aan onverharde paden en bijv. een laarzenpad. Zet in op ecologisch beheer paden; e. Ter versterking van biotoop water, de oevers van de historische breek plas-dras maken en voorzien van ecologische oevervegetatie zodanig dat het past bij de cultuurhistorische Buiksloterbreek; f. Poel toevoegen in park voor amfibieën; g. Nestkast voor zwaluw aanbrengen in park; h. Faunapassage aanleggen onder de Kamperfoelieweg.
14	**Metaalbewerkerweg**	Door de aanleg van een nieuw Buiksloterdijkpark (bij Metaalbewerkersweg en kruising Kamperfoelieweg) wordt een ontbrekende schakel in de Waterlandse Zeedijk en HGS hersteld.
15	**Zevenster (Noorderpark - Vliegenbos)**	a. Verbind twee hoofdgroenstructuren (Waterlandse Zeedijk met Vliegenbos en Noordhollandsch Kanaalzone met Noorderpark) ter plekke van de Zevenster en hecht daarbij de ontbrekende schakel in Waterlandse Zeedijk tussen Nieuwendammerdijk en Leeuwarderweg; b. Opgave bij herinrichting rotonde Zevenster: hef de overbodige verharding op, ten gunste van groene ruimte waardoor het Vliegenbos met het Noorderpark verbonden kan worden; c. Gescheiden faunapassages met daglicht aanleggen onder het asfalt voor landzoogdieren (egel) en reptielen/amfibieën.
16	**Kop Vogelbuurt (Noorderpark - Vliegenbos)**	Koppelen Vliegenbos met Noorderpark door op de 'kop van de Vogelbuurt' de Pluvierstraat en Kalkoenstraat te vergroenen en de verbindingen naar de twee flankerende hoofdgroenstructuren te versterken.
17	**Vliegenbos (en volkstuinpark Buitenzorg)**	Het Vliegenbos is meer dan een eeuw oud en het grootste iepen-essenbos van West-Europa. In de komende jaren zal door ontwikkelingen rondom het bos de druk toenemen. Daarom is het belangrijk het unieke boskarakter te versterken, het daar waar mogelijk uit te breiden en verrommeling tegen te gaan. De Gemeente heeft samen met de Stichting Vliegenbos de ambities voor het bos beschreven in de Kansen-en-verbindingenkaart Vliegenbos. Onderdelen hierin zijn: a. Entree Vliegenbos aan Meeuwenlaan: boskarakter versterken met aanplant bomen, entreepad ecologisch inpassen, boskruidlaag, plas/dras-oevers; b. Bij groot onderhoud in het bos dient gebruik gemaakt te worden van natuurlijke bosgerelateerde materialen. Dat geldt ook voor de verharding (zie Kansen-en-verbindingenkaart Vliegenbos). Koester de onverharde paden in het bos, deze hebben de grootste ecologische waarde; c. Herprofilering Meeuwenlaan ter hoogte van Vliegenbos: onderzoeken of overbodige verharding opgeheven kan worden ten gunste van het vergroten van het bos; d. Onderzoeken of de fietsroute uit het Stedelijk mobiliteitsplan (2020) en het meerjarenplan fiets, dwars (noord-zuid) door het Vliegenbos, vervangen kan worden door de wenselijke en te verbeteren OM-route; e. Faunavriendelijke verlichting aanbrengen (o.a. bij zuidelijk fietspad, langs noordzijde VTP Buitenzorg); f. Ecologische verbinding versterken tussen volkstuinpark Buitenzorg en Vliegenbos; g. In midden van het bos nestkast ophangen voor de bosuil. Om te zorgen dat het huidige paartje bosuilen ook in de toekomst in het Vliegenbos kan blijven broeden worden er aanvullende nestholten aangeboden in de vorm van nestkasten.
18	**Zijkanaal K**	a. Onderzoek bij realisatie nieuwe brug over Zijkanaal K (in kader van aanleg Schellingwouderlaan) voor fiets en mogelijk HOV de mogelijkheid voor een faunapassage voor zoogdieren (marter) tussen Nieuwendammerdijk/Rietland naar Vliegenbos; b. Water doortrekken van Zijkanaal K naar het IJ over Albe Marle (historische ligging); mogelijkheid tot samenwerking met derde ten gunste van ecologie.
19	**Rietland**	Langs de randen van het veld (oostzijde) meer dekking creëren voor de boommarter e.a. door bijvoorbeeld landschappelijk passend wilgenstruweel, *tiny forest* en/of marterhopen en takkenrillen aan te leggen.
20	**Schellingwouderbreekpark**	a. Maak een samenhangend plan voor het Schellingwouderbreekpark waarbij o.a. de ecologische verbindingen aan de zuidzijde versterkt worden. Het is nu een toevalligheid aan relicten, paden en ruimten; b. Water doortrekken van gemaal Schellingwouderbreekpark naar insteek-sloot in het Schellingwouder-oeverpark (ecologische verbinding via Schellingwouderdijk met Schellingwouderpark); c. Versterk het ecologische karakter van bepaalde oevers van de breek. Transformeer tot plas/dras oevers ter vergroting van de biodiversiteit. Maak ook het bosdeel biodiverser met struweel en onderbeplanting.

Nr.	Locatie (van west naar oost)	Ecologische kansen en opgaven
21	**Nieuwendammerdijk - Schellingwouderdijk** (Flessenhals tussen Schellingwouderbreek en Rietland)	Herstel de ontbrekende schakel in Waterlandse Zeedijk. (Indien hier (conform de Omgevingsvisie Amsterdam) de nieuwe oostelijke ontsluiting Noord Zuiderzeeweg/ Schellingwouderlaan voor HOV wordt aangelegd dient deze landschappelijk te worden ingepast en gelden de ecologische barrières als mee-koppel-kansen.) Structureel opheffen ecologische flessenhals door dijklichaam Nieuwendammerdijk met Schellingwouderdijk te verbinden. Op basis van totaalplan kunnen deelopgaven worden uitgevoerd: a. Verwijder dubbele wegverharding bij Nieuwendammerdijk (oude buslus) en herinrichten met bloemrijk gras en bosplantsoen zodat de ecologische groenverbinding versterkt wordt; b. Faunapassage voor landzoogdieren (egel) en amfibieën (greppel en/of verbindingsgoot) bij zuidelijke Nieuwendammerdijk (naast Oranjewerf) aanleggen; c. Bij deze Boogbrug 469 over de Monnikendammerweg twee gescheiden faunapassages aanleggen voor landzoogdieren (hermelijn) en reptielen/ amfibieën (ringslang) en een faunapassage onder de brug.
22	**Schellingwoude - verschillende faunapassages**	a. Schellingwouderoeverpark/Oranjewerf - Schellingwouderbreek (park) - Groengebieden verbinden met gescheiden faunapassages voor landzoogdieren (egel) en voor amfibieën onder de Zuiderzeeweg en onder het asfalt van de Schellingwouderdijk (in de dijk kan niet gegraven worden); b. Oostzijde Schellingwouder-oeverpark / ASV de Dijk - Gescheiden faunapassage voor landzoogdieren (egel) en voor amfibieën aanleggen onder asfalt van de Schellingwouderdijk naar groengebied Wijkergouw; c. Schellingwouderdijk - Faunapassage onder asfalt aanleggen bij Schellingwouderdijk 341 (Landmarkt); d. Bij rotonde Liergouw - Zuiderzeeweg - Faunapassage onder de Zuiderzeeweg aanleggen; e. Liergouw - Faunapassage tussen het 'broekbos' (voormalige Schinkelbreek) bij de Landmarkt en volkstuinpark Rust en Vreugd; f. Durgerdammerdijk (binnen Ring - parallel aan A10 v.a rotonde Liergouw) - Faunagoot van het westelijk talud A10 naar het ecologische 'broekbos' (voormalige Schinkelbreek) bij de Landmarkt aanleggen.
23	**Wijkergouw / Rust-en-Vreugd / Weersloot binnen Ring**	a. Rust-en-Vreugd ecologisch koppelen met Wijkergouw, daarbij laarzenpad aanleggen over de Weersloot; b. Bij beide zijden Weersloot ecologische, natuurlijke oevers aanleggen en zodanig beheren.
24	**Broekbos voormalige Schinkelbreek (oostelijk Schellingwouderbrug)**	Ecologische waarde van gebied versterken door natte karakter en open water van oorspronkleijke Schinkelbreek terug te brengen in ruimtelijke samenhang met de bestaande biotoop Broekbos/moerasbos ten oosten van de Schellingwouderbrug.
25	**Schellingwouderdijk/ Durgerdammerdijk**	Ecologisch wenselijke beheermaatregelen treffen t.b.v. overlast parkeren en zwerfvuil in EHS rondom Landmarkt en nieuwe jachthaven. Zie ook #22.
26	**Durgerdammerdijk / A10 (tunnelmond)**	a. De tunnelpassage is minimaal voor voetgangers en fauna. De tunnel biedt vooral ruimte voor autoverkeer. Deze tunnel is kansrijk voor herprofilering waarbij Waterlandse Zeedijklichaam doorloopt onder de tunnel zodanig dat een ruime ecologische en voetgangersverbinding ontstaat. b - Onderzoeken faunapassage-mogelijkheden buiten de tunnelmond, aan de waterzijde.
27	**Durgerdammerdijk**	Bijenlint maken tussen Durgerdam en Uitdam. Dijk na dijkverzwaring inrichten met bloemrijk gras/ruigte.

Waterlandse Zeedijk, Leeuwarderweg

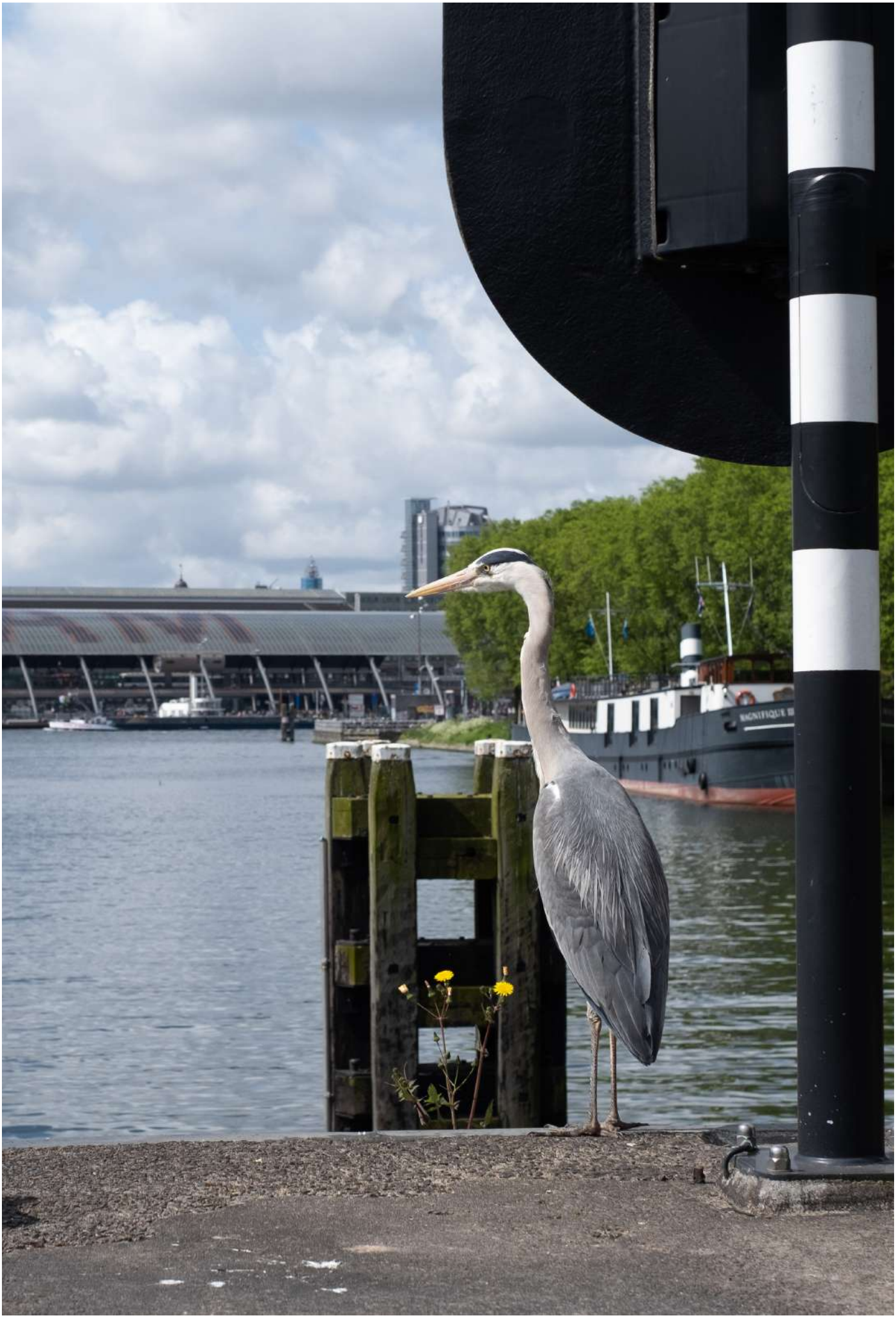

Noordhollandsch Kanaalzone

2.2 Noordhollandsch Kanaalzone Landschapspark (kernopgave Integrale Landschapskaart Amsterdam-Noord)

Nr.	Locatie (van zuid naar noord)	Ecologische kansen en opgaven
28	**Noordhollandsch Kanaalzone -** *totaal*	a. Completeer de ecologische hoofdstructuur van de Noordhollandsch Kanaalzone door de Kanaalzone biodiverser te maken en met de aanliggende groengebieden te verbinden; b. Koppel de vier grote groenstructuren (kernopgaven ILK). Verbind de NHKZ met de Waterlandse Zeedijk, Landelijk Noord en polders in stedelijk Noord, IJ-oevers; c. Onderzoeken mogelijkheden voor drijvend groen in het kanaal (o.a. ter hoogte van de Buikslotermeerdijk, net noordelijk van de Waterlandse Zeedijk; d. Koester waardevolle bomen in Noordhollandsch Kanaalzone. Voorkom kap tbv tijdelijke bouwplaatsen.
29	**Sixhaven**	a. Het is wenselijk om het Sixhavengebied - de voortuin van Noord - groen te houden en niet te bebouwen. Tijdelijk kan er een park (ten minste voor 10 jaar) op de Kop van de Noordhollandsch Kanaalzone komen op basis van een samenhangend toekomstbestendig plan. Zodoende kan de boomstructuur reeds tot wasdom komen en ecologische verbindingen met omgeving (o.a. met Noorderpark) reeds worden gelegd. b. IJ-tunnelmond-gebied vergroenen; c. Vergroenen gebied nieuwe brug bij Willem I-sluis over het Noordhollandsch Kanaal.
30	**Laanweg - Meidoornweg groenzone aan kanaal**	a. Hoofdgroenstructuur aaneen sluiten bij nieuwbouwscholen zodat een robuustere HGS ontstaat; b. Ontwerp de groene openbare ruimte van het plangebied van nieuwe scholenlocatie als onderdeel van Landschapszone Noordhollandsch Kanaal. Stem de inrichting van de buitenruimte af op de landschappelijke groenzone aan het kanaal (van Laanwegkwartier - Spanjemonument). Verbind de natte onderdijk-zone en de dijk-zone van Laanweg met de nieuwe scholenlocatie; c. Koester waardevolle bomen, verwerk ze bij voorkeur in het plan. Herplant bij noodzakelijke kap.
31	**Johan van Hasseltweg en plein Metrostation Noorderpark in de Noordhollandsch Kanaalzone**	a. zie ook Structuurversterkende ambities (bij punt 29 f) Noorderpark voor de essentiële groene, ecologische en sport mee-koppel-kansen bij Project Johan van Hasseltweg; b. Stationsplein voor de metro creëren met verblijfsklimaat en groen. Opheffen overbodige verharding; c. Vanaf het metroplein het stadspark Noorderpark, een groene herkenbare parkvoorkant geven. Deze ruimtelijke opgave bestuderen bij gebiedsontwikkeling Stationsgebied Noorderpark in het kader van het Project Johan van Hasseltweg. d. Versterken bomenstructuur van de weg t.b.v. verbeteren ecologische verbindingen tussen buurtgroen en landschappelijke hoofdstructuur en als ecologische corridor in oost-west richting; e. Verbeteren vergroening (door bomen en bermgroen) met positieve effecten op hittestress en fijnstof; f. Verbeteren ecologische verbindingen tussen noordelijk en zuidelijk deel Noordhollandsch kanaalzone. Door o.a. aan oostzijde en westzijde van de brug: faunapassages aan te brengen (in viaduct Adelaarsweg en viaduct Buiksloterweg); g. Verbeteren ecologische verbindingen oost - west door faunapassages in de brug van het Meeuwenei; f. Verbeteren lichtvervuiling rondom aansluiting Johan van Hasseltweg met Nieuwe Leeuwarderweg.
32	**Metrostation Noorderpark - ten zuiden en ten noorden: uitbreiden HGS dmv overkluizing verkeer tbv sport**	Onderzoek mogelijkheid tot uitbreiden HGS ten behoeve van een nieuw multifunctioneel en openbaar toegankelijk veldsportpark door meervoudig ruimtegebruik. Twee zoeklocaties nabij metrostation Noorderpark: 1. Overkluizing van het tracé van de Noordzuidlijn en het IJ-tunnel tracé/Nieuwe Leeuwarderweg ten zuiden van metrohalte Noorderpark (wijkhub) en 2. Overkluizing van de Nieuwe Leeuwarderweg ten noorden van de verkeersafslagen tussen de zuidelijke fietsbrug in het Noorderpark en de Waterlandse Zeedijk.
33	**Noorderpark**	*Ambities korte termijn* a. In het Noorderpark 200 bomen aanplanten. Soorten afstemmen op de bestaande parkbomen en bij voorkeur inheemse exemplaren planten (tbv insecten); b. Zuidelijk deel van middengebied: huidige natte omstandigheden benutten en natuurlijke moeras(verblijfs) plek creëren voor mens, plant en dier; c. De twee oostelijke parkdelen zijn verbonden met drie langzaamverkeerbruggen over de Nieuwe Leeuwarderweg. Onderzoek hoe in de bruggen faunapassages kunnen worden ingepast; d. Versterk het ecologische karakter van de twee oevers van het kanaal; e. Verbreed de Buiksloterweg-onderdoorgang - het is een te smalle, en zeer belangrijke toegang naar het Noorderpark, voor mens en dier. *Structuurversterkende ambities* f. Uitbreiding van het park ter hoogte van de verkeersafslagen onderzoeken ihkv het Project Johan van Hasseltweg. De grote kansen voor uitbreiding Noorderpark liggen in het efficiënter ordenen van de verkeersstromen op het Meeuwenei (brug 490) en aan de oostzijde van het kanaal waar door de knip in de IJtunnel (Omgevingsvisie 2050) extra groene ruimte kan ontstaan bij de op- en afritten. Overkluizing van de resterende afslagen biedt mogelijkheden voor het Noorderpark om substantieel uit te breiden èn zorgt voor verminderen geluid en fijnstof; g. Circuit (rondje intern) Noorderpark met zuidelijke brug over het kanaal volmaken. Dit maakt de parkroute compleet en is een belangrijke ecologische verbinding voor kleine zoogdieren die nu vastlopen op kanaal.
34	**Noordhollandschkanaaldijk van Buiksloterdijk 270 - Krijtmolen**	Plan maken voor stadspark met ecologische verbindingen voor het groengebied tussen dijk, kanaal en sportvelden van ASC de Volewijckers. Inclusief Kinderboerderij de Buiktuin. Mogelijk route door sportvelden van woonbuurt de Banne naar Kanaal. Houd rekening met de molenbiotoop.
35	**Buikslotermeerdijk (ter hoogte van Elzenhagen zuid)**	In het bosplantsoen langs de dijk takkenrillen en houtwallen plaatsen als schuilplaatsen voor marterachtigen (hermelijn).
36	**IJdoornlaan bij NHKZ**	Bij beide onderdoorgangen langs kanaal: faunapassages voor zoogdieren en amfibieën aanleggen.

2.3 Noordelijke IJ-oever: doorgaande openbare route met groene balkons aan het IJ (kernopgave ILK)

Nr.	Locatie	Ecologische kansen en opgaven
37	**Noordelijke IJ-oever -** totaal	a. Completeer de ecologische hoofdstructuur van de Noordelijke IJ-oever door de oeverzone met de aanliggende groengebieden te verbinden; b. Versterk ecologische verbindingen m.n. met grote groengebieden (kernopgaven ILK); Waterlandse Zeedijk, Noordhollandsch Kanaalzone, Landelijk Noord en polders in stedelijk Noord) maar ook met kleinere groenstructuren in de naburige buurten; c. Onderzoek waar zachte, natuurvriendelijke oevers aan het IJ kunnen worden aangelegd; d. Onderzoek mogelijkheden voor drijvend groen aan de IJ-oever. Met name ter plaatse van particuliere grond, zoals de Oranjewerf, Albe Marle, Buiksloterham en Cornelis Douwes. In Programma van Eisen meenemen: 1) doorvaarbaarheid, 2) veiligheid, 3) het weidse uitzicht over het IJ en 4) mogelijk negatieve effecten op de waterkwaliteit door schaduwwerking; e. Bij de stedelijke gebieden aan het IJ bomen en/of stoere Zeeuwse Hagen aanbrengen ter versterking van de biodiversiteit (HavenStad, Cornelis Douwes, NDSM, Buiksloterham, Schegpark Overhoeks, Sixhaven, IJplein, Hamerkwartier, Albe Marle).
38	**Buiksloterham**	a. Aanleg IJ-oeverpark in Buiksloterham als ontbrekende schakel langs de Noordelijke IJ-oever met bloemrijk grasland/ruigte en bomen; b. Vergroenen schoolpleinen in Buiksloterham (met uitgangspunten: ten minste 60% groen en openbaar toegankelijk); c. Vergroenen Distelweg en Papaverweg.
39	**Iepen-arboretum Overhoeks / Eye Park**	Omvormen kort gemaaid gazon naar ligweide met bloemrijk gras/ kruidenvegetatie.
40	**IJplein**	a. Kade Noordwal aan het IJ: gehele openbare zone inclusief rijweg herprofileren en ruime groenzone met ecologische beplanting en verblijfsplekken aan het IJ crëeren. In tijdelijke sfeer reeds groenvakken omvormen met ecologisch groen; b. Oostzijde Motorwal en kade vergroenen.
41	**Hamerkwartier**	a. Nieuw Oeverpark bij Hamerkwartier aanleggen met bomen en heesters/Zeeuwse hagen; b. Meer groen bij herinrichting gebied Gedempt Hamerkanaal tot het IJ.

Het IJ / Buiksloterham

2.4 Landelijk Noord en stedelijke polders en dijken: landschappelijke eenheden versterken (kernopgave ILK)

Nr.	Locatie	Ecologische kansen en opgaven
	POLDERS EN DIJKEN IN STEDELIJK NOORD	
42	**Polders en dijken in stedelijk Noord** - algemeen	a. Completeer de ecologische hoofdstructuur van de polders en dijken binnen de ring door ontbrekende ecologische schakels te helen en ze met de aanliggende groengebieden te verbinden; b. Koppel de vier grote groenstructuren (kernopgaven ILK). Landelijk Noord en polders en dijken in Noord met de Waterlandse Zeedijk, Noordhollandsch Kanaalzone en Noordelijke IJ-oever.
43	**Buikslotermeerdijk onder Slochterweg (N247)**	Koppelen twee dijkdelen van de Buikslotermeerpolderdijk met een faunapassage onder de weg door of een amfibieënscherm om verkeersslachtoffers onder amfibieën in de voortplantingstijd te verminderen.
44	**Groenboog**	De Groenboog is de stedelijke randzone tussen de ring A10 en het veenweide landschap van Landelijk Noord. Het bestaat uit het Groene Veld en de golfbaan (binnen de Buikslotermeerpolder) en sport- en volkstuinparken in een groene setting met openbare paden. Het is een stapsteen tussen rust en drukte. Aanvullingen vanuit de Ecokaart op de Groenboog zijn het leggen van ecologische verbindingen zowel tussen stad en landschap (zie punt 41) als tussen de recreatieve parken onderling. a. Verbinden waterloop Waterlandse Die vanaf de Zwarte Gouw, langs volkstuinpark Buikslotermeer met de Walenburgsingel/Randmeersingel rondom de Waterlandpleinbuurt; b. Buikslotermeerdijk is een belangrijke ecologische verbinding. Bloemrijk inrichten voor de wilde bij; c. Paden in de Groenboog bij voorkeur ecologisch inrichten. Zie punt B op pagina 21. d. In het grasveld ten noorden van de golfbaan aan de Buikslotermeerdijk 90% van de braam verwijderen en bloemrijk inrichten. Dit biedt kansen voor dagvlinders, wilde bijen, vogels en zoogdieren. e. In het struweel rond de golfbaan poelen aanleggen voor amfibieën en visloos habitat. Inclusief kale poelen voor rugstreeppad; f. Bij de Zwarte Gouw (snelfietspad) gebruik maken van de – in de bodem aanwezige – natuurlijke zaadbank en dus niet inzaaien.
45	**Onderdoorgangen A10**	Vernieuwen huidige gebrekkige eco-passages door aanbrengen natuurlijke materialen voor amfibieën en kleine zoogdieren. Opgave is aantrekkelijke verbinding te maken voor mens en dier. a. Buikslotermeerdijk/A10; b. Scheurleerweg/A10; c. Amerbos/A10 (voor hermelijn en egel); d. Beemsterstraat/A10 (voor hermelijn en egel); e. Dijkmanshuizenstraat/A10 - De eco-verbinding met grote stenen en schanskorven loopt nu dood. Verbinding rechttrekken en ander type stenen gebruiken voor amfibieën grote zoogdieren, kleine zoogdieren en reptielen; f. Weersloot is één van de meest belangrijke ecologische onderdoorgangen. Het is te smal voor de wenselijke verbindingen voor mens en dier. Onderzoeken met RWS of het breder gemaakt kan worden; g. Liergouw/A10 - Passage uitbreiden met een geleide scherm in westelijke richting voor amfibieën, kleine zoogdieren; h. Durgerdammerdijk/A10 - Oplossing voor middellange termijn: De tunnelpassage is minimaal voor voetgangers en fauna. De tunnel biedt vooral ruimte voor autoverkeer. Deze tunnel is kansrijk voor herprofilering waarbij Waterlandse Zeedijklichaam doorloopt onder de tunnel zodanig dat een ruime ecologische en voetgangersverbinding ontstaat. Op korte termijn: aanbrengen keien langs het voetpad aan de Noordzijde van het schuine talud en een geleide-scherm aanbrengen na de passage.
46	**Volendammerweg / A10**	Nieuwe faunapassage maken voor amfibieën en kleine zoogdieren in tunneltje.
47	**Oostertocht - Westertocht**	a. Noord heeft relatief weinig openbaar toegankelijk parkgroen aan de westzijde. Voor de komende jaren staan projecten op stapel zoals HavenStad, HOV naar Zaanstad en herprofilering Cornelis Douwesweg. Door integrale planvorming en werk met werk te maken kan de Oostertocht-Westertocht-groenstrook een ruim ecologisch landschapspark gerealiseerd worden. Daarvoor dient de Cornelis Douwesweg verplaatst te worden naar de zuidzijde van het huidige profiel; b. Verbind deze landschapszone 1) Oostelijk via twee groene/ecologische verbindingen, Strekkerweg (zie #53) en Krasseurstraat, met Zijkanaal I/Kadoelenscheg, 2) Naar het noorden via de randen van Sportpark de Meteoor naar de kop van Zijkanaal I en 3) westelijk met vml Sportpark Melkweg en de Noorder IJ-plas via de A10 onderdoorgang (# 3 op de kaart); c. Nieuwe faunapasssages aanleggen voor kleine zoogdieren onder de s118-Coentunnelcircuit en de Stenendokweg tbv versterking ecologische oost-west structuur tussen Zijkanaal I en vml Sportpark Melkweg.
48	**Baanakkerspark**	Het Baanakkerspark is in de jaren 70 van vorige eeuw aangelegd. Daarbij is de 5 meter hoge ringdijk van de Buikslotermeerpolder landschappelijk in het park gemodelleerd. De hellingen bieden een bijzonder microklimaat waardoor er een unieke vegetatie kan ontstaan en aanwezig is. Recent zijn in het park een tweetal incidentele ecologische ingrepen uitgevoerd om de natte gebieden meer diversiteit te geven. Deze gebieden liggen nogal geïsoleerd en functioneren als barrière in het park. a. Opgave is weer samenhang en structuur te brengen in de bijzondere landschapsarchitectuur van het park, terwijl de ecologische waarde hoog kan blijven; b. Natuurlijke materialen speeltoestellen, paden waar kan natuurlijk inrichten, natuurvriendelijke oevers; c. Laat op de hellingen speciale inheemse vegetatie passend bij het specifieke microklimaat tot z'n recht komen (denk daarbij aan bos- en duinhellingen).
49	**Waddenweg**	Ter verbinding van de Ringsloot faunapassage (loopgoot) voor landzoogdieren (marter) / amfibieën en reptielen aanleggen.

Nr.	Locatie	Ecologische kansen en opgaven
	LANDELIJK NOORD	
50	**Landelijk Noord -** algemeen	a. Bescherm Landelijk gebied Noord door niet te bouwen buiten de ring A10 in Noord met uitzondering van de bebouwing die past binnen het Toetsingskader van de HGS; b. Onderzoeken mogelijkheden tot verhogen grondwaterstand tot 20 cm onder maaiveld ten behoeve van de weidevogels; c. Onderzoeken mogelijkheid tot stimuleren extensieve veeteelt en kringlooplandbouw in Landelijk Noord; d. Veel graslanden in Landelijk Noord bestaan uit Engels raaigras: dat is goed voor een hoge melkproductie en niet voor de biodiversiteit. Stimuleer kruidenrijke graslanden om de diergezondheid en de biodiversiteit te verbeteren.
51	**Volgermeerpolder**	a - In de randzones van de Volgermeerpolder de biotoop water versterken door aanbrengen stobben en dood hout voor kikkers en padden (om te kunnen schuilen tijdens de paddentrek) en voor zoogdieren; b - Natuurlijke afscherming van de sawa's (een netwerk van sloten en dijkjes waardoor op het oneffen terrein maximaal regenwater wordt vastgehouden) voor honden en mensen (rust); c - Aan de zuidoost-kant de bestaande biotoop bloemrijk grasland en bermen versterken door aanpassen maaibeheer voor bestuivers.
52	**Hoeckelingsdam**	- Een beheerplan opstellen voor de Hoeckelingsdam (deze is aan het verzakken).
53	**Polder IJdoorn**	- Polder laten ontwikkelen tot een natuurreservaat door versterken inrichting grote en kleine polder voor weidevogels, water- en kustvogels en vissen.

Volgermeerpolder

2.5 Stedelijk Gebied Noord

Nr.	Locatie	Ecologische kansen en opgaven
54	**Talud van de A10**	a. Omvormen gazon op zuidelijk talud naar ruigte en bloemrijk gras; b. Oevers waterlopen aan voet zuidelijk talud omvormen van gazon naar ecologische oevervegetatie; c. Sloten talud A10 ecologisch beheren, bespreken met Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier; d. Bomen langs A10 (binnentalud) zijn van Rijkswaterstaat. Ambitie, om talud A10 zuidzijde ecologisch te beheren, bespreken met Rijkswaterstaat; e. Project geluidsscherm (RWS met ruimtelijk advies Gemeente) biedt kans om groen scherm te ontwikkelen.
55	**Landelijk Noord <- -> Noorder IJ-plas**	Bij het landschap passende verhogingen/ruggetjes aanleggen voor wilde bijen bij het water ten noorden van het Groene Veld. De Kadoelerscheg en de Wilmkebreekpolder als Steppingstones voor de Veenweidebiotopen Landelijk Noord en Noorder IJ-plas.
56	**Molenwijk**	a. Aan westzijde van de Molenwijk de bosbiotoop versterken voor verkoeling en habitat voor bosvogels; b. Aan zuidzijde van de bosranden zonnige zomen maken met kruidenvegetatie t.b.v. bestuivers.
57	**Strekkerweg**	a. Strekkerweg (NDSM-Noord) biodiverser maken en aan HGS toevoegen als 'groene verbinding'; b. Monotone grasveld Strekkerweg inrichten als natuurinclusief buurtparkje ter versterking van ecologische verbinding tussen Zijkanaal I en de Oostertocht.
58	**Banne Buiksloot**	De hoven in de individuele buurten van Banne Buiksloot onderling verbinden door vergroenen (verminderen parkeerplaatsen /opheffen overbodige verharding).
59	**Kadoelerscheg <- -> Noord-hollandsch Kanaalzone**	Oost-West verbindingen tussen de Kadoelerscheg (noord) en Kadoelerbreek (zuid) en de Noordhollandsch Kanaalzone, via de Banne, versterken met bloemrijk grasland voor bestuivers.
60	**Elzenhagen**	Waterlopen verbinden tot één watersysteem op polderpeil (Buikslotermeerpolder).
61	**Meeuwenlaan**	De Amsterdam Rainproof-kaart van de Gemeente Amsterdam geeft aan dat het gebied IJplein/Vogelbuurt, inclusief de Meeuwenlaan een 'zeer urgent' knelpunt is. Het is een kans om de Meeuwenlaan wateradaptief in te richten en het lokale water op te vangen in een verlaagde groenstrook of een stedelijke wadi.
62	**Buikslotermeerplein en het winkelcentrum Boven 't Y**	a. Het Buikslotermeerplein en het winkelcentrum Boven 't Y natuurinclusief inrichten met bloemrijk gras, bomen en/of Zeeuwse hagen ter versterking van de biodiversiteit; b. Nieuwe groene fietsroute aanleggen langs het Olof Palmeplein met bloemrijke bermen/ruigte en zo mogelijk bomen; c. Ontbrekende schakel waterloop tussen het Baanakkerspark en de Noordhollandsch Kanaalzone verbinden binnen het Buikslotermeerplein. (Koppelen met De Wieden).
63	**Waterlandpleinbuurt**	a - Nestkasten plaatsen voor de huismus; b - ecologische bollen planten; c - minder frequent maaien en daarbij rekening houden met zaadontwikkeling kruiden ter versterking van de biotoop stedelijk gebied.
64	**Groene Zoom**	a. Parkgebied de Groene Zoom kan een gevarieerde natuur-inclusieve inrichting krijgen. Waardoor het een ecologische verbinding kan vormen tussen Schellingwouderbreek en Baanakkerspark; b. Ecologische verbinding creëren met kop Schellingwouderbreekpark, via Beverwijkstraat en Katrijpstraat; c. Ecologische verbinding creëren met Baanakkerspark via de Duinluststraat.
65	**Viaduct Zuiderzeeweg/ IJsselmeerstraat**	In bestaande faunapassage-buis (om de vier meter aan de bovenzijde gaten maken waardoor er licht en lucht in de buis komt. Aan weerszijden een geleidescherm maken ter verbetering van de verbinding voor amfibieën, reptielen, kleine zoogdieren en vleermuizen.

2.6 Algemeen Noord

A	**Ecologisch beheer**	Maak ecologische beheerplannen voor nieuwe projecten en bestaande gebieden. De ecologische ambities van het stadsdeel Noord kunnen alleen duurzaam geborgd worden als er ook een ecologisch beheerplan is. Om de biodiversiteit van Noord en heel Amsterdam werkelijk te vergroten dient maatwerk te komen in het beheer. Ook is het hiervoor belangrijk dat de gemeentelijke groenketen samenwerkt. Ecologisch beheer betreft het reguliere groenbeheer, maar ook onverharde paden, baggeren en oeverbeheer.
B	**Onverharde paden in ecologisch beheer**	Onverharde paden zijn goed voor de ecologie en vergroot de natuurbeleving in het groen. Voorbeelden zijn: graspad, zandpad, bospad, karrenspoor en boerenlandpad. Hoewel aanwezig in bestaand Noord, staan dit soort paden bij de gemeente onder druk. Bij nieuwe ontwerpen zijn ze namelijk niet toegestaan en krijgt het een negatieve beoordeling bij de gemeentelijke 'beheertoets'. Met de invoering van ecologisch beheer (zie A) dienen onverharde paden aan de standaardpaden in het groen toegevoegd te worden.
C	**Speel-, sport- en fitness-voorzieningen**	Maak gebruik van duurzame natuurlijke materialen voor sport, spelen en fitness in de groengebieden en parken van Noord, en van de natuurlijke kleur van de materialen.
D	**Ecologisch groen en sociaal**	a. Link sociale budgetten aan eco-groene buurtinitiatieven; b. Organiseer natuurwerkdagen samen met bewoners onder leiding van ecologische beheerders; maak bijvoorbeeld *tiny forests* met zaailingen uit gemeenteplantsoen (mits het past bij de landschapstypologie van de plek; niet bij open veenweide of polder).

E	**Bomen in Noord**	a. Versterken hoofdbomenstructuur langs infrastructurele lange lijnen van de A10, Waterlandse Zeedijk, Zuiderzeeweg, IJdoornlaan, Klaprozenweg/ Cornelis Douwesweg, Johan van Hasseltweg, Meeuwenlaan/ Waddenweg/Cleyndertweg; b. Maak een (hoofd-)bomenstructuurkaart en plant bomen bij op basis van de cultuurhistorische context; c. De bomenstructuurkaart helpt tevens bij een goede uitvoering van de bomenverordening van de gemeente (kapvergunningen en terugplantplicht).
F	**Groene verbindingen (straten en paden)**	Met de 'groene verbindingen' wordt een fijnmazig groene straten- en padennetwerk gemaakt waardoor aangename groene routes en ecologische verbindingen tussen buurten en groengebieden gelegd worden.
G	**Gazons Noord omvormen naar bloemrijk gras**	Inzet om in Noord gazon om te vormen naar bloemrijk gras. Specifiek in de randen en hoven van de buurten; zoals tuindorpen Oostzaan en Nieuwendam, de Molenwijk, de Banne en de Waterlandpleinbuurt (m.u.v. gazons t.b.v. sport/spel/recreatie).
H	**Bermen rijwegen**	Met deze maatregel is enorm veel effect te bereiken voor de biodiversiteit: Middenbermen en zijbermen omvormen van grasbermen naar ecologische bermen.
I	**Plantgoed en bollen**	Gebruik bij voorkeur biologisch plantgoed en altijd biologische bollen. Anders vervuilt de grond.
J	**Sportparken Noord**	Vergroot de biodiversiteit op sportparken. Het vergroot het eco-netwerk aanzienlijk en kinderen leren tevens spelenderwijs over de natuur. Bermen rondom de sportparken omvormen van gazon naar bloemrijk grasland. Het volgende staat hiervoor op stapel: a. Om sportparken natuur-inclusief te maken gaat de gemeente al het regulier groenbeheer (exclusief de speelvelden) ecologisch (laten) uitvoeren; b. Er worden maatregelen in de randen uitgevoerd zoals de aanleg van schuil-en nestgelegenheden, de aanleg van poelen, ecologische oevers en struweel.
K	**Volkstuinparken Noord**	a. Orden de 62ha volkstuinparken van Noord naar hun landschapstypologie en koppel daar de ecologische doelstellingen aan; b. Koppel ecologische kennis volkstuinders en gemeentelijke groenbeheerders. Geef bijv. de wettelijke flora en fauna cursussen voor ambtenaren op de VTP's met ook bijv. 2 deelnemers per volkstuinpark. Zodoende streven we dezelfde doelstellingen na en vergroten we de samenwerking en het netwerk; c. Maatwerk bij beheer singels rondom Volkstuinparken ter behoud van specifieke (doel)boomsoorten die bij de doelsoort passende vogels en insecten aantrekken.
L	**Natuurvriendelijke oevers en kades Noord**	a. Onderzoeken waar natuurvriendelijke oevers kunnen worden aangelegd. Bijvoorbeeld: Zijkanaal I ter hoogte van de Bongerd (daar waar geen woonboten liggen), het Johan van Hasseltkanaal, de veenweideranden aan de westzijde van de Buikslotermeerdijk bij het Groene Veld, de kanalen en havenkommen bij NDSM-West, de hellingbaan bij NDSM-Oost, de zuidoever van de Ringsloot aan de Waddendijk en de oude (veen)sloten in Landelijk Noord zoals de Zwarte Gouw aan beide zijden en in stedelijk Noord bij de stalen damwand bij veenrivier het Twiske (binnen de Ring); b. Bestaande stenen kademuren ecologisch verrijken (bijv Noorderlijke IJ-oever, Ranonkelkade, Noordhollandsch Kanaal etc.).
M	**Vitale bodem**	Een vitale gezonde bodem en aandacht voor het grondwatersysteem is een belangrijke randvoorwaarde voor het kunnen realiseren en het instandhouden van alle gesignaleerde ecologische kansen in dit boekwerk. Maatregelen hiertoe dienen in de volgende versie van de Ecokaart een plek te krijgen.
N	**Paddenstoelen**	Noord is meerdere paddenstoelenreservaten rijk. In het Vliegenbos (zeldzame *Vorkplaathoutzwam)*; bij de Wandelroute Boven IJ (*Morieljes),* bij de Ecopoel bij Rust en Vreugd (*Rupsendoder)*, in volkstuinparken van de Groenboog (*Gekraagde aardsterren* en *Vliegenzwammen)*, aan de stedelijke zijde van de A10, bij de Kabouterberg in het Buikslotermeerpark (*Wasplaten)* en dan nog westelijke deel Noorderpark, oostzijde Willemkebreekpolder, Noorder IJ-Plas en in de Kadoelenscheg.
O	**Fauna Uitstap Plaats (FUP)**	Fauna Uitstap Plaats (FUP) voor zoogdieren maken langs de Noorderlijke IJ-oever en bij de Noorder IJ-plas, Zijkanaal K, de Ponthaven, koppen Johan van Hasseltkanaal, op de kop van de waterloop langs de Krasseurstraat bij het Koppelingspad en bij veenrivier het Twiske (binnen de Ring) bij de damwand.
P	**Trottoirkolktrapje**	Onderzoeken waar trottoirkolktrapjes wenselijk zijn, zodat kleine dieren die in de trottoirkolk vallen er makkelijk uit kunnen klimmen.
Q	**Natuurinclusief bouwen / groene daken**	a. Stimuleren aanleg groene daken langs de Noordelijke IJ-oever en op het Buikslotermeerplein en op overige winkelcentra en maatschappelijke voorzieningen (bijv. ziekenhuis). Sedumdaken zijn onvoldoende tegen hittestress en ter bevordering van de biodiversiteit; b. Maak natuurinclusief de standaard bij renovatie.
R	**Faunavriendelijke verlichting**	Veel van de tot de biotoop bos en bosplantsoen behorende doelsoorten zijn gevoelig voor lichtverstoring. Het Vliegenbos, Rietland en de Noorder IJ-plas zijn vooral gevoelige groengebieden. De gemeentelijke directie V&OR maakt momenteel nieuw beleid voor verlichting. Vanuit de Ecologische Kaart wordt aanbevolen donkere routes aan te leggen en gebruik te maken van faunavriendelijke verlichting met minder uitstraling naar boven, lager geplaatst, in speciale kleuren, doelgericht in een scherpere bundel en alleen daar waar het echt nodig is. En maak als mogelijk gebruik van kattenogen (refextieverlichting).
S	**Bestrijden eikenprocessierups**	Ecologisch evenwicht rondom eiken herstellen. In de Volewijck / Noordhollandsch Kanaalzone en Waterlandpleinbuurt, Buiksloterbreek en Kadoelenbreek ter bestrijding van de eikenprocessierups nestkasten plaatsen t.b.v. koolmees, pimpelmees, boomklever, boomkruiper en vleermuizen. Nestkasten gebruiken waarvan de halsbandparkiet niet meeprofiteert.
T	**Bestrijden reuzenberenklauw**	a. Overal in Noord in de beheersfeer aanpakken. Bekende plekken zijn: Schellingwouder Oeverpark, Rietland en Kadoelerscheg, Kinderboerderij Buiktuin, terrein Volewijckers; b. Onderzoeken waar mogelijk via begrazing de reuzenberenklauw bestreden kan worden.
U	**Bestrijden exotische rivierkreeft**	Verwijderen exotische rivierkreeften in watergangen Kadoelerbreek om te kunnen voldoen als succesvolle voortplantingsplaats voor bruine kikker en salamander.
V	**Bestrijden Iepziekte**	In Amsterdam staan veel iepen. Dit is een veelzijdige stadsboom met brede toepassing, maar is ook gevoelig voor de iepziekte. Om deze ziekte te kunnen controleren moeten zieke bomen worden gekapt en bewerkt en worden gewerkt volgens het 'Handhavingsprotocol Iepziekte'. Om verdere verspreiding te voorkomen is het soms nodig om in een afgekaderde omgeving van de zieke iep ook gezonde iepen te kappen en af te voeren.
W	**Tijdelijke natuur**	Kavels die braakliggen inzaaien met inheemse kruiden.

3. Ecologische Prioritaire Doelsoortenkaart

De *Ecologische Prioritaire Doelsoortenkaart* hoort bij de *Structuurkaart Ecologie* en wordt samen met die kaart vastgesteld door het DB van Noord en toegevoegd aan de *Integrale Landschapskaart Amsterdam-Noord (2020)*.

De Ecologische Prioritaire Doelsoortenkaart geeft per biotoop de prioritaire doelsoorten weer.

Bij de ecologische analyse is onderzocht welke biotopen voor Amsterdam-Noord relevant zijn en waar deze voorkomen. Biotopen zijn leefgebieden met één of meerdere vegetatietypen (Habitats). Per biotoop van Noord is gekeken welke karakteristieke soorten voorkomen. Dit zijn de zogenaamde doelsoorten. De verspreiding van de doelsoorten binnen de biotoop geeft een beeld van de huidige kwaliteit van het leefgebied en laat zien op welke locaties een verbetering van de biotoop mogelijk is. Vervolgens zijn voor elke biotoop de prioritaire doelsoorten bepaald.

De prioritaire doelsoort functioneert als paraplusoort voor alle doelsoorten binnen de betreffende biotoop en representeert het leefgebied. Prioritaire doelsoorten bestaan, naast de voor de betreffende biotoop kenmerkende vegetatie, uit land- en watergebonden dieren alsmede uit vogels en andere vliegende diersoorten.

Op de volgende dubbele pagina zijn de *Prioritaire Doelsoorten Amsterdam-Noord* weergegeven voor de zes verschillende biotopen die het stadsdeel rijk is.

LEGENDA:

Veenweide:

- Grutto
- Kleine modderkruiper
- Ringslang
- Zwanenbloem

Bos en Bosplantsoen:

- Havik
- Vleermuis
- Egel
- Boom
- Zwartkop

Bloemrijk grasland, bermen en gazon:

- Bij
- Rolklaver

Struweel en ruigte:

- Hermelijn
- Nachtegaal

Water, polders en zachte oevers:

- Zeelt
- Paling
- Groene kikker
- Muurvaren

Stedelijk gebied:

- Huismus
- Vleermuis
- Gierzwaluw
- Slechtvalk
- Zeeuwse haag

Overige:

- betreft soorten die momenteel al op deze locatie aanwezig zijn, maar waarvan de populatie mag worden versterkt
- betreft soorten die momenteel niet of zéér weinig op deze locatie worden aangetroffen. De populatie dient hier een extra impuls te krijgen.

3.1 Prioritaire doelsoorten per biotoop

Prioritaire doelsoorten van de biotoop VEENWEIDE

Grutto
Staat voor alle weidevogels, rust en plas-dras weilanden met genoeg voedsel. Het meest ideaal zijn vochtige, kruidenrijke graslanden met een goed bodemleven en volop insecten aan de oppervlakte.

Kleine modderkruiper
Staat voor helder water dat langzaam stroomt of stilstaat. Er is een rijke beplanting en voldoende zand of slib.

Ringslang
Staat voor gezonde natuurvriendelijke oevers met veel voedsel (zoals amfibieën) en een intacte voedselketen.

Zwanenbloem
Staat voor oevers met beplanting voor bestuivers.

Prioritaire doelsoorten van de biotoop BOS EN BOSPLANTSOEN

Havik
Staat voor een volwaardig bosplantsoen met een gezonde diversiteit tussen struikgewas (ondergroei), jonge bomen en oudere hoge bomen waarin genesteld kan worden.

Ruige dwergvleermuis
Staat voor een donker gebied met weinig externe verlichting en een insectenrijke omgeving en voldoende staand dood hout dat kan fungeren als verblijfplaats.

Egel
Staat voor struweel dat goed op elkaar aansluit en veel schuilmogelijkheden biedt.

Hollandse iep
Staat voor het herontwikkelen of versterken van bosplantsoen (o.a. boommarter).

Zwartkop
Staat voor een gezonde ondergroei in een bos met nestgelegenheid voor kleine bosvogels.

Prioritaire doelsoorten van de biotoop BLOEMRIJK GRASLAND, BERMEN EN GAZON

Wilde bij
Staat voor nectarhoudende bloemen en een aangepast maaibeheer.

Rolklaver
Staat voor het omvormen van bermen en gazon naar (uitbreiden) bloemrijk grasland.

Prioritaire doelsoorten van de biotoop STRUWEEL EN RUIGTE

Hermelijn
Staat voor connectie van leefgebied, faunapassages en gezonde oeverlanden. Vergelijkbaar met bijvoorbeeld een vos en zorgt ook voor het beheersen van muizenpopulatie.

Nachtegaal
Staat voor een gezonde horizontale structuur in het struweel, ecologisch maaibeheer, struweelbroeders in het struweel. Ook staat het voor een goede insectenstand.

Prioritaire doelsoorten van de biotoop WATER, POLDERS EN ZACHTE OEVERS

Zeelt
Zachte venige oevers met een goede waterkwaliteit. Het water bevat veel onderwaterplanten en mag een beetje troebel zijn.

Paling
Staat voor gezonde waterkwaliteit met vooral nachtelijke rust. Ook staat de paling voor het aanleggen van vispassages en voor een goede connectiviteit van een gebied, omdat dit een trekvis is.

Groene kikker
Staat voor gezonde natuurvriendelijke oevers. Met veel paaiplaatsen en plasjes voor amfibieën.

Muurvaren
Staat voor steile oevers met mineraalrijke stenen en mortel. Voor soorten zoals muurvaren, meerkoet, wilde eend en fuut.

Prioritaire doelsoorten van de biotoop STEDELIJK GEBIED

Huismus
Staat voor aaneengesloten heggen en hagen een rommelige omgeving met veel voedsel en nestlocaties onder dakpannen of in nestkasten.

Vleermuis
Anders dan de vleermuizen in bosgebied staat deze vleermuis voor voldoende verblijfplaatsen in gevels van huizen. En een donkere structuur waardoor de vleermuizen zich kunnen voortbewegen.

Gierzwaluw
Staat voor oude gebouwen met schuilmogelijkheden óf nestkasten aangebracht voor gierzwaluw.

Slechtvalk
Staat voor beheersen van duivenpopulatie en de aanwezigheid van rotsige structuren of woningen.

Zeeuwse haag
Staat voor een aaneengesloten stadshaag met voedsel en broedgelegenheid voor kleine zangvogels.

4. Van kansen naar uitvoering

De *Structuurkaart Ecologie* (*hoofdstuk 2*) biedt een samenhangend ecologisch overzicht ecologisch overzicht voor Noord en is bedoeld om verdere samenwerking te stimuleren en financiële bronnen te koppelen. Met dit product kan het versterken van de ecologie breed gedragen, vanuit meerdere directies en programma's, op de politieke agenda komen en worden uitgevoerd in tijden van beperkte financiële middelen.

4.1 Politieke ambities: ecologie in het 'Amsterdams Akkoord' 2022-2026

Het verlengde bestuur van Noord bestaat net als het Amsterdamse gemeentebestuur uit een coalitie van PvdA, Groen Links en D66. In het 'Amsterdams Akkoord 2022-2026' staat het volgende over groen, water en ecologie in de stad.

- Een leefbare stad is een groene stad. We voegen meer groen en bomen toe.
- We beschermen en behouden groen in de bestaande stad, ook in binnentuinen.
- We vergroenen straten, gebouwen, tuinen, wijken en pleinen met de buurt.
- We ondersteunen zelfbeheer van Amsterdammers. We intensiveren de aanpak om tuinen en de openbare ruimte te onttegelen.
- Groen in de gemeentelijke organisatie wordt minder versnipperd georganiseerd. We investeren in het groenfonds en vergroten de mogelijkheden op het gebied van participatie en zelfbeheer op groen. Daarbij kijken we naar nieuwe vormen van samenwerking in groencoöperaties en/of buurtfondsen waarin bewoners en gemeente samenwerken en verantwoordelijkheid dragen, ook met publiek-private financieringsmogelijkheden.
- Het beheer van groen wordt zo ecologisch mogelijk gedaan in de stad. De biodiversiteit in de stad wordt vergroot en bij onderhoud en nieuw groen wordt hiervan een prioriteit gemaakt.
- We gaan meer groen op het water toevoegen en onderzoeken de mogelijkheden voor een drijvend park.
- Voortzetting Rainproof en onderzoeken mogelijkheid Groene Dakenfonds.
- Natuurinclusief bouwen wordt waar mogelijk uitgebreid.
- Vanaf 2026 komt er een gecombineerde norm voor groen, sport en spelen in de openbare ruimte. We intensiveren gebruik van sportaccommodaties en houden rekening met het groen dat reeds aanwezig is in de omliggende gebieden.

4.2 Gemeentebegroting Amsterdam, geld voor groen

Voor de uitvoering van het stedelijk groenbeleid (Groenvisie 2050 en Beleidskader en Toetskaart Hoofdgroenstructuur) is zowel geld nodig voor de inrichting van nieuw groen als voor het beheer. Door verschillende oorzaken is deze collegeperiode helaas niet veel geld te verdelen en moet de coalitie juist op zoek naar mogelijkheden om te bezuinigen. Dus voor veel van de groene ambities in het Amsterdams Akkoord is nog niet direct geld voorhanden in de gemeentebegroting. Wel wordt in het Amsterdams Akkoord gesproken over een Groenfonds en een Groene Dakenfonds. Wellicht komt hier bij de Voorjaarsnota geld voor beschikbaar. Ook kan het groen aangepakt worden met publiek-private financiering, in de context van Natuurinclusief Bouwen en door zelfbeheer van groen door bewoners bijvoorbeeld in nieuwe vormen van samenwerking in groencoöperaties en/of buurtfondsen.

Aanpak Noord

Voor Noord zijn in het kader van Aanpak Noord financiële middelen beschikbaar voor groen en ecologie. Op basis van de Integrale Landschapskaart en de concept-Structuurkaart Ecologie is samen met bewoners en stadsdeel geprioriteerd welke korte termijn maatregelen in 2023 uitgevoerd kunnen worden èn welke groenstructuur-verbeterende opgaven voor de langere termijn op de politieke agenda dienen te komen. Om de 'Noordse agenda voor Groen' te realiseren pleiten zowel bewoners als de politiek tevens voor sterker samenwerkende gemeentelijke diensten en voor een integrale aanpak. Op die manier kunnen de groen en ecologische ambities als mee-koppel-kans uitgevoerd worden bij de gemeentelijke openbare ruimte projecten.

Samen met bewoners zijn ecologische maatregelen geprioriteerd

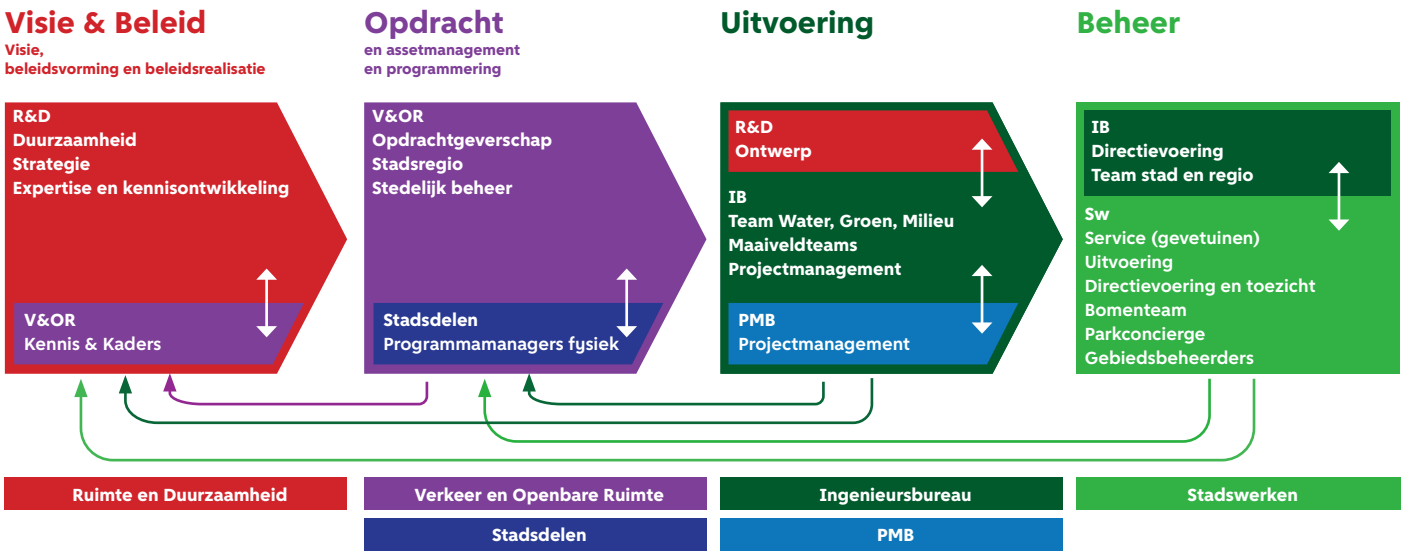

bron - jaarverslag 2022 Groene Driehoek Amsterdam

4.3 De gemeentelijke groenketen

De optimale samenwerking in de gemeentelijke organisatie van beleid naar uitvoering naar beheer van het groen is ook één van de doelstellingen in het 'Amsterdams Akkoord'. Een eerste stap op weg hierin is te weten wie waar verantwoordelijk voor is. Vervolg is elkaar weten te vinden, de agenda van elkaar te kennen en de werkzaamheden regelmatig onderling af te stemmen. Op deze wijze wordt dubbel werk voorkomen en komen mee-koppel-kansen in beeld. De samenwerking komt ook ten goede aan de doorwerking van het stedelijk beleid (top down) naar het lokale niveau en omgekeerd kan de inbreng van lokale kennis en ervaring (bottom up) ten behoeve van de beleidsevaluatie tot bijstelling van het stedelijk beleid leiden.

Het overzicht toont welke directies betrokken zijn bij het ontwerp, de realisatie en het beheer van groen.

Mee-koppel-kansen – werk met werk maken

Door aan te sluiten bij de uitvoering van andere reeds geprogrammeerde projecten kan door het inbrengen van de juiste kennis of een relatief bescheiden financiële bijdrage aan een project soms grote meerwaarde worden gecreëerd. Dit noemen we mee-koppel-kansen. Door goede onderlinge afstemming kan de efficiency worden vergroot en worden mogelijk ook kosten bespaard en de ruimtelijke kwaliteit verhoogd. Soms is het voldoende als ambtelijke capaciteit wordt ingezet om inbreng te leveren aan een project van een andere directie. Soms is tevens een aanvullend (stadsdeel)budget nodig voor de uitvoering. Denk bijvoorbeeld aan kansen voor vergroening en verhoging van de ruimtelijke kwaliteit bij verkeersprojecten of herinrichtingsprojecten in de openbare ruimte of bij groot onderhoudsprojecten, boven op het instandhoudingsniveau. Of bij het aanvragen van stedelijke groengelden, hierbij is altijd cofinanciering vereist.

Om de groene en ecologische kansen optimaal te koppelen aan de beschikbare budgetten voor de uitvoering is de Integrale Landschapskaart (inclusief Ecologische Kaart) *de* tool om te prioriteren en de groene ambities uit verschillende invalshoeken samen te brengen:

1. Politieke prioriteiten op basis van ambities, beleidsdoelstellingen en de gemeentebegroting;
2. Vraag gestuurde prioritering zoals bij 'Aanpak Noord' in geval van nieuw geld;
3. Kansen op basis van geld dat specifiek beschikbaar komt ter stimulering van een bepaald doel;
4. Mate van urgentie op basis van specifieke criteria, zoals bij groot onderhoud (instandhouding);
5. Bestaande beschikbare beheerbudgetten.

4.4 Samenwerking met partners buiten de gemeentelijke organisatie

Niet voor alle gewenste ontwikkelingen is de gemeente Amsterdam als overheid het eerst verantwoordelijke aanspreekpunt. Sommige zaken vallen onder de verantwoordelijkheid van andere (hogere) overheden zoals Rijk, Provincie, de Omgevingsdienst Noordzee Kanaalgebied, Rijkswaterstaat (talud A10, faunapassages en waterverbindingen onder de A10), waterkwaliteit Noorder IJ-plas en dijkverzwaring Waterlandse Zeedijk), of één van de Waterschappen Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (sloten talud A10) of Waternet/ AGV (natuurvriendelijke oevers/ floatlands en Fups). Verder is Yassmine el Ksaihi, van Stadsdeel Noord voorzitter van het Recreatieschap Twiske-Waterland en speelt de GGD een rol bij de bestrijding van invasieve soorten. We hebben te maken met andere grondeigenaren zoals bij de IJdoornpolder (Stichting Natuurmonumenten) en de Wilmkebreekpolder (Amvest). Of het gaat om individueel particulier eigendom zoals bij de agrarische percelen in Landelijk Noord. De verschillende volkstuinparken in Noord en de overkoepelende Bond van Volkstuinders zijn belangrijke gesprekspartners op het gebied van groen. Ditzelfde geldt voor de diverse in de HGS gelegen sportparken. Er zijn initiatieven op het gebied van lokale voedselproductie en stadslandbouw zoals 'NoordOogst'. Ontwikkelaars en woningcorporaties moeten bij bouw en renovatie een aantal punten behalen volgens het 'Handboek Natuurinclusief bouwen'. Ook geeft het handboek voor woningbouwtenders 20 concrete ideeën. Tot slot stimuleert de gemeente Amsterdam particuliere deelnemers om deel te nemen aan een 'Groene Dakenfonds' als vorm van publiek-private samenwerking.

Het is van belang bij al deze partijen de in dit rapport benoemde ecologische kansen en opgaven onder de aandacht te brengen. De gemeentelijke overheid kan niet alles alleen. Ook andere partijen kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het versterken van de stadsnatuur.

4.5 Versterken bewonersparticipatie en budgetten voor mede/zelfbeheer groen

In het Amsterdams Akkoord is de bestuurlijke wens opgenomen de bewonersparticipatie en zelfbeheer door bewoners verder te versterken. Dat is niet voor niets. De overheid maakt graag gebruik van de kennis en betrokkenheid van de bewoners. Stadsdeel Noord is eerste aanspreekpunt binnen de gemeentelijke overheid voor bewoners en ondernemers van Noord. Zij is gesprekspartner en agendeert opgaven bij stedelijke directies en het stadsdeelbestuur. De stadsdeelmedewerkers vormen daarmee de ogen en de oren voor de geluiden in de wijk. Voor bewonersinitiatieven zijn diverse budgetten beschikbaar.

Stadsdeel buurtbudgetten

Zo zijn er de jaarlijkse stadsdeel buurtbudgetten die worden toegekend op basis van plannen vanuit de buurt waarop gestemd kan worden. Plannen die de meeste stemmen krijgen worden binnen één jaar uitgevoerd. Een mooi voorbeeld is het planten van een Lindeboom die de Stichting Vliegenbos vanuit het door de gemeente beschikbaar gestelde buurtbudget heeft aangekocht. Dit markeerde de start van de werkzaamheden die zorgen dat de parkachtige stukken rond de vijver bij de Meeuwenlaan weer bos worden. Het aantal bomen ter plaatse wordt vermeerderd en er worden bij het bos passende heesters en kruidenvegetatie aangeplant.

Groen in de buurt

In het kader van de regeling ‘Groen in de buurt’ een budget van Ruimte en Duurzaamheid ter stimulering van medebeheer, kunnen bewoners een plan maken om een stuk openbare ruimte (van maximaal 15 m2 per aanvraag, per bewoner) in Noord groener te maken. Als het plan uitvoerbaar is dan kunnen bewoners hier ook hulp bij krijgen zoals materiaal, professioneel advies, budget voor aanschaf van groen en ander materiaal of hulp bij zware werkzaamheden. De aanleg vindt plaats door stadswerken in opdracht van het stadsdeel. Tussen de bewoners en het stadsdeel wordt een medebeheer overeenkomst gesloten. Aanmelden kan via de website Groene Stad en meer informatie is verkrijgbaar via groen.noordmakers@amsterdam.nl.

Website Buurtgroen020 en Groenpunt020

Groenpunt020 is een Stedelijk Groenpunt. Het is een kennis- en netwerkplek voor al het Amsterdamse groen. Er zijn verschillende deskundigen actief voor vraaggericht, onafhankelijk en inhoudelijk advies. Voor buurtgericht advies over groene vragen en ideeën zijn in Noord vier (vrijwillige) groencoaches beschikbaar.

Geveltuintjes

Via Stadswerken van de gemeente kan een aanvraag worden gedaan voor het aanleggen van een geveltuin. De bewoner zorgt zelf voor de planten. Hiervoor is toestemming nodig van de eigenaar of bewoner van de begane grond van de woning waar de geveltuin komt. Bij aanleg van een geveltuin moet er genoeg ruimte overblijven op de stoep (minimaal 1,80 meter).
Tot slot is geld beschikbaar voor het aanleggen van een groen dak of een groene gevel. En voor het planten van nieuwe bomen in het kader van de herplantplicht.

Gebiedscyclus

Amsterdam is opgedeeld in 22 gebieden. Elk gebied heeft een gebiedsmanager. Stadsdeel Noord heeft 3 gebieden: Oud-Noord, Noord-West en Noord-Oost. Vierjaarlijks wordt voor deze gebieden een gebiedsanalyse uitgevoerd waarin de opgaven en de doelstellingen voor de komende 4 jaar benoemd zijn. In Noord wordt met Aanpak Noord tegelijkertijd gewerkt met lange termijn doelstellingen van zo’n 20 jaar (masterplan). De gebiedsopgaven en doelstellingen sluiten hierbij aan. Met de gebiedsopgaven wil het stadsdeel wezenlijke verbeteringen tot stand brengen. Daarom is het belangrijk te weten welke middelen voor welke gebiedsopgaven kunnen worden ingezet. Het college beslist over de verdeling van de financiële middelen. Er zijn veel partijen betrokken bij het opstellen van de opgaven en vervolgens de uitvoeringsplannen: het bestuur van de stad, de gemeentelijke organisatie, corporaties, actieve bewoners, ondernemers, (maatschappelijke) partners en andere partijen.

Aanpak Noord: thema Stadsnatuur en groen

Bij de langjarige Aanpak Noord is volop aandacht voor stadsnatuur en groen. Het behoud en versterken van de Noordse groenstructuren, respectvol omgaan met het bestaande groen en een klimaatbestendige openbare ruimte die schoon, heel en veilig is staan hoog in het vaandel. Bewoners hebben een sleutelrol in het programmateam Stadsnatuur en groen. In het kader van Aanpak Noord zijn financiële middelen beschikbaar voor groen en zijn maatregelen voor 2023 samen met de bewoners geprioriteerd. De Integrale Landschapskaart, die ook samen met bewoners is ontwikkeld, en waaraan deze Structuurkaart Ecologie wordt toegevoegd, heeft daarvoor gediend als samenhangend overzicht op de schaal van Noord.

4.6 Samen met bewoners

De Ecologische Kaart is gemaakt door specialisten van de gemeente en bewoners van stadsdeel Noord. Op 12 en 14 juli 2022 zijn 2 stadsdeel brede informatieavonden voor bewoners(-groepen) gehouden. Daar is de 50% conceptversie van de Ecologische Kaart Noord gepresenteerd. Op deze avonden hebben bewoners, schetsend op de kaart van Amsterdam-Noord, veel inbreng gegeven. Circa 30 geïnteresseerden hebben in totaal deelgenomen aan het Kernteam van gemeentemedewerkers en bewoners. Dit Kernteam is 3 keer bij elkaar gekomen. De participatie heeft een schat aan informatie opgeleverd; vele maatregelen, om de ecologische structuur te verbeteren en de biodiversiteit te vergroten.

Op 24 mei 2023 is de 98% versie van de Ecologische Kaart gepresenteerd in de Stadsdeelcommissie. Op deze avond waren het projectteam, leden van het Kernteam en portefeuillehouder Brahim Abid aanwezig. De Stadsdeelcommissie heeft vervolgens advies gegeven dat verwerkt is in de definitieve versie van de Ecologische Kaart. Tot slot heeft het Dagelijks Bestuur eind juli 2023 het product vastgesteld.

Vanaf juni 2023 staat de Ecologische Kaart op de website van de Gemeente Amsterdam (amsterdam.nl/stadsdelen/noord/ecologische-kaart).

5. Beleidscontext Groen

Door de omvangrijke stedelijke ontwikkelingen zal de druk op het groen in de stad de komende jaren verder toenemen. Amsterdam vindt het belangrijk dat bij de grote bouwopgaven het versterken van de groen-, water- en ecologische structuren hand in hand gaan. Amsterdams groenbeleid staat beschreven in de in 2020 vastgestelde *Groenvisie 2050*, de in 2022 vastgestelde *Omgevingsvisie Amsterdam 2050* en het *Beleidskader en Toetskaart Hoofdgroenstructuur* die momenteel in besluitvorming is.

5.1 Integrale Landschapskaart Amsterdam-Noord

Als Noordse inbreng en inspraak voor dit stedelijke groenbeleid heeft stadsdeel Noord samen met bewoners en groen-organisaties de *Integrale Landschapskaart (ILK)* van Noord ontwikkeld. Deze is meer op Noord toegespitst dan de Groenvisie en - hoewel de ILK geen officiële beleidsstatus heeft - wordt het gebruikt als bron van kennis en als leidraad bij het maken van integrale afwegingen bij (nieuwe) ruimtelijke ontwikkelingen in Noord.

De *Structuurkaart Ecologie Amsterdam-Noord* en de *Prioritaire Doelsoortenkaart* uit dit rapport zullen, net als de ILK, worden vastgesteld door het Dagelijks Bestuur van Noord en als themakaart Ecologie aan de ILK worden toegevoegd. Bij de tweejaarlijkse actualisatie van de ILK is de intentie één integrale ILK groenstructuurkaart samen te stellen van de vijf themakaarten.

5.2 Groenvisie Amsterdam 2050

In Noord zijn de oorspronkelijke landschappelijke structuren, uit de tijd dat het een aaneenschakeling van zeedorpen aan de Waterlandse Zeedijk was, nog goed in het stedelijk weefsel waarneembaar. Dit maakt Noord uniek. De ontstaansgeschiedenis en de relatie van de huidige groen- en waterstructuren met het onderliggende landschap zijn opgetekend in de *Integrale Landschapskaart*. Doel van het product is (met name ook bij de bouwopgaven) de landschappelijke - en groenstructuren te versterken zodat een toekomstbestendig Amsterdam-Noord ontstaat. De *Integrale Landschapskaart Amsterdam-Noord* is verwerkt als Noordse inspraak en input in de *Groenvisie Amsterdam 2050*.

De Integrale Landschapskaart bestaat momenteel uit 4 structuurkaarten met de volgende thema's:

1. Cultuurhistorie en landschap
2. Groen
3. Water
4. Gebruik

De Integrale Landschapskaart Amsterdam-Noord is te downloaden van Internet. Elke structuurkaart (op pagina 33) laat de optimale structuur van dat thema zien. Voor plekken waar de structuur verbeterd kan worden zijn in een aparte tabel de kansen en opgaven benoemd.

Ambitie van het dagelijks bestuur van Noord is om de kaart uit het voorliggende rapport als 5de structuurkaart aan de ILK toe te voegen; als de *Structuurkaart Ecologie*.

Integrale Landschapskaart Amsterdam-Noord 2020

De vier structuurkaarten uit de *Integrale Landschapskaart 2020:*

Cultuurhistorie en landschap

Groen

Water

Gebruik

In de *Integrale Landschapskaart Amsterdam-Noord* worden vier landschappelijke dragers ofwel hoofdgroenstructuren onderscheiden. Het completeren en/of versterken van deze vier dragers is de kernopgave voor het groen in Noord.

Deze kernopgaven zijn:

1. De cultuurhistorische **Waterlandse Zeedijk**, samen met de aanliggende groengebieden en waterstructuren, als samenhangende landschapszone aanduiden en versterken.
2. **De Noordhollandsch kanaalzone** - Het Noordhollandsch kanaal en omliggende groengebieden als één landschapspark ontwikkelen tussen IJ en Landelijk Noord.
3. **Noordelijke IJ-Oever** - IJ-oeverpark met doorgaande openbare route met balkons aan het IJ en groene plekken verbonden met omgeving haaks op het IJ.
4. **Landelijk Noord èn polders en bedijkingen binnen de ring** - versterken van de herkenbaarheid en identiteit van Landelijk Noord en de polders en dijken in stedelijk Noord. En verbinden van stad en ommeland.

De vier landschappelijke dragers / hoofdgroenstructuren van Amsterdam-Noord:

Waterlandse Zeedijk

Noordelijke IJ-Oever

Noordhollandsch kanaalzone

Landelijk Noord en polders en bedijkingen

Nieuwe Gouw, Kadolerscheg

5.3 Omgevingsvisie Amsterdam 2050

De Groenvisie schetst een beeld van Amsterdam als groene stad en hoe dit zich tussen nu en 2050 kan ontwikkelen. Amsterdam als groene leefbare stad voor mens en dier. Er worden vier hoofdredenen genoemd om in te zetten op groen, namelijk: gezondheid, sociaal welzijn, klimaatadaptatie en natuur/biodiversiteit.

De Groenvisie 2050 vormde op haar beurt weer de input voor de *Omgevingsvisie van Amsterdam* die op 8 juli 2022 door de gemeenteraad van Amsterdam is vastgesteld. In de *Omgevingsvisie Amsterdam 2050* wordt gesproken over 'Groeien binnen grenzen' en 'Rigoureus vergroenen'. Voor het groen wordt ingezet op een uitbreiding en versterking van de Hoofdgroenstructuur (HGS) van Amsterdam. Er wordt gewerkt aan een groen-blauw netwerk op de schaal van de stad. Dit wordt verder uitgewerkt in het nieuwe *Beleidskader en Toetskaart voor de Hoofdgroenstructuur.*

5.4 Beleidskader en Toetskaart Hoofdgroenstructuur (2021)

Met de vaststelling van het nieuwe '*Beleidskader en Toetskaart Hoofdgroenstructuur'* wordt groen aan de HGS toegevoegd en de ecologische structuur van Amsterdam geïntegreerd. Vanaf dat moment kunnen initiatieven in de ecologische structuur worden getoetst op inpasbaarheid en is een ecologische quickscan vereist alsmede een advies van een stadsecoloog. Onder andere bij de stedelijke gebiedsontwikkeling langs het IJ wordt nieuwe Hoofdgroenstructuur aangelegd, dit betreft met name de oeverparken in Buiksloterham en het Hamerkwartier.

Het Dagelijks Bestuur van Stadsdeel Noord heeft in 2021 geadviseerd over het concept beleidsstuk.

De acht deels nieuwe groentypen van de HGS:

Groentype	Kenschets	Drukte bezoeken	Prioritaire waarden	Voorbeelden
Stadspark	Een groene, parkachtige omgeving in een stedelijke context	hoog tot zeer hoog	recreatie sociaal gezondheid	Sloterpark Vondelpark Erasmuspark
Stadsplantsoen	Kleine parken die op basis van hun ligging, schaarste of omvang een essentiele schakel vormen in de groenstructuur	laag tot hoog	sociaal beleving leefklimaat	Wachterliedplantoen Leidse Bosjes Darwinplantsoen
Natuurpark	Wild ogende grote parken die voor Amsterdam zeldzame en beschermde dieren en planten herbergen	laag, m.u.v. recreatieve zones nabij entrees	natuur beleving educatie	Volgermeerpolder Diemerpark Geuzenbos
Sportpark	Terreinen waar wordt gesport in georganiseerd verband, met een onderscheid in stedelijke en groene sportparken	hoog, met piek-momenten	gezondheid sociaal recreatie	Olypiaplein Ookmeer Tennispark Linnaeuspark
Tuinpark	Gebieden bedoeld voor dag- of verblijfsrecreatie, met onderhoud van sier- en groentetuinen	laag tot gemiddeld	natuur sociaal recreatie	Klein Dantzig De Vijf Slagen Ons Buiten
Gedenkpark	Begraafplaatsen die tevens een betekenis hebben als openbaar toegankelijke, rustige contemplatieve plekken	laag, m.u.v. piek-momenten	cultuurhistorie beleving natuur	Vredenhof De Nieuwe Ooster Westgaarde
Landschap	De binnen de gemeentegrenzen aanwezige kenmerkende landschappen van de Hollandse veenpolders	laag tot gemiddeld	recreatie sociaal gezondheid	Landelijk Noord Diemerscheg Tuinen van West
Groene Verbinding	Langgerekte groenblauwe gebieden in de stad met een belangrijke verbindende functie en verschillende verschijningsvormen	laag tot hoog	natuur voedsel cultuurhistorie	Sloterpark Vondelpark Erasmuspark

Stadsnatuur

Gebieden	Voor stadsnatuurgebieden of -verbindingen geldt dat de natuurwaarde het belangrijkste is en niet mag worden aangetast. De kwaliteit en de omvang van stadsnatuur mag niet afnemen. Bestaande ecologische knelpunten worden zo snel mogelijk opgeheven.
Verbindingen	

8 groentypen en 'stadsnatuur' in nieuwe Toetskader HGS

Waarden

DEEL 2
ECOLOGISCH ONDERZOEK

6. De groene schakels van Amsterdam-Noord

6.1 Amsterdamse ecologische structuur: natuurparken en stadsnatuur

Hoe kunnen we de biotopen met een, voor stedelijke begrippen, hoge ecologische kwaliteit beschermen en versterken? In de nieuwe gemeentelijke *Toetskaart voor de Hoofdgroenstructuur* van Amsterdam (2022) is voor het eerst ook de ecologische structuur van Amsterdam opgenomen.

Voor Noord is een aantal grotere groengebieden als groentype natuurpark aangeduid en deze zijn merendeels in de ecologische structuur van Amsterdam gelegen (m.u.v. de Wilmkebreekpolder dat als Landschap is aangeduid en eveneens volledig in de EHS is gelegen).

Dit zijn de 6 belangrijkste ecologische 'schakels' van Noord. Het gaat hierbij om (in willekeurige volgorde):

1. Vliegenbos
2. Rietland
3. Schellingwouderbreek
4. Wilmkebreekpolder
5. Noorder IJ-plas
6. Landelijk Noord. Hierbinnen de ecologische gebieden: voormalige Schinkelbreek aan de oostzijde van de Schellingwouderbrug, Polder IJdoorn, omgeving Kinselmeer, de Ransdorper - en Holysloter Die, de Volgermeerpolder en het nabijgelegen Koningsvaren- (Osmunda) reservaat en de Natura 2000 weidevogelgebieden.

De randen van Sportpark Kadoelen kunnen na herinrichting van het sportpark eveneens aan de ecologische structuur van Amsterdam worden toegevoegd.

Naast bescherming dankzij ligging in de ecologische structuur van Amsterdam is het van belang in deze gebieden te investeren om de natuurwaarden verder te ontwikkelen.

De kaart hieronder laat alle waargenomen soorten zien zoals opgenomen in de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF, 2019). Deze waarnemingen komen wel vooral van burgers waardoor er in populaire gebieden meer waarnemingen worden gedaan. In de ecologische structuur van Noord is een grote soortenrijkdom aanwezig.

6.2 Ecologische maatregelen voor de bestaande groenstructuur

Zoals beschreven in de Samenvatting (hoofdstuk 1) heeft het participatietraject een schat aan ideeën opgeleverd die, samen met de grondige ecologische analyse uit dit rapport, hebben geleid tot de *Structuurkaart Ecologie.*

De *Ecologische maatregelenkaart,* die ten grondslag ligt aan de *Structuurkaart Ecologie*, is het resultaat van de ecologische analyse en ingedeeld naar type maatregelen en/of doelen:

- **Groene aaneengesloten verbindingen over land:** Het onderling beter verbinden van groengebieden is mogelijk door het groen dichter naar elkaar toe te brengen, of door het aanleggen van nieuwe of verbeteren van bestaande faunapassages voor grondgebonden dieren. Voor kleine zoogdieren zijn andere faunapassages nodig dan voor amfibieën en reptielen.
- **Steppingstones:** Wanneer de afstand voor dieren tussen twee gebieden van eenzelfde leefgebied te groot is om te overbruggen, kan er voor vliegende soorten gedacht worden aan bijenlinten voor bestuivers door de lucht, aan een robuuste bomenstructuur voor vogels en vleermuizen, of het omvormen van harde oevers naar zachte oevers voor reptielen en amfibieën en tot slot het aanleggen van schuilnatuur op het land (zoals bijvoorbeeld takkenrillen).

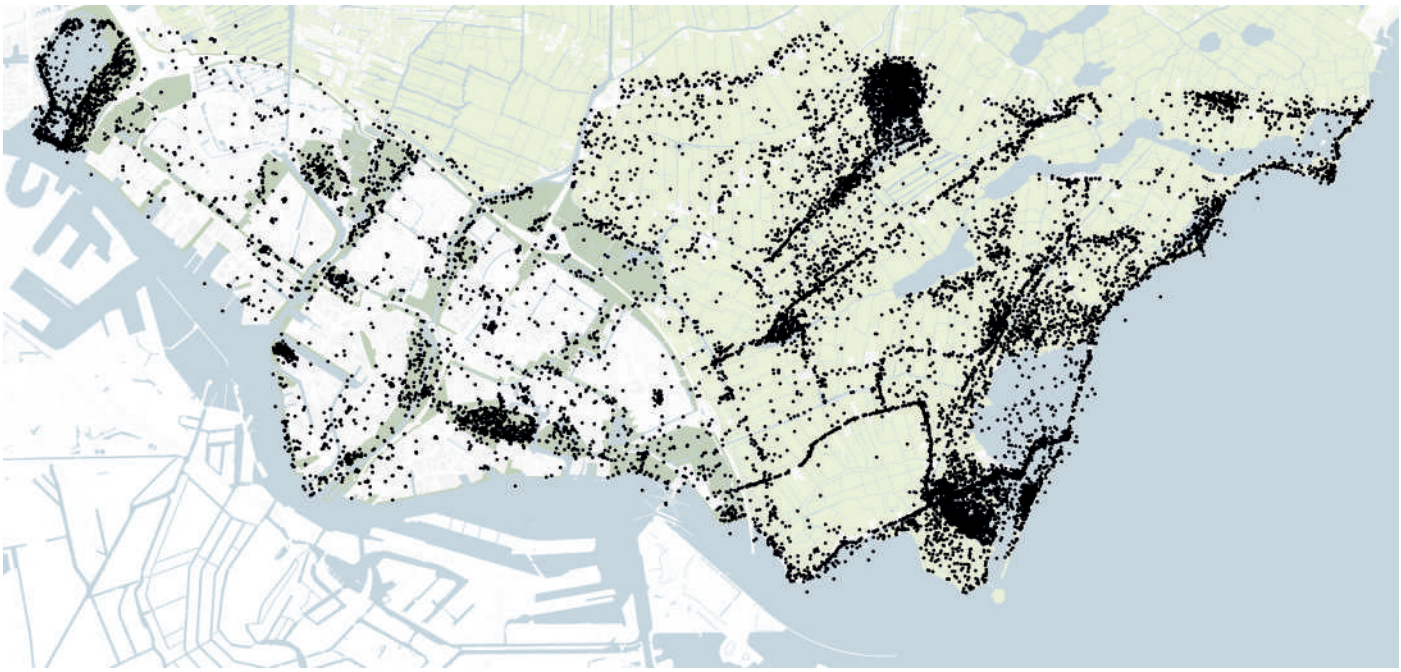

Alle waarnemingen opgenomen in de NDFF sinds januari 2019.

Concept Toetskaart Hoofdgroenstructuur 15-9-2022

- **Omvormen biotopen naar hoogwaardiger type qua biodiversiteit:** Het is mogelijk om – passend binnen het oorspronkelijk landschap - leefgebieden om te vormen naar een andere – qua biodiversiteit hoogwaardiger – biotoop. Denk bijvoorbeeld aan het omvormen van gazon of weiland naar bloemrijk grasland, ruigte of oevervegetatie.
- **Versterken kwaliteit bestaande biotopen door middel van inrichting en beheer:** Door verbetering van de kwaliteit van de inrichting en het beheer van bestaande groengebieden en vergroening van de inrichting van de openbare ruimte kunnen de huidige biotopen versterkt worden.
- **Bestrijden overlast gevende risicosoorten:** Invasieve of overlast gevende soorten moeten zo veel mogelijk op natuurlijke wijze worden bestreden, bijvoorbeeld met behulp van natuurlijke vijanden.
- **Het effect van de inrichting openbare ruimte en klimaatverandering op de natuurwaarden:** Verschillende maatregelen kunnen helpen om zowel de klimaatverandering het hoofd te bieden (zie hiervoor de quickscan klimaatadaptatie) als de natuurwaarden te versterken zoals bijvoorbeeld meer waterberging, meer hagen en bomen en groene daken in het stedelijk gebied, minder verharding in de openbare ruimte en lichtvermindering door meer focus op functioneel licht.

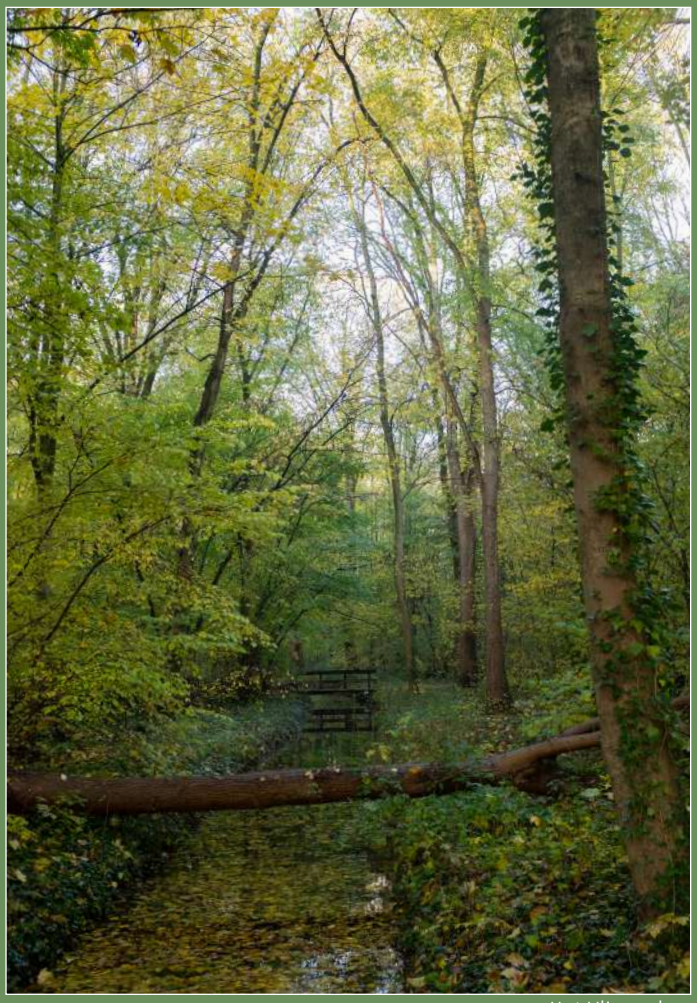

Het Vliegenbos

Rietland

Schellingwouderbreekpark

Wilmkebreekpolder

Noorder IJPlas

Landelijk Noord

7. Behouden en versterken natuurwaarden van Noord

In dit hoofdstuk kijken we naar de maatregelen om biotopen te versterken of groengebieden onderling met elkaar te verbinden. Het verwerkte overzicht hiervan staat in hoofdstuk 2 *Structuurkaart Ecologie.*

Op de kaarten in dit hoofdstuk is in donkergroen het vegetatietype voor de betreffende biotoop ingetekend (dit kan een verzameling zijn van diverse habitats). De zwarte stippen geven de verspreiding van de bij deze biotoop horende doelsoorten weer. De zwarte cirkels op de kaart geven een clustering aan waar veel doelsoorten passend bij hun eigen biotoop worden waargenomen. De rode cirkels daarentegen geven aan waar minder van de bij deze biotoop behorende doelsoorten worden aangetroffen. Dit duidt mogelijk op een probleem in dit gebied, hier ontbreekt bijvoorbeeld een verbinding met omliggende gebieden of het wordt onjuist beheerd. Soms staan er ergens veel stippen maar ontbreekt de donkergroene ondergrond. Dan is het betreffende leefklimaat kennelijk ook aantrekkelijk voor deze doelsoorten die hier buiten de eigen biotoop zijn neergestreken.

7.1. Veenweidegebied

De biotoop veenweidegebied is een landschapstype dat bestaat uit weiden gelegen op veengrond, veelal omringd met veel (zuurstofrijk) water en plassen. Polders ín het veenweidegebied zijn laaggelegen stukken land die door de mens permanent bemalen worden (water uitgepompt) en omgeven zijn door waterkeringen, waarbij de waterstand kunstmatig wordt geregeld. Het betreft vaak diepe polders die zijn drooggelegd in tegenstelling tot de natte polders die onder de biotoop water vallen. Omdat veenweidegebied alleen voorkomt op relatief oude bodems, is het niet mogelijk zomaar veenweidegebied aan te leggen. De focus ligt daarom op behoud, bescherming en versterking van de bestaande veenweidegebieden. De biotoop veenweidegebied vormt met naar schatting ruim 40% van het oppervlak van al het groen in Noord de grootste biotoop en is vrijwel volledig buiten de ring gelegen.

Waar in Noord?

In Noord zijn drie oorspronkelijke veenweidegebieden aanwezig: Landelijk Noord, de Wilmkebreekpolder (een voormalige veenafgraving) en de Kadoelerscheg, rondom een oude veenstroom. In deze gebieden zijn veel doelsoorten aanwezig. Opvallend aan de verspreiding van doelsoorten is dat op sommige plaatsen – ondanks de afwezigheid van echt veen – wel veenweidedoelsoorten voorkomen zoals bij de westelijke kop van het Johan van Hasseltkanaal (deze locatie is echter minder kansrijk omdat deze zich niet in een stapsteen-richting bevindt en vooral watervogels betreft).

Prioritaire doelsoorten veenweidegebied:

- *Grutto:* staat voor alle weidevogels, rust en plas-dras weilanden met genoeg voedsel. Het meest ideaal zijn vochtige, kruidenrijke graslanden met een goed bodemleven en volop insecten aan de oppervlakte.
- *Kleine modderkruiper:* staat voor helder water dat langzaam stroomt of stilstaat. Er is een rijke beplanting en voldoende zand of slib.
- *Ringslang*: Staat voor gezonde natuurvriendelijke oevers met veel voedsel (zoals amfibieën) en een intacte voedselketen.
- *Zwanenbloem*: Staat voor oevers met beplanting voor bestuivers.

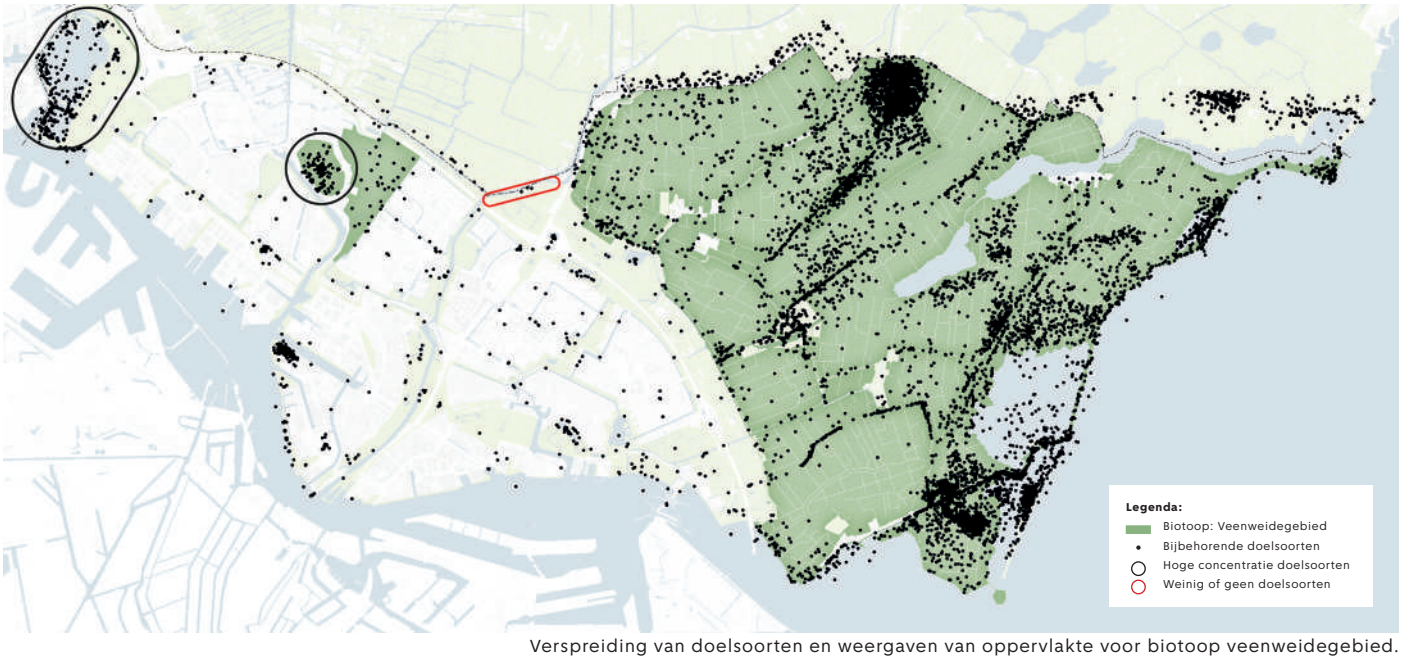

Verspreiding van doelsoorten en weergaven van oppervlakte voor biotoop veenweidegebied.

Landelijk Noord

Soorten Veenweide:

Baardman

Gele kwikstaart

Grutto

Kemphaan

Kievit

Kleine karekiet

Kluut

Krakeend

Kuifeend

Scholekster

Slobeend

Tafeleend

Tureluur

Veldleeuwerik

Visdief

Watersnip

Wintertaling

Wulp

Zomertaling

Hermelijn

Meervleermuis

Noordse woelmuis

Ringslang

Brasem

Bittervoorn

Kleine modderkruiper

Dotterbloem

Kattestaart

Rietorchis

Zwanenbloem

Kansen biotoop Veenweide:

Versterken ecologische verbinding Kadoelerscheg

In de Kadoelerscheg - een oude veenstroom - is als enige plek in Noord, de Noordse woelmuis aangetroffen. In de Kadoelerscheg komen - naast veenweide bij de veensloot – ook de biotopen gazon, als onderdeel van het sportpark, Struweel en ruigte en Water, polder en zachte oevers voor. In combinatie met intensivering van het sportpark, wordt in de randen eromheen ingezet op versterking van het veenweidelandschap met nat struweel en terughoudendheid met bomen en bosplantsoen ter bescherming van de veenweidevogels tegen predatoren. Verder bloemrijk gras, orchideeën, natuurvriendelijke oevers en vlonderpaden ter bescherming van het landschap. Het verdient aanbeveling om voor de Kadoelerscheg de biotoop veenweide aan het Gisib beheersysteem toe te voegen.

Transitie naar extensieve veeteelt en kringlooplandbouw in Landelijk Noord

Landelijk Noord is vergeleken met de landschappelijke parel Wilmkebreekpolder binnen de ring, een veel groter veenweidegebied buiten de ring A10 van Amsterdam. Voor Landelijk Noord is een nieuw integraal plan met betrekking tot de melkveehouderij nodig met hierin een voor de agrarische sector lonend verdienmodel (denk aan vormen van natuurbeheer en extensieve recreatie). Een actualisatie van de uit 2012 daterende en inmiddels deels verouderde beleidsvisie en aanvullende toetskader HGS “Stadsrandpolder Waterland” is hiervoor het meest geëigende instrument.

Landelijk Noord is overwegend in agrarisch gebruik. Het waterpeil wordt door het Waterschap laag gehouden ten dienste van de intensieve veehouderij zodat het gebruik van zware landbouwmachines technisch mogelijk is. Deze lage grondwaterstand heeft echter oxidatie van de veengronden tot gevolg waardoor CO2 vrijkomt dat tot opwarming van de aarde leidt. Ook leidt de lage grondwaterstand tot bodemdaling met een groot verlies van biodiversiteit. Door de intensieve bemesting komt er ook veel ammoniak en stikstof vrij. Bescherming van het veenweidelandschap in Landelijk Noord is mogelijk door:

1. de voedselrijke en bemeste bovenlaag af te schrapen en
2. het waterpeil te verhogen. Hierdoor oxideert het kostbare veen niet verder, wordt natuurlijke veen aangroei gestimuleerd en wordt CO2-uitstoot verminderd doordat deze kan worden vastgehouden in de bodem.

Verhoging van het waterpeil is echter alleen mogelijk in combinatie met een transitie van de landbouw. Een reductie van het aantal koeien in de wei maakt minder landbouwmachines nodig waardoor de grondwaterstand kan worden verhoogd. Ook is het snelgroeiende, eiwitrijke Engels raaigras - met een zeer lage ecologische waarde dan niet meer nodig. Dit kan dan worden vervangen door gras met kruidenvegetatie waardoor de biodiversiteit wordt versterkt. Een verhoging van het grondwaterpeil (tot circa 20 cm onder het maaiveld) is tevens goed voor de veenweidevogelstand. Ook is het wenselijk om ten behoeve van de veenweidevogels laat te maaien (na 1 juni/juli) ter bescherming van de nesten. Verder moet de aanwezigheid van hoge bomen die door roofvogels als uitkijkpost gebruikt kunnen worden voor het jagen op veenweidevogels, worden voorkomen.

Steppingstones Veenweidegebied:

Versterken steppingstone Noorder IJ-plas

De Noorder IJ-polder is één van de in 1872 drooggemaakte buitendijkse polders (wadafzetting) langs het Noordzeekanaal. Het is van oorsprong geen veengebied en hier is dan ook geen herstel of aangroei van veen mogelijk. Maar er komen wel veel veenweide doelsoorten voor. De Noorder IJ-plas kan daarmee wel als een steppingstone worden gezien voor veenweidegebied doelsoorten. Tot halverwege de 20e eeuw werd het gebied voornamelijk gebruikt voor landbouw. Tussen de in 1966 geopende Coentunnel en het Zijkanaal H werd de Noorder IJ-plas uitgegraven ten behoeve van zandwinning voor de aanleg van de Ringweg A10 in Amsterdam-Noord en van woningbouwprojecten in de omgeving. Het noordelijk deel van de Noorder IJ-plas bestaat uit een diepe plas (maximaal 30 m diep) beheerd door Amstel, Gooi en Vecht en een klein en ondiep zuidelijk deel dat in verbinding staat met het Noordzeekanaal en wordt beheerd door Rijkswaterstaat.

Tot 1982 werd de plas gevoed met onder andere diep grondwater (brakke kwel). De Noorder IJ-plas is een uniek brakwatersysteem met specialistische soorten zoals; paling, kranswieren, brakwaterpissebed en meervleermuis. Het is een uniek losgekoppeld watersysteem met een aangepast zomer- en winterpeil. Het noordelijk deel en het zuidelijk deel zijn ecologisch verbonden met een vispassage met daaromheen diverse andere ecologische voorzieningen zoals reefballs die habitat geven voor paaiende vissen en verontdiepte oevers (minder diep gemaakt) die de groei van waterplanten moet bevorderen. Na het verhogen van het peil is er geen sprake meer van brakke kwel en treedt verzoeting op. De afgelopen jaren is het noordelijk deel van de plas geïsoleerd en verondiept. Vanaf 2013 wordt het water weer steeds brakker en het is niet duidelijk wat de oorzaak hiervan is. Verdachten zijn de ingebrachte grond voor het minder diep maken van de plas of het grondwater ter verbetering van de visstand. De waterkwaliteit is onvoldoende als gevolg van een hoge voedselrijkdom. Aan de oostkant ligt een braakliggend terrein met rietland, ruigte, struweel en bos. Als gevolg van het dumpen en verplaatsen van grond zijn er grote hoogteverschillen. Daarna werd het gebied aan zijn lot overgelaten en kon de natuur zijn gang gaan. Broedvogels die daar nestelen zijn de blauwborst, havik en grote karekiet. Er leven konijnen, maar ook vossen, en in de avond wordt de plas bezocht door meervleermuizen die de insecten van het water af plukken. Op de open plekken zijn Schotse hooglanders ingezet voor begrazing om zo te voorkomen dat er bomen groeien onder de hoogspanningsmasten. Er is een inrichtingsplan vastgesteld waarin voorzien is in verondieping van de plas, aanleg van natuurvriendelijke oevers, het maken van coupures tussen de plas en het Noordzeekanaal en het aanleggen van fietspaden en wandelroutes met bankjes. Ook is er een nieuw aanvullend Toetskader HGS ‘Ruimtelijk toetsingskader Noorder IJ-plas 2020-2030 (2021). Dit waarborgt een geleidelijke ontwikkeling van de Noorder IJ-plas van groentype ‘Natuurpark’ naar groentype ‘Stadspark’.

Versterken steppingstone Groene Veld (westzijde)
Het is interessant dat op de westzijde van het Groene Veld veenweidesoorten voorkomen (enkele voor veenweidegebied typerende vogelsoorten) langs de oevers en het water van de Noordhollandsch kanaaldijk. Deze plek fungeert daarmee als verbinding tussen Landelijk Noord en het gebied binnen de ring A10. Het gebied is een steppingstone voor de biotoop veenweidegebied tussen Landelijk Noord, de Wilmkebreekpolder en de Noorder IJ-plas. Deze steppingstone tussen de polders kan nog verder worden versterkt voor voornamelijk Noordse woelmuis, meervleermuis en otter. Bijvoorbeeld door de aanleg van meer natuurvriendelijke oevers of aanleg van mini-eilandjes in het water langs de oever van de Noordhollandsch kanaaldijk. Verder kan gedacht worden aan het aanleggen van bijenlinten gericht op solitaire bijensoorten of bijen die in zandgrond leven. In de nabijheid zijn geen concurrerende honingbijen gewenst.

Kadoelerscheg

Landelijk Noord

Baanakkerspark

Groene Veld

7.2. Bos en bosplantsoen

Het totale bestaande oppervlakte van deze biotoop in Noord is met 20% niet groot, maar de afzonderlijke bossen zijn relatief groot en van goede kwaliteit. Zo is het Vliegenbos het grootste iepen-essenbos van West-Europa. We spreken over bos wanneer de bedekkingsgraad van de kronen van de bomen in volgroeide staat, ten opzichte van het grondoppervlak meer dan 50% bedraagt.

De verspreiding van de doelsoorten lijkt zich echter vooral te concentreren in de bosrijke gebieden met de hoogste kwaliteit. Verplaatsingsmogelijkheden tussen deze bosgebieden zijn echter beperkt doordat er veel obstakels zijn. Zoogdieren komen meer obstakels tussen de bosgebieden tegen dan vogels.

Prioritaire doelsoorten Bos en bosplantsoen

- *Havik:* Staat voor een volwaardig bos met een gezonde diversiteit tussen struikgewas (ondergroei), jonge bomen en oudere hoge bomen waarin genesteld kan worden.
- *Ruige dwergvleermuis*: Staat voor een donker gebied met weinig externe verlichting en een insectenrijke omgeving en voldoende staand dood hout dat kan fungeren als verblijfplaats.
- *Egel*: Staat voor struweel dat goed op elkaar aansluit en veel schuilmogelijkheden biedt.
- *Hollandse iep*: Staat voor het herontwikkelen of versterken van bos en bosplantsoen (o.a. boommarter).
- *Zwartkop*: Staat voor een gezonde ondergroei in een bos met nestgelegenheid voor kleine bosvogels.

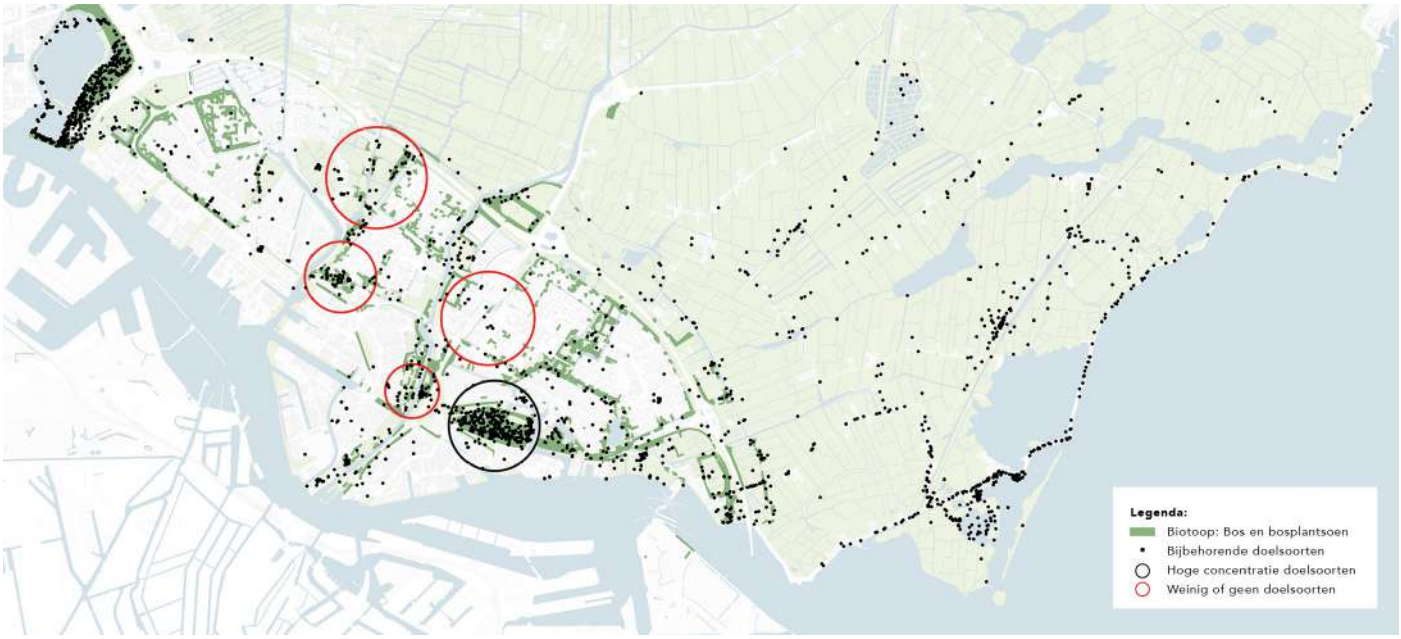

Verspreiding van doelsoorten en weergaven van oppervlakte voor biotoop bos en bosplantsoen

Waar in Noord?

Het Vliegenbos en de Noorder IJ-plas springen eruit als gebieden waar het gaat om de biotoop bos en bosplantsoen. Maar de parken en breken, zoals het Noorderpark, de Buiksloterbreek, Kadoelerbreek en -scheg, Schellingwouderbreek zijn eveneens goed zichtbaar op de kaart van de biotoop bos en bosplantsoen. En ook de lange lijnen van de Waterlandse Zeedijk, IJdoornlaan en Klaprozenweg/Cornelis-Douwesweg zijn goed herkenbaar op deze kaart. En tot slot zien we ook de contouren van het Groene Veld en de wegenstructuur en dorpskernen van Landelijk Noord terug op de kaart. Op een aantal plaatsen waar de biotoop bos en bosplantsoen voorkomt, treffen we echter niet de bijbehorende doelsoorten aan en zien we zogenaamde witte vlekken zoals de Walvisbuurt, Twiskebuurt, Bongerd, Banne-Noord, Banne-Zuid, de Zevenster en de IJ-oevers.

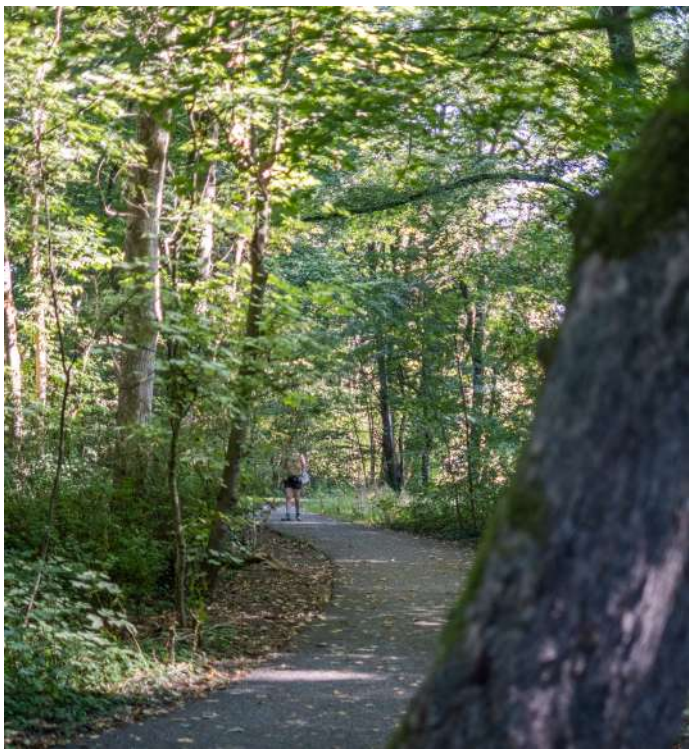

Het Vliegenbos

Schellingwouderbreek

Soorten Bos en bosplantsoen:

Appelvink

Bonte vliegenvanger

Boomklever

Boomkruiper

Boomvalk

Bosuil

Buizerd

Fitis

Goudhaan

Groene specht

Grote bonte specht

Havik

Nachtegaal

Ransuil

Sperwer

Tjiftjaf

Vuurgoudhaan

Zwartkop

Boommarter

Bosmuis

Bunzing

Eekhoorn

Egel

Hermelijn

Rosse vleermuis

Ruige dwergvleermuis

Vos

Wezel

Hollandse iep

Kansen biotoop Bos en bosplantsoen

In de eerste plaats is het van belang om de grotere arealen bos en bosplantsoen te versterken. Dit gebeurt al door de aanplant van 35 nieuwe bomen bij de entree van het Vliegenbos en het ophangen van nestkasten voor de bosuil. Ook in het Noorderpark (groentype stadspark) waar alle biotopen in meer of mindere mate voorkomen treffen we Bos en bosplantsoen aan. Daar worden nog eens 200 bomen extra aangeplant. Voor het Baanakkerspark (eveneens groentype stadspark en het noordelijk deel maakt tevens deel uit van de ecologische structuur van Amsterdam) wordt in 2023/2024 een nieuw plan gemaakt. Het versterken van de biotoop Bos en bosplantsoen behoort dan ook tot de mogelijkheden. Ook kan de kwaliteit worden verhoogd door het ontwikkelen van zowel een horizontale, verticale of mantelzoom zoomstructuur in de bestaande bossen. Ook gazons die langs bosplantsoen liggen kunnen worden omgevormd naar een ecologisch waardevolle zoom- en mantelvegetatie. Verder zijn er kansen voor het herstellen van ontbrekende schakels in de bomenstructuur en voor het maken van nieuwe faunaverbindingen voor grondgebonden soorten. Zo kunnen het Rietland en het Vliegenbos met elkaar worden verbonden door mangroveachtige structuren en takkenrillen. De tussen het Vliegenbos en Noorderpark gelegen Zevenster kan als een potentiële steppingstone worden gezien voor kleine zoogdieren, waar bij een toekomstige herinrichting van de rotonde het groen dichter naar elkaar toe kan worden gebracht en ook een ondergrondse faunapassage kan worden aangebracht. In de Schellingwouderscheg wordt nog een groot aantal faunapassages gemist. Ook de Schellingwouderbreek, Buiksloterbreek en Kadoelerbreek kennen de biotoop Bos- en bosplantsoen. Deze laatste echter valt ook onder de biotoop Veenweide, waardoor terughoudendheid met hogere bomen op zijn plaats is om te voorkomen dat de natuurlijke vijand van de veenweidevogels – de Havik – hier ruim baan zou krijgen.

De Noorder IJ-plas komt op de kaart sterk naar voren in het deel dat samenvalt met de ecologische structuur. Aan de westkant van Noord is verder weinig Bos en bosplantsoen aanwezig. Het Stedelijk gebied (de Walvis- en Twiskebuurt, Bongerd en Banne) en de IJ-oever (een gebied met hittestress door aanwezigheid veel platte stenen daken) kan meer bomen en bosplantsoen gebruiken. Aan de westkant van de Molenwijk kan ook geïnvesteerd worden in bos met zonnige zomen. Ook kan worden aangesloten bij de aanwezigheid van de Oostertocht om hier een ecologische verbindingszone van te maken die – langs de Krasseurstraat - doorloopt tot aan Zijkanaal I waar ook meer bomen en bosplantsoen aangeplant zouden kunnen worden. Ook de Strekkerweg kan hierbij worden meegenomen. Verder zou de zone mogelijk ook nog wat worden verbreed indien de Cornelis Douwesweg in het bestaande wegprofiel naar het zuiden zou kunnen worden opgeschoven.

Tot slot is op de kaart ook de bestaande bomenstructuur van Noord goed zichtbaar. Ook de hoofdbomenstructuur langs infrastructurele lange lijnen zoals de A10, Waterlandse Zeedijk, Zuiderzeeweg, IJdoornlaan, Klaprozenweg/ Cornelis Douwesweg, Johan van Hasseltweg, Meeuwenlaan/ Waddenweg/ Cleyndertweg kunnen verder worden versterkt.

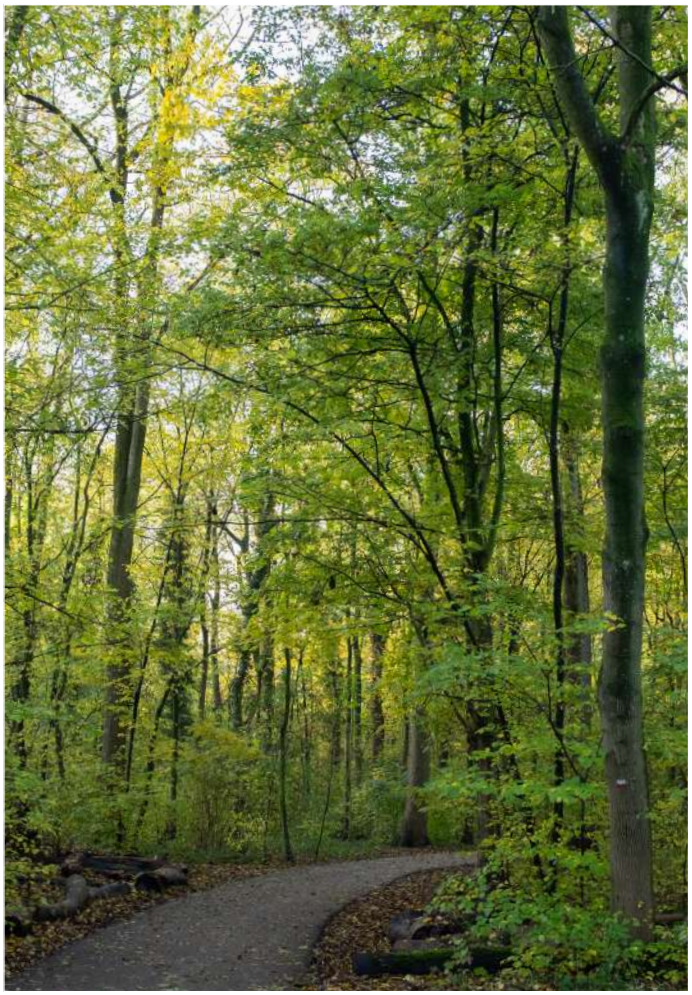

Het Vliegenbos

Noorderpark

Buiksloterbreekpark

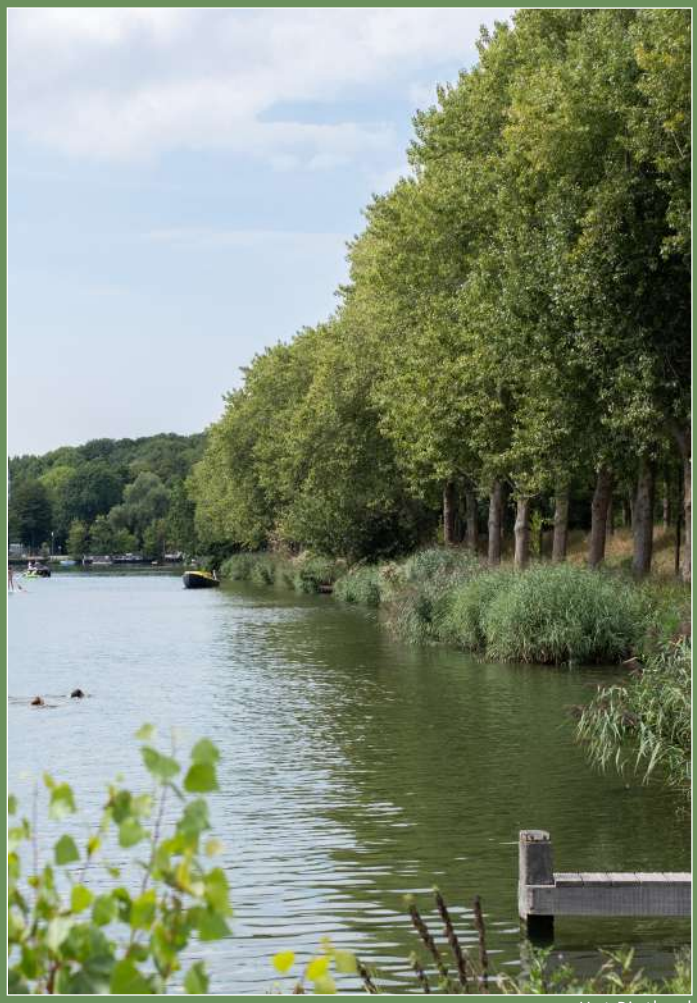

Het Rietland

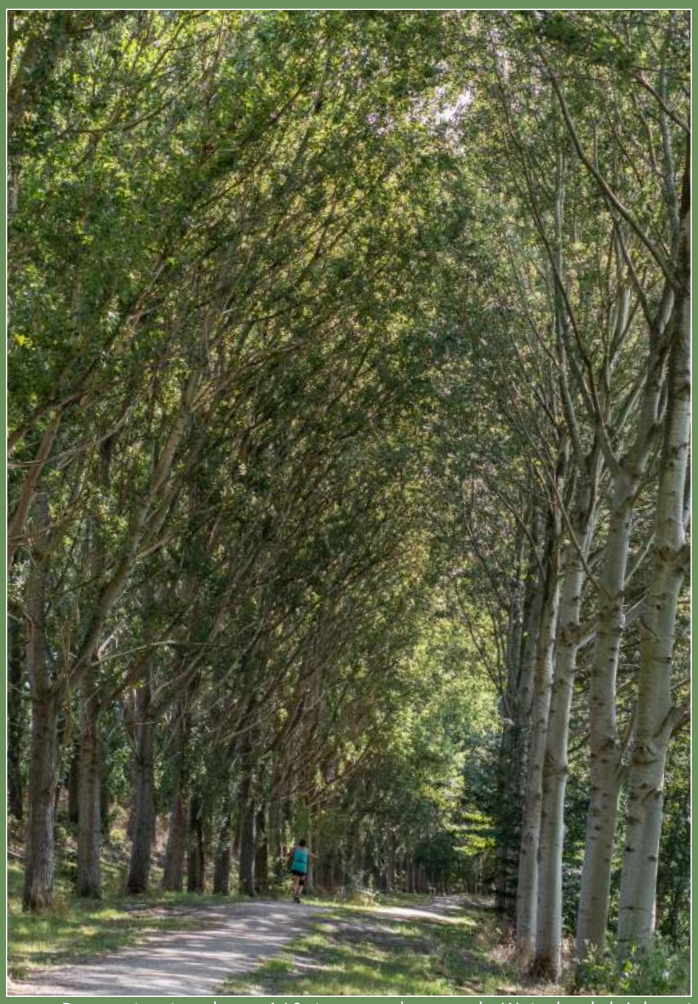

Bomenstructuur langs A10, ten noorden van de Waterlandpleinbuurt

Waterlandse Zeedijk: Schellingwouderdijk

7.3 Bloemrijk grasland, bermen en gazon

Bij deze biotoop kunnen we grasland, bermen en gazon onderscheiden. Traditionele gazons bieden beperkte ecologische waarde. De functie van gazon ligt vooral in het recreatieve gebruik als ligweide en om te picknicken, voetballen en spelen. Gazon maakt 9 % uit van al het groen in Noord. Tot het begin van de 20e eeuw kwam er nog op grote schaal bloemrijk grasland voor in Nederland. Dit was het resultaat van eeuwenlang maaien en hooien (afvoeren) van de begroeiing, waardoor er sprake was van een voedselarme bodem. Het afvoeren wordt nu veel minder gedaan. Op de hierdoor ontstane, meer voedselrijke bodems groeien grassen sneller en bieden daardoor meer concurrentie aan de bloemrijke inheemse kruiden. Naast het verlies van een grote variatie aan bloemensoorten is ook de bijbehorende fauna verdwenen. Bloemrijk grasland vormt toch nog 20% van het totaal aan groen in stadsdeel Noord. In vergelijking met de andere stadsdelen in Amsterdam heeft Noord daarmee het hoogste percentage bloemrijk grasland.

Prioritaire soorten Bloemrijk grasland, bermen & gazon:

Wilde Bij: Staat voor nectar houdende bloemen en een aangepast maaibeheer.

Rolklaver: Staat voor het omvormen van bermen en gazon naar (uitbreiden) bloemrijk grasland.

Verspreiding van doelsoorten en weergaven van oppervlakte voor biotoop bloemrijk grasland, bermen en gazon

Waar in Noord?

Gazon is binnen de hoofdgroenstructuur van groot belang voor groentypen stadsparken, stadsplantsoenen en sportparken. Gazon vervult daar een belangrijke functie ten behoeve van recreatie en sport. Daarnaast is gazon vooral te vinden in de hoven van de Molenwijk, Banne-Noord en Zuid, in de Waterlandpleinbuurt. In de gebieden Buikslotermeerplein, Kleine Wereld en Plan van Gool zijn de bij gazon behorende soorten echter beduidend minder voorkomend dan verwacht. Gazon biedt kansen voor omvorming naar de biotoop bloemrijk grasland en bermen. Het grootste oppervlakte bloemrijk grasland is nu te vinden bij de Noorder IJ-plas. Ook is de Noorder IJ-plas rijk aan bijensoorten (53 soorten). Bijzonderheden zijn de glanzende groef bij en de grote populatie zwart gespoorde houtmetselbijen. Deze hoge aantallen zijn te danken aan de ruime aanwezigheid van nestelgelegenheid in combinatie met bloeiende wilgen en andere bloemen in de nabije omgeving.

Kansen voor Bloemrijk grasland, bermen en gazon

Gazons die geen recreatieve of andere gebruikswaarde hebben (zoals sportveldjes, speel- of ligweiden) worden bij voorkeur omgevormd naar andere groentypen:

- Gazons/hoven in naoorlogse wijken (Molenwijk, Banne en Waterlandpleinbuurt) omvormen tot bloemrijk grasland.
- Gazons langs bermen en in parken (niet direct langs paden) omvormen naar bloemrijk grasland.
- Bermen rondom sportvelden omvormen van gazon naar bloemrijk grasland.
- De Groene Zoom bij het Waterlandplein als verbinding naar het Baanakkerspark zou aan de hoofdgroenstructuur kunnen worden toegevoegd en in Gisib kunnen worden opgenomen.
- Het onderling verbinden van bestaande of het aanleggen van nieuwe bloemrijke locaties door vervanging van verharding (door bijv. tegelwippen en het opheffen van parkeerplaatsen).
- Aanpassen bestaande oeverparken (Overhoeks) en/of nieuw aanleggen nieuwe oeverparken of zogenoemde balkons aan ’t IJ (Buiksloterham, Hamerkwartier).
- Platte daken omvormen tot natuurlijk groene kruidendaken als steppingstones voor bestuivers.

Baanakkerspark

Soorten Bloemrijk grasland en bermen

Bijenorchis

Echte koekoeksbloem

Knoopkruid

Moeraswespenorchis

Ratelaar

Rietorchis

Rolklaver

Wilde marjolein

Koninginnenpage

Oranjetipje

Nachtvlinder

Wilde bij

Soorten Gazon

Merel

Botanische tulpenbollen

Klavertje

Madeliefje

Paardenbloem

Rolklaver

7.4 Struweel en ruigte

Onder deze biotoop vallen struweel en ruigte die op zichzelf staan, alsmede ruw gras, grove sierheesters, blokhagen, bodem bedekkende heesters, bodem bedekkende vaste planten en cultuurrozen. Struweel dat langs bosranden ligt, behandelen we bij het onderdeel bos- en bosplantsoen als mantelvegetatie. Ruigte langs watergangen behandelen we bij het onderdeel oevers. De biotoop struweel en ruigte beslaat ongeveer 8% van het totaal aan groen in stadsdeel Noord.

Prioritaire soorten Struweel en ruigte:

Hermelijn: Staat voor connectie van leefgebied, faunapassages en gezonde oeverlanden. Vergelijkbaar met bijvoorbeeld een vos en zorgt ook voor het beheersen van muizenpopulatie.

Nachtegaal: Staat voor een gezonde horizontale structuur in het struweel, ecologisch maaibeheer, struweelbroeders in het struweel. Ook staat het voor een goede insectenstand.

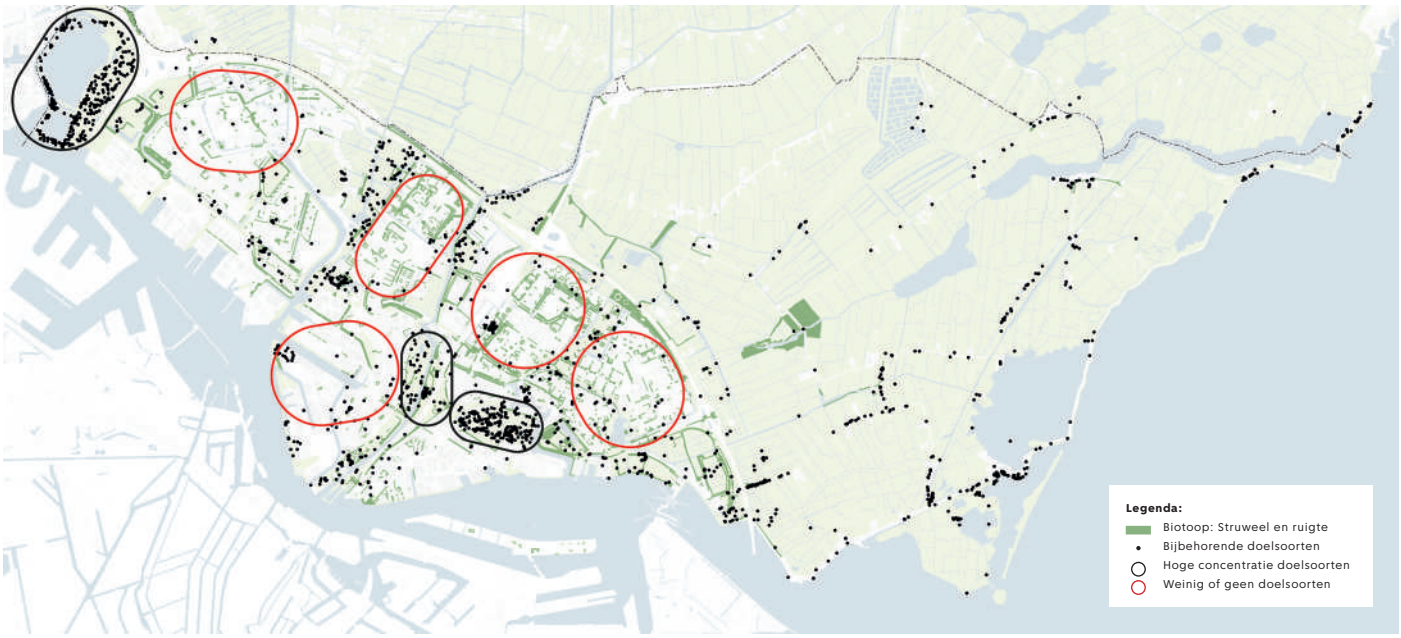

Oppervlakte van de biotoop Struweel en ruigte en verspreiding van doelsoorten

Waar in Noord?

In het Vliegenbos, Noorderpark/ Noordhollandsch Kanaalzone en Baanakkerspark, Kadoelen-scheg- en –breek en de Noorder IJ-plas treffen we binnen de biotoop Struweel en ruigte relatief veel doelsoorten aan. In de Waterlandpleinbuurt, het Buikslotermeerplein, de Bongerd, de Kleine Wereld en Plan van Gool, Buiksloterham en de Molenwijk en Tuindorp Oostzaan en de Banne-Noord en Banne-Zuid zien we minder Struweelsoorten dan verwacht.

Kansen voor Struweel en ruigte:

De grootste kans voor struweel en ruigtevegetatie zit in het omvormen van gazon. Gazons die geen recreatieve of andere gebruikswaarde hebben (zoals sport of spel) worden bij voorkeur omgevormd naar andere groentypen. Ook bermen - zoals bijvoorbeeld het zuidelijk – op de zon gelegen - talud langs de A10, de IJdoornlaan of bij de reconstructie van de Johan van Hasseltweg - lenen zich hier goed voor. Daarnaast liggen er kansen voor struweel en ruigte in het verwijderen van fysieke obstakels waaronder verharding zoals bij de Schellingwouderbreek- het Rietland (oude buslus).

Noorder IJ-plas

Noorder IJ-plas

Soorten Struweel en Ruigte:

Koolmees

Merel

Nachtegaal

Pimpelmees

Tjiftjaf

Egel

Hermelijn

Vos

Wezel

Hazelnoot

Meidoorn

Sleedoorn

Spaanse aak

Vuilboom

7.5 Water, polders en zachte oevers

Omdat de 'natte natuur' uit verschillende biotopen bestaat is ervoor gekozen om de genoemde, biotopen en doelsoorten onder te verdelen in drie natte biotopen. Het betreft de verbindingen tussen verschillende waterrijke gebieden. Slechts 3 ha van Noord (< 1%) is onder te verdelen in water, polder of zachte oever.

Bij deze biotopen onderscheiden we:

1. Veensloten, breken, veenarmen, moeras, natuurvriendelijke oevers en rietland
   a. Natuurvriendelijke oevers
   b. Natuurlijke stromen
2. Natte natuurgebieden (o.a. Noorder IJ-plas)

Prioritaire soorten Water, polders en zachte oevers

Zeelt: Zachte venige oevers met een goede waterkwaliteit. Het water bevat veel onderwaterplanten en mag een beetje troebel zijn.

Paling: Staat voor gezonde waterkwaliteit met vooral nachtelijke rust. Ook staat de paling voor het aanleggen van vispassages en voor een goede connectiviteit van een gebied, omdat dit een trekvis is.

Groene kikker: Staat voor gezonde natuurvriendelijke oevers. Met veel paaiplaatsen en plasjes voor amfibieën.

Muurvaren: Staat voor steile oevers met mineraalrijke stenen en mortel. Voor soorten zoals muurvaren, meerkoet, wilde eend en fuut.

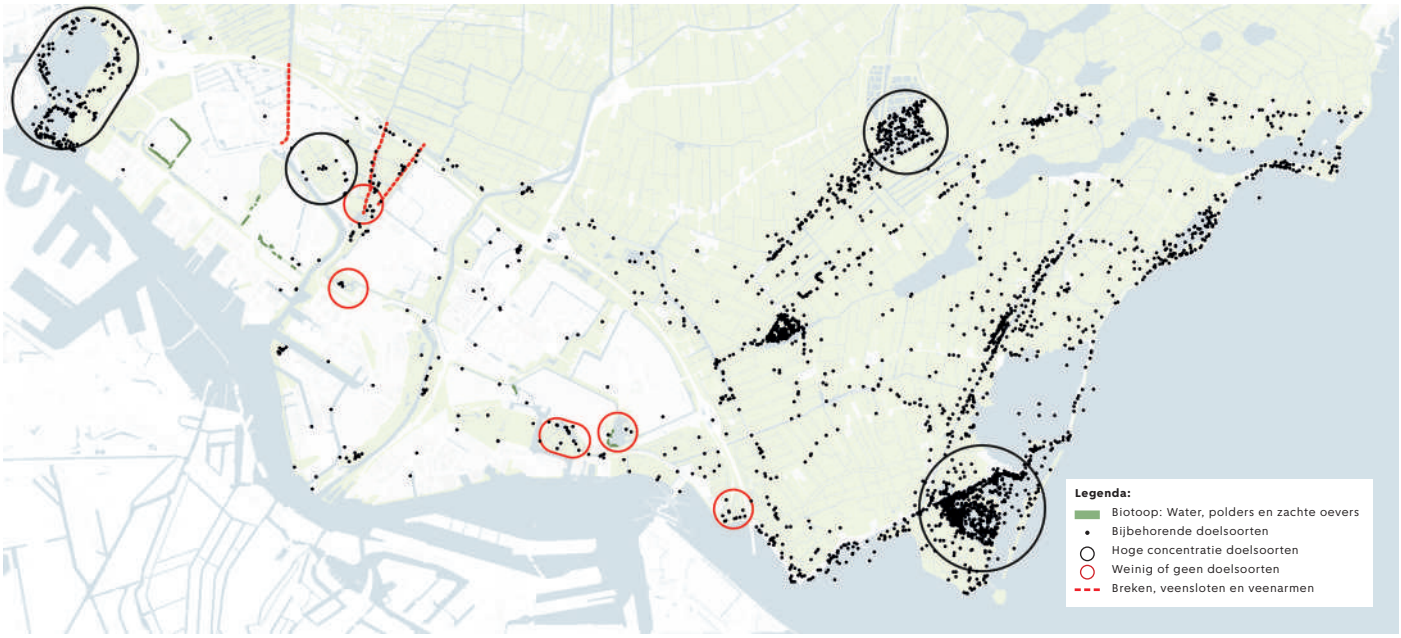

Oppervlakte van de biotoop Water, polders en zachte oevers en verspreiding van doelsoorten

Waar in Noord?

Gezien de ligging van de grotere oppervlakten van de habitats is de verspreiding van de doelsoorten vooral buiten de bebouwde kom te vinden.

De Polder IJdoorn en de Hoeckelingsdam, het Rietland, de oude veenrivier het Twiske én de Grote Die en de Volgermeerpolder zijn de grotere locaties waar de biotoop riet voorkomt. Het Rietland bevat kwelwater en bos. Langs de overige (veen)sloten in Landelijk Noord zoals de Weersloot, Ringsloot, Zwartegouw, het water langs de Bloemerdalergouw, Ransdorper Die – Holysloter Die en het Barngat is riet te vinden. Dit geldt ook voor het voormalig Schinkelbreekgebiedje ten westen van de Schellingwouderbrug. Bij drie van de vier nog bestaande breken (oftewel dijkdoorbraken in de Waterlandse Zeedijk): Schellingwouderbreek, Buiksloterbreek, Kadoelerbreek alsmede in de Kadoelerscheg is ook riet te vinden. Langs veel watergangen zijn rietkragen te zien; Deze staan niet als zodanig in het beheersysteem (Gisib) en daarom niet op de kaarten van de biotopen. Goed zichtbaar is het ontbreken van riet langs de Noordelijke IJ-oever en in het westen van Amsterdam-Noord.

Kansen voor water, polders en zachte oevers

Een polder is een locatiespecifieke habitat. Daarom is vooral gekeken naar de verspreiding van soorten, en ook naar het belang van behoud en versterking van de inrichting van de polders (zoals de Polder IJdoorn/ Hoeckelingsdam).

Omvormen van harde naar zachte oevers of drijvend groen

Kansen liggen in het omvormen van harde oevers naar zachte oevers/ verondieping en het omvormen van gras naar oevervegetatie met name langs sloten en historische veenrivieren zoals de Zwartegouw en de westoever van het Twiske voor de Noordse woelmuis, waterspitsmuis en ringslang. Ook buiten de polders zijn zachte oevers gewenst. Onder andere aan de oevers van de 'breken' en verder in Zijkanaal I ter hoogte van de Bongerd, de koppen van het Johan van Hasseltkanaal, de veenweideranden aan de westzijde van de Buikslotermeerdijk/Groene Veld, de zuidoever van de Ringsloot aan de Waddendijk en de hellingbaan NDSM-oost en in diverse havenkommen aan het IJ (NDSM-west, Ponthaven oost) en tot slot bij de Noorder IJ-plas. Waar dit niet mogelijk is kan gedacht worden aan drijvend

groen, zoals in het Noordhollandschkanaal ter hoogte van de Buikslotermeerdijk.

Verbinden waternetwerk
Het versterken van het waternetwerk door het koppelen van bestaande watersystemen tot doorgaande waterverbindingen, al dan niet in combinatie met aanpassing van de waterpeilen. (N.B. Voorzichtigheid is geboden bij bestaande bomen omdat veel soorten geen waterstandverhoging tolereren.) Het koppelen van bestaande watersystemen vergemakkelijkt uitwisseling tussen de biotopen. Bij de Groenboog is het waterpeil verhoogd, bij de Noorder IJ-plas gaat het om de verbinding met het Noordzeekanaal (vispassages) en het inlaten van brak water, in Elzenhagen om één polderpeil, bij het Buikslotermeerplein/ De Wieden (tussen Baanakkerspark en Noordhollandsch kanaal) om een doorgaande waterverbinding. Daarnaast zijn diverse toekomstige verbindingen naar de oevers van het IJ denkbaar. Voorbeelden zijn vanaf Schellingwouderbreek via het Schellingwouderpark, vanaf Zijkanaal K over Albemarle, vanaf Tuindorp Oostzaan via NDSM-West en/ of Cornelis Douwes, vanaf Zijkanaal I naar het Twiske (door herstel Oostzanersluis) en vanaf de Waterlandse Die via de Zwarte Gouw naar de Randsingel in de Waterlandpleinbuurt. Met deze laatste wordt Landelijk Noord met het stedelijk Noord verbonden.

Watergebonden inrichtings- en beheermaatregelen
Tot slot zijn kansen voor het aanleggen van voorzieningen zoals vispassages, nieuwe faunapassages voor amfibieën en reptielen (bij viaducten onder de A10, Zuiderzeeweg, Schellingwouderdijk, IJdoornlaan, Stenendokweg, Johan van Hasseltweg bij Noordhollandschkanaalzone) alsmede overwinterplekken en fauna uittredepassages (FUP's). Maar ook aanleg van sawa's, stobben en dood hout (Volgermeerpolder) en visloze poelen voor de rugstreeppad.

Soorten: Water, polders en zachte oevers

Baardman

Blauwborst

Bosrietzanger

Bruine kiekendief

IJsvogel

Kleine karakiet

Koekoek

Rietgors

Roerdomp

Sprinkhaanzanger

Tafeleend

Waterral

Meervleermuis

Otter

Wezel

Ringslang

Gewone pad

Groene kikker (Onb.)

Rugstreeppad

Paling

Zeelt

Grote keizerlibel

Waterjuffer

Echte koekoeksbloem

Gele lis

Kattenstaart

Moerasspirea

Riet

Weersloot

Buikslotermeerdijk

Rietland / Schellingwouderdijk

Het Twiske

Schellingwouderbreekpark

7.6 Stedelijk gebied

Bij de biotoop stedelijk gebied gaat het om groen in de woonomgeving. Voor de beleving van stadsbewoners gaat het vooral om een groene uitstraling van de woonomgeving door een groene aankleding van de openbare ruimte die vanaf de voordeur leidt naar de parkjes en plantsoenen in de buurt. Een groene woonomgeving die ook voedsel en beschutting voor dieren biedt. Groene straten met inheemse boomsoorten (zoals bijvoorbeeld de gewone sierkers), veel voedselrijke heggen voor vogels en mooie bomenlanen (vliegroutes voor vleermuizen) langs de grotere doorgangswegen door de wijk, met bermen en taluds verrijkt met bloemrijk grasland en ruigte. En waar mogelijk ook waterpartijen met groene vooroevers of drijvend groen.

Prioritaire soorten Stedelijk gebied

Huismus: Staat voor aaneengesloten heggen en hagen een rommelige omgeving met veel voedsel en nestlocaties onder dakpannen of in nestkasten.

Vleermuis: Anders dan de vleermuizen in bosgebied staat deze vleermuis voor voldoende verblijfplaatsen in gevels van huizen. En een donkere structuur waardoor de vleermuizen zich kunnen voortbewegen.

Gierzwaluw: Staat voor oude gebouwen met schuilmogelijkheden óf nestkasten aangebracht voor gierzwaluw.

Slechtvalk: Staat voor beheersen van duivenpopulatie en de aanwezigheid van rotsige structuren of woningen.

Zeeuwse haag: Staat voor een aaneengesloten stadshaag met voedsel en broedgelegenheid voor kleine zangvogels.

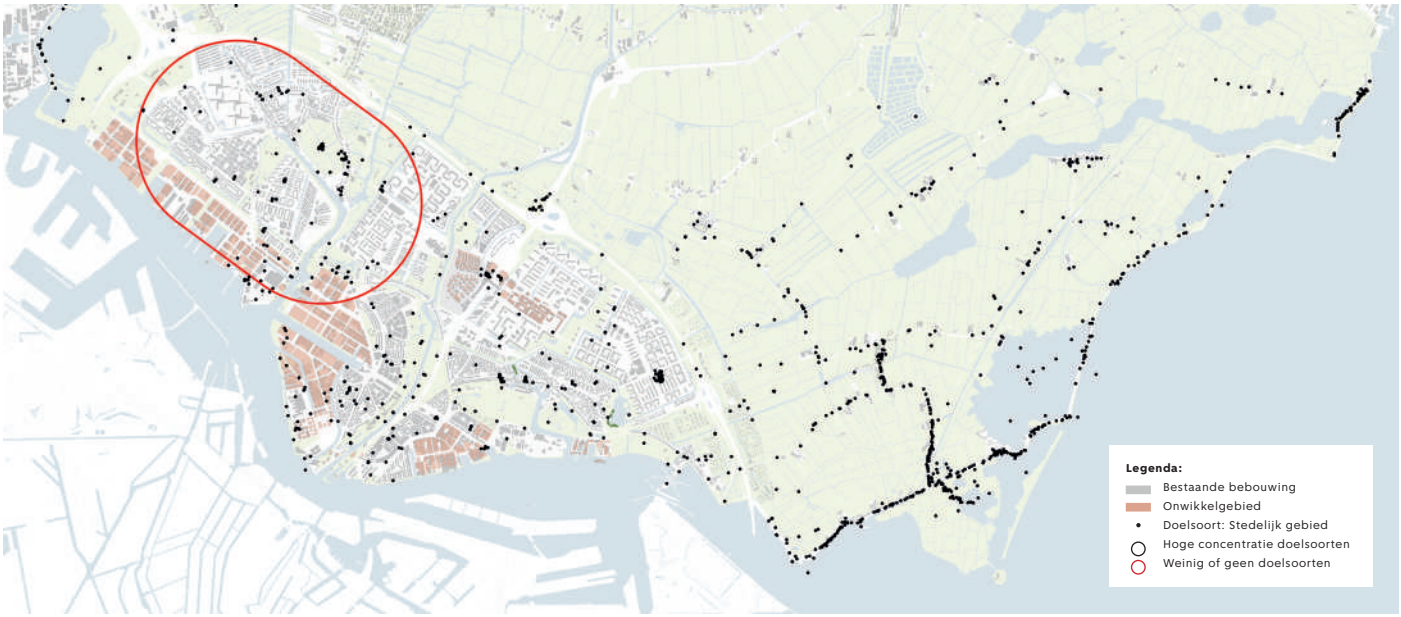

Oppervlakte van de biotoop Stedelijk gebied en verspreiding van doelsoorten

Waar in Noord?

Overal binnen het bestaand bebouwd gebied. Ook hier is wederom te zien dat het westelijke deel van Amsterdam-Noord minder groen is en een lager soortenaantal kent dan het oostelijk deel van Noord.

Kansen voor het stedelijk gebied

Kansen liggen in het versterken van een verkoelende en luchtzuiverende (hoofd-)bomenstructuur. Daarbij is een goede uitvoering van de bomenverordening van de gemeente vereist (kapvergunningen en terugplantplicht). Kansen zijn ook het vergroenen van straten en pleinen, het aanleggen van meer buurtparkjes (in elke buurt minimaal één) en in het verbinden van buurtgroen. Verwijderen van overbodige verharding biedt een kans onder andere door onttegelen, het groen houden of weer maken van binnentuinen door bewoners en het opheffen van ongebruikte parkeerplaatsen. Daarnaast zijn er mogelijkheden bij nieuwbouw en renovatie en kan geput worden uit het Handboek 'Natuurinclusief bouwen en ontwerpen'. Het toont voorbeelden voor dieren zoals het aanbrengen van de holtes in gebouwen die kunnen dienen als nestplekken voor vogels en vleermuizen. Ook het omvormen van platte daken in groene daken helpt om de biodiversiteit in de stad te versterken.

Neststeen huismuis (foto bron: *Natuurinclusief bouwen en ontwerpen*)

Tolhuistuin

Soorten Stedelijk Gebied:

Gierzwaluw

Huismus

Slechtvalk

Egel

Gewone dwergvleermuis

Meervleermuis

Rosse vleermuis

Ruige dwergvleermuis

Zoete kers (Prunus)

8. Risicosoorten en invasieve exoten onder controle houden

Risicosoorten in de stad die overlast geven voor de mens zijn soorten als ratten en muizen, eikenprocessierups, Japanse duizendknoop, reuzenberenklauw, Amerikaanse rivierkreeft, meeuwen, duiven, teken, het mediterraan draaigatje en muggen. Muggenoverlast is, voor zover bekend, in Amsterdam-Noord geen groot probleem (alleen in Nieuwendam), maar zal het door de verspreiding van o.a. de Aziatische tijgermug en de malariamug in de toekomst wel kunnen worden. Een aandachtspunt voor de toekomst zijn ook de in (veen)sloten voorkomende snelgroeiende watercrassula, grote kroosvaren en de oeverplant, grote waternavel. Zij ontnemen licht aan het water en kunnen daardoor verstikkend werken op het leven in de sloot. De Amerikaanse rivierkreeft is een invasieve exoot die al bestreden wordt door o.a. het waterschap. Meeuwen en duiven geven eigenlijk alleen overlast door hun gedrag, maar leveren geen gezondheidsrisico. Duiven worden onder controle gehouden door de slechtvalk als natuurlijke vijand. De aanleg van slechtvalkkasten kan hieraan bijdragen. Voor Amsterdam-Noord heeft de bestrijding van 4 risicosoorten prioriteit: ratten, eikenprocessierups, de Japanse duizendknoop en de reuzenberenklauw.

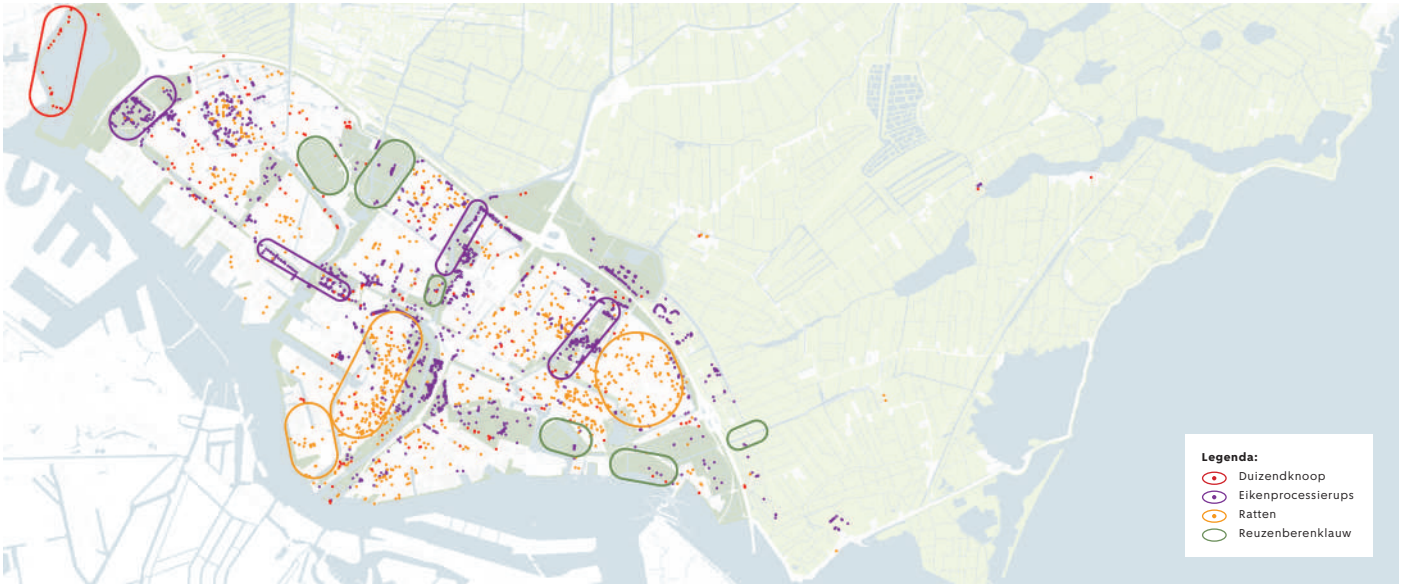

Verspreiding van bruine rat, Japanse duizendknoop, eikenprocessierups en berenklauw.

Ratten

Ratten zijn het vaakst te vinden in bewoond gebied. De verspreiding van de bruine rat levert de grootste problemen op. Alhoewel het aantal mensen dat ziek wordt (ziekte van Weil, door zwemmen in besmet water) als gevolg van de aanwezigheid van ratten volgens de GGD laag is, wordt de aanwezigheid van ratten toch als onaangenaam ervaren. Ook veroorzaken ratten door het graven gaten/oneffenheden in het trottoir waardoor mensen kunnen vallen, of in dijken die hierdoor verzwakken. Ditzelfde geldt overigens voor muizen. Muizen houden zich bovendien óók op in woonhuizen en concurreren daar met de ratten om het aanwezige voedsel.

Bewoners kunnen helpen bij de rattenpreventie door te zorgen dat het huis goed schoon is en dat afval in een goed afgesloten container zit. Vooral in de Waterlandpleinbuurt en langs het begin van het Noordhollandsch Kanaal en Overhoeks is de rattenoverlast het grootst. Ratten komen af op zwerfaval om zich te voeden. Ook vogelvoer, zoals brood, dat op de grond blijft liggen is een voedselbron voor ratten.

De belangrijkste oplossing voor de overlast door ratten is het beperken van de voedselvoorraad. In Amsterdam geldt sinds 2 april 2022 een verbod op het voeren van dieren. Hier staat een boete op van € 70. Het informeren van bewoners via informatieborden helpt bij het terugdringen van afvalverspreiding en daarmee voedsel voor de bruine rat. Op veel plekken wordt bosplantsoen verwijderd omdat zich hier zwerfafval kan verzamelen en dit de rattenoverlast in stand houdt.

Het radicaal wegsnoeien van bosplantsoen en vervangen voor gazon verdient niet de voorkeur, omdat dit het hele ecosysteem verarmt. Daarom is het voorstel op plaatsen met veel overlast van ratten de bodembedekkende heesters te vervangen door een akkerbloemenweide of door opgaande bloeiende heesters, al dan niet in combinatie met een insectvriendelijk gazon.

Verder moet voorzichtig worden omgegaan met het planten van fruitbomen. Gevallen fruit dat niet geplukt is blijft liggen en betekent extra voedsel voor de ratten. Door afspraken te maken met initiatiefnemers over het oogsten van het fruit kan dit voorkomen worden. Tot slot kunnen, bij een verbeterde connectiviteit met omliggende gebieden, de vos en marter een rol spelen bij het terugdringen van de rattenpopulatie.

Bruine rat

Eikenprocessierups

Overlastmeldingen van eikenprocessierups komen vaker voor in bos- en bosachtige gebieden, zoals richting de Volewijck en ten oosten van het Rietland richting Waterlandpleinbuurt, bij de Nieuwe Noorder begraafplaats, bij het sportpark de Melkweg/Oostzanerwerf en in het Baanakkerspark. Elk stadium van de eikenprocessierups kent natuurlijke vijanden, die de eikenprocessierupsen (of -vlinders) opeten of erop parasiteren: bepaalde soorten van vogels zoals koolmezen en spechten, vleermuizen, spinnen en insecten zoals gaasvlieglarven, sluipvliegen, sluipwespen en lieveheersbeestjes. Het gebruik van nestkasten voor koolmees, pimpelmees, boomklever en vleermuizen in stedelijk gebied kan helpen bij de bestrijding van de overlast. In groengebieden kan rondom eiken natuurlijke kruidenvegetatie worden toegepast. Hierdoor wordt de aanwezigheid van natuurlijke vijanden gestimuleerd en wordt - door niet te maaien - picknicken in de buurt van eikenbomen ontmoedigd. Met het oog op de eikenprocessierups moeten weloverwogen keuzes gemaakt worden bij de aanplant van eiken.

Eikenprocessierups

Japanse Duizendknoop

De Japanse Duizendknoop is een woekeraar die inheemse beplanting verstoot waardoor een monocultuur ontstaat. Dit kan leiden tot erosie op dijken en langs wegen. De plant is verspreid over de stad, maar komt opvallend veel voor bij de Noorder IJ-plas. Bij bouwprojecten en gebiedsontwikkelingen is het van belang om voorzichtig te werk te gaan met grondverzet om verspreiding van de invasieve exoot tegen te gaan (het sanerings- en monitoringsprotocol is online te vinden). Projecten die op minder dan 50m van een groeiplaats staan, moeten zelf zorgdragen voor sanering. Op plekken waar de soort verwijderd is moet worden ingezet op vervanging door ecologische inheemse beplanting.

Japanse Duizendknoop

Reuzenberenklauw

Reuzenberenklauw geeft voor mensen klachten bij aanraking en heeft de neiging sterk uit te breiden en andere soorten te overwoekeren. Er is op diverse plekken in Noord reuzenberenklauw aangetroffen, o.a. het Schellingwouder Oeverpark, de Wilmkebreekpolder, Rietland, in de Kadoelerscheg, Kinderboerderij de Buiktuin, terrein Volewijckers en ten noorden van de A10 ter hoogte van de Weersloot. Voor de reuzenberenklauw is er – zoals voor de andere hier genoemde invasieve soorten – binnen Amsterdam nog geen gebiedsdekkende inventarisatie gedaan. Het is een invasieve exoot waarvoor momenteel nog geen verwijderverplichting geldt. Toch wordt er in Amsterdam-Noord op verschillende plaatsen overlast ervaren. Het is wenselijk te inventariseren waar reuzenberenklauw voorkomt en op welke wijze dit het best kan worden bestreden wanneer dit overlast veroorzaakt.

Nu wordt de reuzenberenklauw alleen aangepakt bij kinderspeelplaatsen i.v.m. mogelijke risico's. De aanpak binnen Amsterdam zal echter worden verbreed. Voor Noord zal geïnventariseerd worden waar bestrijding door middel van begrazing met schapen mogelijk is of waar invasieve soorten vervangen kunnen worden door inheemse soorten.

Reuzenberenklauw

9. Invloed abiotische factoren en inrichtingselementen op versterken natuurwaarden

Welke mogelijkheden zijn er om abiotische factoren (niet-levende natuur) - zoals bijvoorbeeld klimaateffecten door toepassing van de juiste inrichtingselementen te benutten ter versterking van de natuurwaarden van Noord?

Van hemelwateroverlast naar waterberging

Klimaatverandering kan middels opwarming van de aarde en als gevolg daarvan van een toename van smeltwater leiden tot overstromingen. Te veel neerslag kan het bodemleven verstikken en verjaagt grondgebonden diersoorten. Mogelijke oplossingen zijn:

- Veranderingen aan de ondergrond zoals het vergroten van de sponswerking om zo lokaal water te bergen in een verlaagde groenstrook of stedelijke wadi, of
- door het ophogen en aanbrengen van reliëf/ heuveltjes, actieve infiltratie van de bodem en het aanbrengen van meer open water .
- Daarnaast bieden nieuwbouwpanden én bestaande sterke gebouwen kansen voor waterbergingslocaties (op het dak).
- Onderzoek heeft uitgewezen dat de toepassing van een heggenstructuur de waterberging van het gebied positief beïnvloedt.

Van hittestress naar verkoelend groen

Klimaatverandering kan middels opwarming van de aarde leiden tot risico's voor mensen, dieren en planten, zoals oververhitting. In buurten met relatief veel bebouwing en weinig groen is de hitteoverlast beduidend groter dan in groene buurten. De hittestress in Noord is groot in de Volewijck en IJplein Vogelbuurt, Overhoeks, het Buikslotermeerplein en omgeving, Buiksloot en de Waterlandpleinbuurt. Het creëren van schaduw is de meest effectieve oplossing om hittestress tegen te gaan. Dit kan het beste door het planten van bomen. Maar ook lagere beplanting en in geval van beperkte ruimte - verticaal groen - zoals een pergola of een groene gevel kan helpen de opwarming door verharding te verminderen en draagt bij aan de versterking van de biodiversiteit.

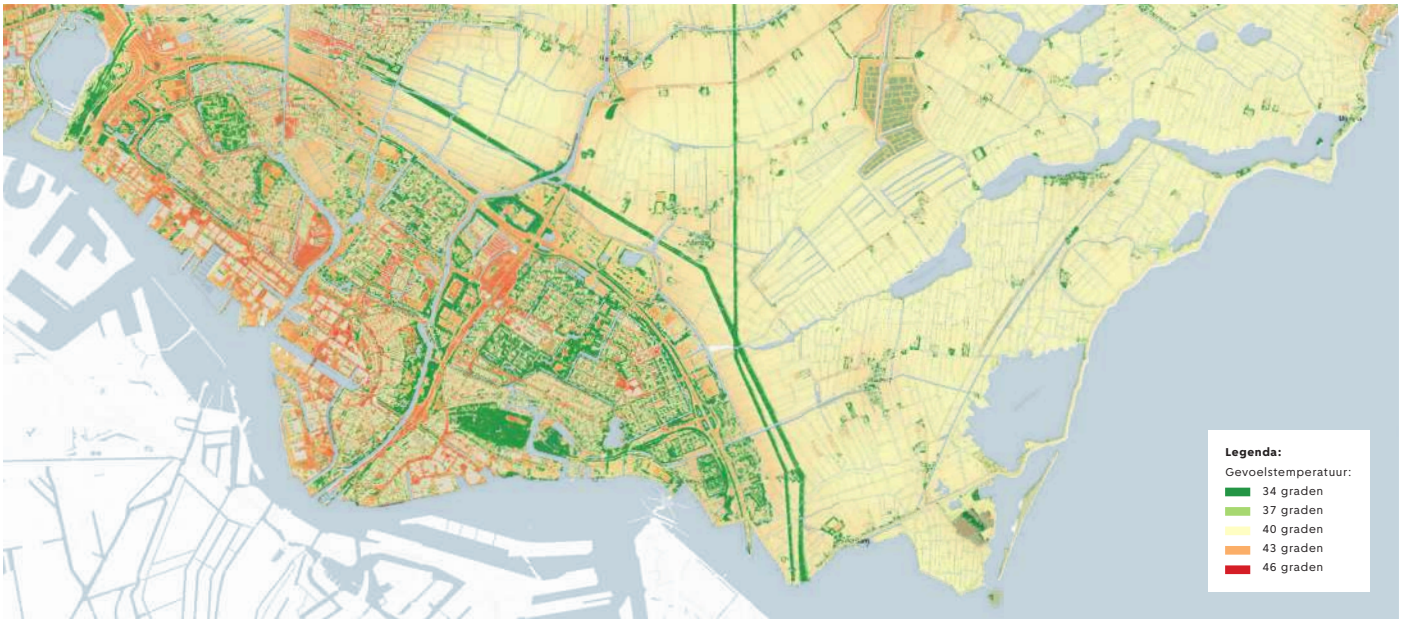

Hittestress in Amsterdam-Noord. Bron: Klimaateffect atlas juli 2022.

Verkoelend groen in de woonomgeving (Grasweg, Overhoeks)

Verkoelend groen in de inrichting van de openbare ruimte (De Wieden)

Van platte, stenen daken naar natuurlijke groene daken
Noord heeft veel platte, stenen daken. Dit biedt kansen voor het aanleggen van groene daken (geen sedum) met een natuurlijke kruidenrijke vegetatie. Deze dragen het meeste bij aan de biodiversiteit. Door het omvormen van platte daken naar groene daken wordt niet alleen de gevoelstemperatuur verlaagd maar tegelijkertijd de habitat voor bestuivers vergroot. Groene daken dragen daarnaast ook nog bij aan de opvang van regenwater, zorgen voor verkoeling van het gebouw en verminderen fijnstof en verbeteren daarmee de luchtkwaliteit. Dan zijn er nog bruine daken, die bijdragen aan de biodiversiteit doordat nestmateriaal als zand, grind of grond wordt aangebracht voor vogels en insecten. En tot slot blauwe daken, deze zijn uitsluitend gericht op de opvang van regenwater en dragen vrijwel niet direct bij aan de biodiversiteit. Ditzelfde geldt voor het benutten van platte daken voor zonnepanelen waarmee weliswaar wordt bijgedragen aan de vermindering van de CO2-uitstoot, maar geen bijdrage aan een versterking van de biodiversiteit wordt geleverd. De vele mogelijkheden voor het gebruik van platte daken vraagt om een visie op hoe het dakenlandschap kan bijdragen aan de natuur inclusieve stad. Amsterdam onderzoekt nu met partners en potentiële investeerders de instelling van een Groene Dakenfonds. De aandacht zou hierbij vooral gericht moeten zijn op die gebieden waar de hittestress groot is.

Potentieel te vergroenen platte daken (Atlas van de Leefomgeving, 2022)

Vergroenen platte daken van winkelcentra, kantoren en voorzieningen (voorbeeld: Zoku)

Vergroenen platte daken van woningen tot natuurlijk groene daken

Bomen & Groene bermen met ruigte en kruidenvegetatie (Klaprozenweg)

Ecologische kademuur

Verticaal groen

Geveltuintjes

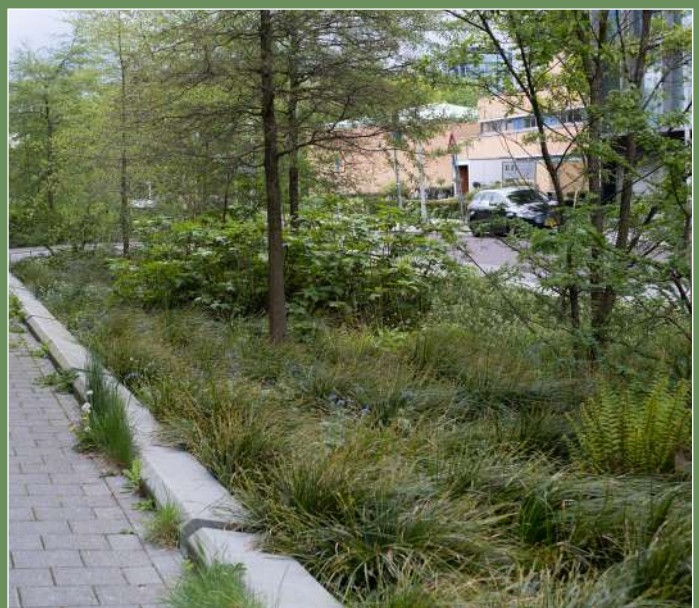

Wadi's in stedelijke omgeving: Prinses Irenestraat Amsterdam Zuid

Aanleggen meer open water: Vijver Bijenpark (foto bron: *Natuurinclusief bouwen en ontwerpen*)

Van droogte, grondwater- en bodemdaling naar infiltratie en aanleggen meer water

Door klimaatverandering is het vaker en gedurende langere periodes droog. Uitzakking van de grondwaterstand kan droogstand en aantasting van houten paalfunderingen (paalrot) veroorzaken en versnelt bodemdaling. Bodemdaling zien we in het Noorderpark, Tuindorp Oostzaan, in het noordelijk deel van de Vogelbuurt; hier zijn woningen aan het verzakken waardoor de drempel van de voordeur al onder straatniveau komt te liggen. Tot slot kunnen periodes van droogte leiden tot een bodemvochttekort en daarmee leiden tot een slechte groei of sterfte van beplanting en (jonge) bomen in stedelijk gebied. Vooral de Molenwijk, de Bongerd, de Zevenster en de Noord-Oost hebben te maken met droogte. Ook het Schouw in Landelijk Noord heeft te maken met droogte. Aangeraden wordt op sommige plekken actieve infiltratie toe te passen. Ook wordt aangeraden bij de aanplant van nieuwe bomen een extra doorwortelbare ruimte te creëren. Projecten moeten standaard grondwatermetingen doen om te bepalen of er lokaal droogte is opgetreden. Aanbevelingen die gedaan worden hebben vooral te maken met toekomstige projecten, zoals een ontwatering van ten minste 0,9 m die voor gebiedsontwikkeling een norm is en bij herinrichting en groot onderhoud een ambitie.

Ontwateringsdiepte groter dan 0,9m

In rood de gebieden met een hoge mate van lichtvervuiling (bron: Atlas leefomgeving).

Van overstromingsrisico naar ophogen maaiveld en meer open water

Na renovatie van het sluizencomplex in IJmuiden en versterking van de Lekdijk, kan de primaire waterkering van Amsterdam (aan de zuidzijde van het Noordzeekanaal) worden afgewaardeerd. Dit zal naar verwachting circa 2029 gebeuren. Het idee is dat de omringende waterkeringen het gebied beschermen en dat de veiligheid toeneemt.

Tuindorp Oostzaan, Elzenhagen en Buikslotermeerplein, de Kleine Wereld en het Plan van Gool lopen een risico als het gaat om overstromingen. Historisch gezien is dit begrijpelijk omdat dit drooggelegde polders zijn. Met een kans van 1 in de 10.000 jaar is het risico laag.

Aanbevolen is verharding zoveel mogelijk te beperken en nieuwe bebouwing en verharding altijd te compenseren voor een waterbergende plek. Geen oppervlaktewater te dempen en in geval van gebiedsontwikkeling eerst het gehele gebied op te hogen. Bij vitale gebouwen hogere drempels aan te brengen en vitale apparaten minimaal op NAP-niveau te plaatsen.

Van licht naar donkerder

Vooral langs de grote doorgaande wegen zoals de Nieuwe Leeuwarderweg / kruising IJdoornlaan (CAN-gebied), de Ring A10 maar ook de Johan van Hasseltweg en de Klaprozenweg is sprake van een grote mate van lichtvervuiling. Evenals langs de Noordelijke IJ-oever. Veel van de tot de biotoop bos en bosplantsoen behorende doelsoorten zijn gevoelig voor lichtverstoring. Dit betekent vooral een knelpunt voor het Noorderpark en de Noorder IJ-plas. Aanbevolen wordt om donkere routes aan te leggen en gebruik te maken van faunavriendelijke verlichting met minder uitstraling naar boven, lager geplaatst, in andere kleuren, en meer doelgericht in een scherpere bundel en alleen daar waar het echt nodig is.

Zijkanaal K / Het Rietland

BIJLAGEN

Bijlage 1.
Verslag participatietraject Ecologische Kaart

De Ecologische Kaart is gemaakt door specialisten van de gemeente en bewoners van stadsdeel Noord. Op 12 en 14 juli 2022 zijn 2 stadsdeel brede informatieavonden voor bewoners(-groepen) gehouden. Daar is de 50% conceptversie van de Ecologische Kaart Noord gepresenteerd. Op deze avonden hebben bewoners, schetsend op de kaart van Amsterdam-Noord, veel inbreng gegeven.

Circa 30 geïnteresseerden hebben in totaal deelgenomen aan het Kernteam van bewoners en gemeentemedewerkers. Dit Kernteam is 3 keer bij elkaar gekomen. De participatie heeft een schat aan informatie opgeleverd. Vele maatregelen, om de ecologische structuur te verbeteren en de biodiversiteit te vergroten.

Op 24 mei 2023 is de 98% versie van de Ecologische Kaart gepresenteerd in de Stadsdeelcommissie. Op deze avond waren het projectteam, leden van het Kernteam en portefeuillehouder Brahim Abid aanwezig. De Stadsdeelcommissie heeft vervolgens advies gegeven dat verwerkt is in de definitieve versie van de Ecologische Kaart. Op 15 juni 2023 heeft de portefeuillehouder Brahim Abid samen met het projectteam en leden van het Kernteam, in de Buiksloterkerk, de Ecologische Kaart gepresenteerd aan de bewoners van Noord. Tot slot heeft het Dagelijks Bestuur eind juli 2023 het product vastgesteld.

Participatie Ecologische Kaart Amsterdam-Noord, 1e stadsdeelbrede informatieavond 12 juli

Participatie Ecologische Kaart Amsterdam-Noord, 2e stadsdeelbrede informatieavond 14 juli

1e Kernteam 26 juli 2022

De Ecologische Kaart staat op de website van de Gemeente Amsterdam:
(https://www.amsterdam.nl/stadsdelen/noord/ecologische-kaart-noord/)

De volgende bewoners- en belangenverenigingen hebben - naast de deelnemende individuele bewoners - bijdrage geleverd aan de totstandkoming van de Ecologische Kaart Amsterdam-Noord. Ze hebben actief meegewerkt in het proces en veel input geleverd en/of tijdens participatie van individuele groenprojecten hun ecologische kennis meegegeven. Het stadsdeel wil dit ecologisch groennetwerk graag verder verbreden door ook bij de uitvoering van concrete projecten samen op te trekken.

Bewoners- en Belangenverenigingen

Groene Longen
Red Amsterdam Noord
Bond Volkstuinders / Verschillende tuinparken
Stichting tot behoud Wilmkebreekpolder
Stichting Vliegenbos
De Damesbende Buiksloot
Stichting Noorderpark
Centrale Dorpenraad

2e Kernteam, 28 september 2022 met eco-wandeling door het Vliegenbos

3e Kernteam, 06 april 2023

15 juni 2023

Kernbegrippen

Biodiversiteit: Biodiversiteit is kortweg de verscheidenheid aan leven in een bepaald gebied. Het begrip omvat alle soorten planten, dieren en micro-organismen, maar ook de enorme genetische variatie binnen die soorten en de variatie aan ecosystemen waar ze deel van uitmaken – van amfibieënpoel tot compleet bos.

Biotoop: Een biotoop is een geografisch begrensd landschap, of deel van een landschap, met één of meerdere vegetatietypes. Binnen een biotoop kunnen diverse habitats voorkomen.

Doelsoort: Een reeds aanwezige dier of plantensoort waar extra focus op wordt gelegd in het beheer en het beleid.

Ecosysteem: Een samenhang van organismen die in een bepaald leefgebied voorkomen. Reactie op elkaar is afhankelijk van zowel biotische als abiotische factoren en zijn met elkaar in evenwicht.

Ecologie: Specialisatie binnen de biologie die zich richt op de studie van ecosysteem en de daarmee samenhangende balans tussen planten en dieren.

Gisib beheersysteem: hierin staan de beheerwerkzaamheden per biotoop, de frequentie en de prijzen en of er sprake is van ecologisch beheer (met extra kosten).

Habitat: Een habitat omvat alle mogelijke plaatsen waar een bepaald organisme in voor kan komen, omdat deze plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties stelt om te kunnen overleven, groeien en voortplanten.

Mantelzoomstructuur: een ecologisch goede bosrand bestaat uit een mantel en een zoom. De mantel is een struik- of hakhout zone. De zoom is een zone met ruigtekruiden.

Natuurinclusief bouwen: Natuurinclusief betekent dat de natuur een eigen stabiele plek krijgt in de ontwikkelingen en het leefgebied van de mens waardoor ook in steden kan worden geprofiteerd van de diverse ecosysteemdiensten. Natuurinclusief bouwen is dus een instrument om de biodiversiteit in de stad te verhogen.

Prioritaire soort: Een doelsoort die als paraplusoort werkt voor andere doelsoorten. Vaak een soort die goed tot de verbeelding spreekt.

Bronnen

Integrale Landschapskaart Amsterdam-Noord, juni 2020
Link website van de gemeente Amsterdam:
assets.amsterdam.nl/publish/pages/1003841/integrale_landschapskaart_noord_juni2020_1_1.pdf

Groenvisie 2020- 2050
Een leefbare stad voor mens en dier, 21 december 2020

Omgevingsvisie Amsterdam 2050
Een menselijke metropool, 8 juli 2022

QuickScan klimaatadaptatie Amsterdam-Noord
Een verkenning van kansen en risico's op het gebied van klimaatadaptatie, 4 juli 2022

Concept Beleidskader Hoofdgroenstructuur (nog niet vastgesteld, 26/02/2023)

Arda Rapport Ecologische verbindingen in de Schellingwouderscheg van Daemen, N. (2020).

Foto's:
Kim Johnson, Gemeente Amsterdam (Noord foto's)
Jelger Herder: (Ruige dwergvleermuis pg 22, Bittervoorn pg 33. Noordse Woelmuis pg 33, Gewone dwergvleermuis pg 49)
Rob Idema (Kleine modderkruiper pg 24, Brasem pg 41)
Ruwan Aluvihare (Havik, Gierzwaluw en Slechtvalk pg 22-23)
Pixabay (Diverse dierenfoto's)

Colofon

Ecologische Kaart Amsterdam-Noord

Bestuurlijk opdrachtgever
Dagelijks Bestuur stadsdeel Noord

Portefeuillehouder Groen
Brahim Abid

Ambtelijk opdrachtgever
Ruud Dreijer, Stadsdeel Noord

Projectleider Stadsdeel Noord
John Nederstigt

Ecologen
Roy Veldhuizen (Stadsecoloog Ingenieursbureau, Team Water, Groen en Milieu)
Koen Wonders (Stadsecoloog R&D, Team Groene Gezonde Stad)

Ruimte en Duurzaamheid, Team Noord
Aafke Post (inhoudelijk trekker Ecologische Kaart, senior Landschapsarchitect)
Kim Johnson (Landschapsarchitect)
Karin van Breenen (senior Beleidsmedewerker)

Communicatie
Eline Verbeek-Vulsma (Stadsdeel Noord)

Met medewerking van
Fred Haaijen (Ecoloog Ingenieursbureau)
Melvin Stigter (Ecologisch beheerder Stadswerken)

Veel dank aan
Bewoners(-organisaties) van Amsterdam-Noord die actief hebben bijgedragen aan de totstandkoming van de Ecologische Kaart Amsterdam-Noord (zie bijlage 1).

Website Ecologische Kaart Amsterdam-Noord:
amsterdam.nl/stadsdelen/noord/ecologische-kaart

© R&D, Gemeente Amsterdam, juli 2023

https://www.amsterdam.nl/stadsdelen/noord/ecologische-kaart-noord/